

**Plan Rozwoju Lokalnego
Gminy Wołów
na lata 2004 – 2013**

Wołów 2005

WSTĘP

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej od maja 2004 wiąże się między innymi z możliwością korzystania przez nasz kraj z funduszy strukturalnych, których beneficjentami w duży stopniu są samorządy. Jednak wymogi formalne ubiegania się o dofinansowanie ze środków europejskich nakładają na samorządy obowiązek posiadania dokumentów planistycznych nowego typu, takich jak Plan Rozwoju Lokalnego (PRL).

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wołów łączy w sobie elementy Strategii Lokalnego Rozwoju oraz Wieloletniego Programu Inwestycyjnego. Bazuje też na innych elementach planistycznych Gminy Wołów. Jest też zgodny ze strategią rozwoju powiatu oraz całego regionu. Został opracowany z udziałem lokalnych beneficjentów końcowych pomocy strukturalnej (biznes, organizacje obywatelskie itp.) i uwzględnia planowane przez nich zadania, które mają być w przyszłości wspierane środkami strukturalnymi Unii Europejskiej.

Obowiązek posiadania Planu Rozwoju Lokalnego występuje w Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Lokalnego (ZPORR), w ramach priorytetu trzeciego – „*Rozwój Lokalny*”, działania 3.1 i 3.2.

W działaniu 3.1. *Obszary wiejskie* oraz w działaniu 3.2. *Obszary podlegające restrukturyzacji* przewidziane są do realizacji projekty, które mają wpływ na zwiększenie inwestycyjnej atrakcyjności gospodarczej obszaru objętego projektem oraz tworzą warunki dla wzrostu zatrudnienia. W ramach obu działań do realizacji przewiduje się projekty inwestycyjne zlokalizowane na obszarach wiejskich i obszarach miast do 20.000 mieszkańców, wynikające z Planu Rozwoju Lokalnego.

Rodzaje kwalifikujących się projektów do złożenia w działaniu 3.1 i 3.2 zawierają:

- budowa lub modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę i poboru wody,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- poprawa jakości powietrza,
- gospodarka odpadami,
- przeciwdziałanie powodziom,
- budowa lub modernizacja dróg gminnych i powiatowych o znaczeniu lokalnym,
- kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje,
- budowa lub modernizacja lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej,

oraz dodatkowo w działaniu 3.2:

- inkubatory przedsiębiorczości.

Plan niniejszy opracowany został według wytycznych Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego - Uzupełnienia Programu z dnia 16 kwietnia 2004 r., wersja ostateczna. Jest zgodny z Planem Rozwoju

Regionalnego Województwa w latach 2004-2006, który z kolei jest pochodną założeń Narodowego Planu Rozwoju.

Podstawą w pracach nad dokumentem były następujące dokumenty:

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wołów,
- Wieloletni Program Inwestycyjny na lata 2004-2006,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wołów,
- Plan Urzędniowo Rolny,
- Program Ochrony Środowiska Gminy Wołów.

Inne źródła wyszczególnione są w części końcowej Planu Rozwoju Lokalnego.

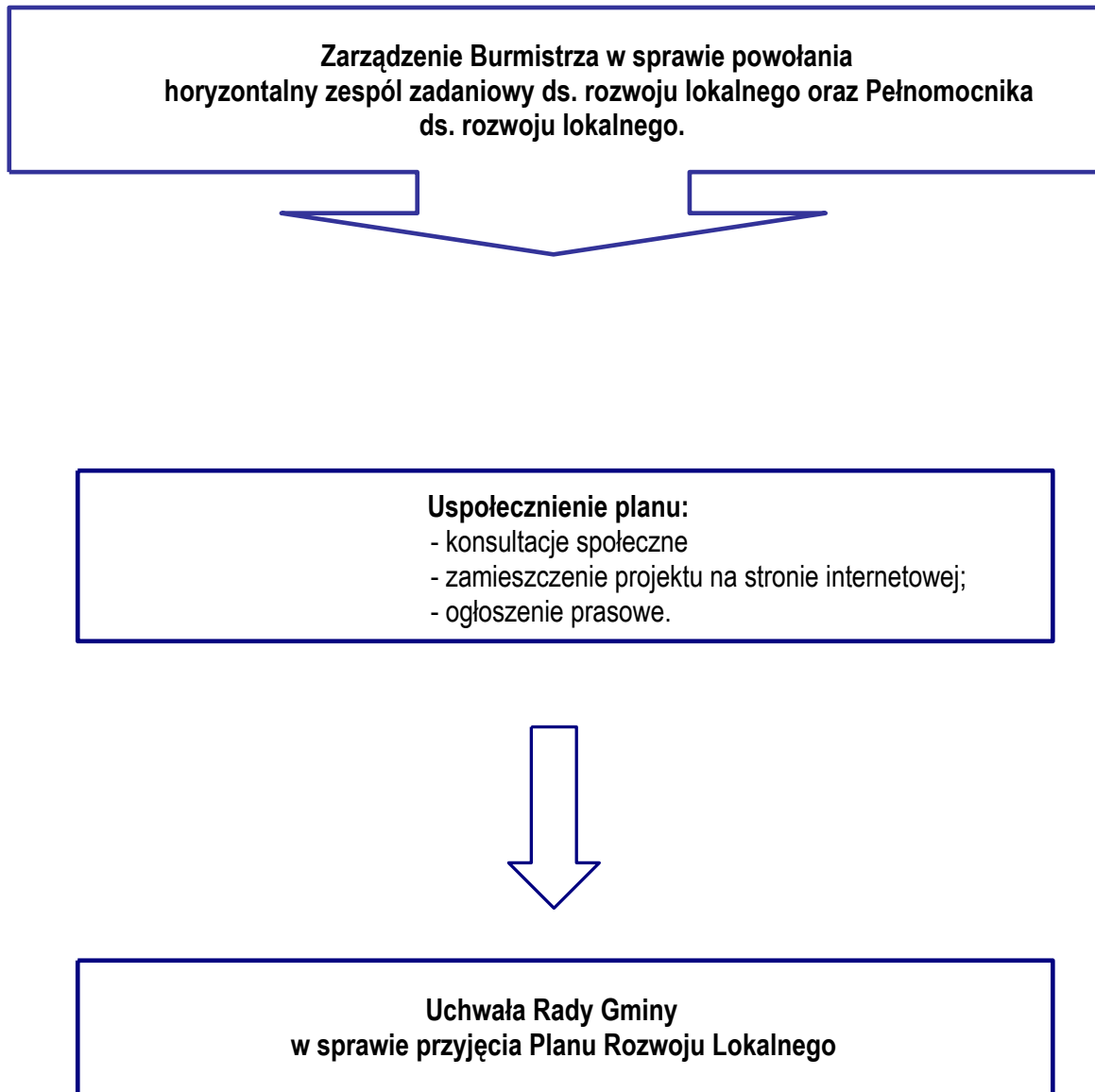
Opracowanie Planu Rozwoju Lokalnego poprzedzone było konsultacjami z partnerami społeczno – gospodarczymi z terenu Miasta i Gminy Wołów. Plan został przedstawiony komisjom Rady Miejskiej.

Plan obejmuje szczegółowo lata 2004 – 2006. Narzuca jednak działania na lata 2007 – 2013, czyli w kolejnym okresie programowania Unii Europejskiej.

Plan Rozwoju Lokalnego nakreśla sytuację społeczno – ekonomiczną Miasta i Gminy, formułuje cele i przedstawia strategie zmierzające do osiągnięcia rozwoju społecznego. Szacuje również spodziewane efekty planowanych przedsięwzięć i ich wpływ na przebieg procesów rozwojowych. Wskazuje także kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych Miasta i Gminy Wołów.

Ważną częścią Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Wołów na lata 2004-2006 jest system finansowania zadań w przyjętych okresach programowania Unii Europejskiej, tj. lata 2000-2006 oraz 2007-2013. Opracowany schemat źródeł finansowania zadań obejmuje tylko okres pierwszy, gdyż nie jest znana alokacja środków w przyszłym okresie programowania.

Procedura opracowania Planu Rozwoju Lokalnego przedstawia się następująco:

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY WOŁÓW	8
II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA W GMINIE WOŁÓW	8
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ	8
1.1 Położenie i powierzchnia	8
1.2 Ludność	8
1.3 Wielkość i gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich	10
1.4 Problemy	11
2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	11
2.1 Warunki klimatyczne	11
2.2 Ukształtowanie powierzchni	11
2.3 Zasoby kopalin podstawowych	12
2.4 Zasoby wód powierzchniowych i podziemnych	12
2.5 Gleby	13
2.6 Szata roślinna	14
2.7 Świat zwierzęcy	17
2.8 Obszary chronione	17
3. DZIEDZICTWO KULTUROWE	19
3.1 Rys historyczny	19
3.2 Obiekty zabytkowe	19
3.3 Problemy	21
4. TURYSTYKA	21
4.1 Walory Turystyczne	21
4.2 Szlaki turystyczne	22
4.3 Problemy	25
5. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	25
5.1 Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego	25
5.2 Infrastruktura Techniczna	26
5.2.1 Gospodarka wodno-ściekowa	26
5.2.2 Infrastruktura zaopatrzenia w gaz	28
5.2.3 Gospodarka Ciepła	29
5.2.4 Sieci Elektroenergetyczne	29
5.2.5 Gospodarka odpadami	30
5.2.6 Kanalizacja sanitarna	

5.2.7 Odprowadzanie wód deszczowych	33
5.2.8 Komunikacja	34
5.3 Rynek nieruchomości gruntowych	38
5.4 Problemy	39
6. GOSPODARKA	40
6.1 Struktura i trendy	40
6.2 Znaczące przedsiębiorstwa w Gminie Wołów	44
6.3 Infrastruktura biznesu i organizacje przedsiębiorców	44
6.4 Problemy	44
7. ROLNICTWO	45
7.1 Użytkowanie gruntów	45
7.2 Zarządzanie nieruchomościami rolnymi	45
7.3 Struktura gospodarstw prywatnych	47
7.4 Produkcja rolnicza	49
7.6 Problemy	51
8. SFERA SPOŁECZNA	51
8.1 Problemy społeczne i rynek pracy	51
8.2 Pomoc społeczna	52
8.3 Edukacja	57
8.4 Mieszkalnictwo	59
8.5 Problemy	62
9. KULTURA I SPORT	63
9.1 Kultura	63
9.2 Sport	66
9.3 Problemy	67
III. KIERUNKI I PRIORYTETY ROZWOJU	68
1. ANALIZA SWOT	68
2. KIERUNKI ROZWOJU	71
3. CELOWOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY WOŁÓW	72
IV ZADANIA POPRAWIAJĄCE SYTUACJĘ W GMINIE WOŁÓW	75
1. LISTA ZADAŃ PLANOWANYCH DO REALIZACJI	75
2. INNE FORMY AKTYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	78
2.1 Współpraca międzynarodowa	78
2.2 Proponowane formy aktywizacji społeczności lokalnej	82
3. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW	85
3.1 Karty projektów przewidzianych do wsparcia ze środków ZPORR na lata 2004 – 2006	85

3.2 Projekty przewidziane do wsparcia ze środków ZPORR na lata 2007 – 20013	107
4. OCZEKIWANE REZULTATY I WSKAŹNIKI ICH POMIARU	118
5. PLAN FINANSOWY	122
6. POWIĄZANIA PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI PRZEZ GMINĘ WOŁÓW	125
7. POWIĄZANIA PROJEKTÓW Z CELAMI STRATEGICZNYMI DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU GMINY, POWATU I WOJEWÓDZTWA	126
8. WDRAŻANIE PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	127
9. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	128
Źródła:	129
Spis tabel:	130
Spis map i wykresów:	131

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY WOŁÓW

Obszarem realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Wołów jest cały teren leżący w granicach administracyjnych Gminy Wołów. Realizację Planu Rozwoju Lokalnego rozłożono na dwa okresy programowania. Pierwszy to lata 2005 – 2006, drugi zaczynający się po roku 2007.

Przygotowany przez nas dokument stanowi krótkoterminową (na lata 2005 - 2006) i długoterminową (na lata 2007 - 2013) wizję rozwoju Gminy Wołów, który warunkuje wzrost konkurencyjności, oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi społecznemu gminy, jej spójności ekonomicznej i społecznej oraz integracji z Unią Europejską.

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA W GMINIE WOŁÓW

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

1.1 Położenie i powierzchnia

Gmina Wołów położona jest w północnej części województwa dolnośląskiego. Od północy graniczy z gminą Wińsko, od wschodu z gminą Prusice, od południowego – wschodu z gminą Brzeg Dolny, od południa z gminami Środa Śląska i Malczyce, a od zachodu z gminami Prochowice i Ścinawa. Zachodnia i częściowo południowa granica gminy przebiega wzdłuż rzeki Odry.

W wyniku reformy administracyjnej w 1999r. Gmina Wołów jest jedną z trzech gmin, obok Gminy Brzeg Dolny i Gminy Wińsko, tworzących Powiat Wołowski, leżący w obszarze województwa dolnośląskiego, w podregionie legnickim. W skład Gminy Wołów wchodzi: miasto Wołów oraz 41 wsi (w tym 37 sołectkich) i 6 przysiółków. Miasto Wołów jest lokalnym centrum administracyjnym, w którym znajduje się siedziba Urzędu Miasta i Gminy Wołów, Powiatu Wołowskiego i administracji zespolonej szczebla powiatowego. Powierzchnia miasta i gminy wynosi 330,5 km² z czego na obszar wiejski przypada 311,99 km².

1.2 Ludność

Miasto i Gmina Wołów w dniu 31 grudnia 2003 r. liczyła 22 783 mieszkańców, w tym:

- 12 319 kobiet,
- 10 464 mężczyzn.

Na terenach wiejskich zamieszkuje 10 308 osób (stan na koniec 2003 r.), a gęstość zaludnienia wynosi - 71 osób / km². W mieście Wołów zamieszkuje 12 395

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

osób (dane na koniec 2003r). Drugi pod względem ilości mieszkańców jest Lubiąż liczący 2 312 osób (dane na koniec 1999r).

Poniższa tabela prezentuje wskaźniki charakteryzujące ruch naturalny w Gminie Wołów na 1000 mieszkańców.

Tab. nr 1. Ruch naturalny ludności w Gminie Wołów na 1000 mieszkańców w latach 1995-2002

Rok	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	
				Wołów	Woj. dolnośląskie
1995	5,1	12,0	10,0	1,2	0,6
1996	5,2	10,5	10,6	0,0	-0,4
1997	5,6	10,8	10,5	0,3	-0,2
1998	5,6	9,1	9,0	0,0	-0,2
1999	5,0	9,0	10,6	-2,6	-1,0
2000	5,3	8,2	8,5	-0,4	-0,8
2001	4,1	9,1	8,5	0,6	-0,6
2002	5,5	8,4	8,7	-0,3	-1,1

Źródło: opracowanie na podst. danych z US we Wrocławiu oraz www.stat.gov.pl

Migracje są drugim obok ruchu naturalnego czynnikiem wpływającym na zmiany w ilości mieszkańców danego obszaru. Przemieszczanie się ludności, napływ lub odpływ z określonego terytorium stymulują zmiany na rynku pracy, a w szczególności tworzenie lub likwidacja nowych miejsc pracy, oraz rynek budownictwa mieszkaniowego.

Tab. nr 2. Migracje w Gminie Wołów w latach 1995 – 2002

Rok	Migracja ludności	
	Napływ	Odpływ
1995	365	347
1996	394	385
1997	335	383
1998	388	375
1999	329	302
2000	296	238

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

2001	211	201
2002	204	245

Źródło: Starostwo Powiatowe w Wołowie, roczniki statystyczne US we Wrocławiu 1995-2002.

1.3 Wielkość i gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich

Obszar wiejski gminy w końcu 2003 r. zamieszkiwało 10305 osób, co stanowi 45% ludności całej jednostki administracyjnej Miasta i Gminy Wołów. Obręby z największą liczbą mieszkańców to:

1. Lubiąż,
2. Mojęcice,
3. Pełczyn,
4. Stary Wołów,
5. Krzydłina Wielka.

Są to wsie o dużej ilości gospodarstw indywidualnych, gdzie w latach ubiegłych funkcjonowały także Państwowe Gospodarstwa Rolne - stąd znaczący odsetek ludności napływowej, znajdującej zatrudnienie w istniejących zakładach rolnych. Miejscowościami najmniej licznymi są:

1. Wróblewo,
2. Smarków,
3. Pawłoszewo,
4. Straża,
5. Łazarzowice.

Obręby te charakteryzuje mała powierzchnia całkowita w porównaniu ze średnią gminy, a pod względem funkcjonalnym spełniają one rolę podobną do przysiółków większych wsi, stanowiąc części sołectw sąsiadujących miejscowości.

Średnia gęstość zaludnienia na wsi wynosi 33 osoby na 1 km². Najwyższy wskaźnik cechuje następujące wsie: Lubiąż, Warzęgowo, Uskorz Mały, Bożeń, Mojęcice, Gródek, Rataje i Pełczyn. Na wysoki stopień gęstości zaludnienia mają wpływ istniejące tu osiedla mieszkaniowe dawnych pracowników PGR-ów, natomiast sąsiadujący z Wołowem Uskorz Mały, przy swojej małej powierzchni, jest miejscem lokalizacji budownictwa jednorodzinne dla mieszkańców miasta.

1.4 Problemy

W Gminie Wołów występują następujące zjawiska demograficzne, które utrwalając się mogą być barierą rozwoju gminy:

- postępująca od połowy lat dziewięćdziesiątych stale zmniejszająca się liczba urodzeń. Stan ten w długiej perspektywie może doprowadzić do sukcesywnego zmniejszania się liczby ludności.
- powolne starzenie się społeczeństwa
- feminizacja społeczeństwa
- zerowy bilans migracji wewnętrznych. Brak migracji zewnętrznych.
- niekorzystna struktura wykształcenia migrantów. Może to doprowadzić do niekorzystnego przekształcenia struktury zawodowej.

2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

2.1 Warunki klimatyczne

Gmina Wołów leży w granicach krainy klimatycznej legnicko-głogowskiej, w najcieplejszym regionie Polski. W ujęciu regionalnym Gmina znajduje się w rejonie nadodrzańskim, na pograniczu obszaru nadodrzańskiego górnego i dolnego. Średnia temperatura roczna wynosi 8,2°C, dla stycznia 1,1 °C, dla lipca 18,3°C, a w całym okresie od kwietnia do września - 14°C. Okres wegetacyjny o średniej temperaturze powyżej 5°C trwa około 100 dni. Średnia opadów rocznych to około 650 mm, a maksimum opadowe przypada na lipiec. Na obszarze Gminy występuje jednak zróżnicowanie wielkości opadów; w części południowej Gminy, w obrębie regionu nadodrzańskiego górnego wynoszą one 550-600 mm, a w części północnej, położonej w rejonie nadodrzańskiego dolnym wahają się w przedziale 550-600 mm. W Gminie Wołów dominują wiatry zachodnie i północno - zachodnie.

2.2 Ukształtowanie powierzchni

Ukształtowanie powierzchni Gminy jest mocno zróżnicowane. Cała zachodnia część obszaru (Obniżenie Ścinawskie) jest płaska i wypełniona holocenijskimi osadami rzecznyymi. Miejscami teren jest podmokły. Występują również formy wydmore o wysokościach przekraczających 100 m n.p.m. Podobny charakter rzeźby płaskofalistej ma wysłana osadami fluwioglacjalnymi środkowa część gminy (Obniżenie Wołowskie i Pełczyńskie). Zmiana charakteru rzeźby terenu na pagórkowaty występuje w północno-wschodniej części obszaru (Wzgórza Strupińskie, Grzbiet Trzebnicki). Jest to teren spiętrzony moreny czołowej stadiału Warty. Wysokość wzgórz morenowych przekracza na tym terenie 170 m n.p.m., a wysokości względne wynoszą 50 – 60 m. Południową część Gminy zajmuje rozległa Wysoczyzna Rościławicka ze średnią wysokością 125 – 135 m n.p.m. Tworzy ją

rozległy wał o powierzchni falisto-płaskiej, wytworzony na glinach zwałowych oraz piaskach i żwirach lodowcowych. Od południa i południowego zachodu granicę między wysoczyzną a pradoliną (pradolina Wrocławska) obejmującą południowo-zachodni fragment gminy, zaznacza miejscami wyraźna skarpa o wysokości 4-6 metrów, która powstała w wyniku erozji bocznej rzeki Odry. Pradolina Odry ma średnią wysokość około 98-94 m n.p.m. W obrębie jej dna wypełnionego piaskami i żwirami rzecznyymi występują zarówno formy wydmowe, jak i podmokłe obniżenia – zabagnione tereny martwych koryt rzecznych i starorzeczy. Część obniżeń wypełniona jest wodą.

2.3 Zasoby kopalin podstawowych

Występujące w Gminie Wołów kopaliny użyteczne są związane z okresami trzeciorzędowymi i czwartorzędowymi. Starsze skały występują śladowo w formie głazów i zostały przywlezione ze Skandynawii przez lodowce.

Ze względu na struktury ziaren surowce użyteczne można zaszeregować do dwóch zasadniczych grup:

- Surowce ilaste – ropy, pyły bilansowe i gliny. Mają one zastosowanie przede wszystkim w produkcji wyrobów ceramiki budowlanej (cegły).
- Kruszywa – pospółki (najliczniej występujące osady), piaski i żwiry.

Pewna ilość surowców o strukturach mieszanych różnoziarnistych znajduje się na pograniczu w/w grup: są to silnie zapiaszczone gliny z bloczkami skał północnych oraz zapiaszczone ropy.

Zarejestrowane złoża surowców naturalnych na terenie Gminy to przede wszystkim złoża drobnego kruszywa naturalnego zlokalizowane w Piotroniowicach (3 złoża), Lubiążu, Łososiowicach i Łazarzowicach (2 złoża). Zgodnie z dostępnymi danymi niewyekspluatowane złoża w pobliżu w/w miejscowości wahają się od kilku do prawie 200 tys. ton (195 tys. ton w złożu Lubiąż – stan na 31.12.1992 r.).

Udokumentowane złoża znajdują się w rejonie wsi Garwół (35,4 tys. ton na 31.12.1992 r.). W pobliżu Wołowa udokumentowano złoża ropy trzeciorzędowych (84 tys. ton na 31.12.1980 r.). Oprócz wymienionych, na obszarze Gminy istnieją przebadane złoża kruszywa naturalnego w rejonie Łososiowic, Gródka, Uskorza Małego, Garwołu, Pełczyna, Nieszkowic i Wołowa, a ropy poligeniczne w okolicach Lubiąża, Zagórzyc. W przypadku większości złóż brak jest danych dotyczących wielkości zasobów.

2.4 Zasoby wód powierzchniowych i podziemnych

Wody powierzchniowe

Gmina Wołów jest położona w prawobrzeżnej części dorzecza Odry. Południowa część tego obszaru jest odwadniana w kierunku południowym bezpośrednio do rzeki Odry.

Środkowa część gminy jest położona w zlewni rzeki Juszki, a część północna w zlewni rzeki Jezierzycy. Odwadnianie z tych obszarów przebiega głównie w kierunku zachodnim – ku rzece Odrze, która stanowi oś hydrograficzną regionu. Rzeka Juszka zasila kompleks stawów hodowlanych w rejonie wsi Wrzosa i stanowi odbiornik oczyszczonych ścieków miasta Wołów.

W obrębie doliny Odry istnieje system sztucznego odwadniania kanałami, z których największym jest kanał Dębicki. Na terenie całej Gminy znajduje się wiele stawów hodowlanych (Dębno, Krzydłina, Wołów, Uskora, Bożeń)

Wody podziemne

Najlepiej rozpoznany wodami wglębnymi na omawianym obszarze są wody zalegające w osadach czwartorzędowych. Stanowią one podstawowe poziomy użytkowe. Zalegają w warstwach i poziomach utworów przepuszczalnych pod osadami o niskiej przepuszczalności (glinkami lub mułkami). Lokalnie może występować kilka poziomów wodonośnych na różnych głębokościach. Stropy poziomów wodonośnych występują od kilkunastu metrów do ponad 30 metrów. Głębokość zwierciadła wody na większości obszaru jest mniejsza niż 2 metry i jedynie pod większymi wyniosłościami woda zalega głębiej. Wszystkie poziomy są naporowe o ciśnieniach subartezyjskich.

Miażdżość poziomu wodonośnego jest zmienna i może przekraczać 30 metrów. Są to miejsca występowania zasobnych, szybko odnawialnych zbiorników wód gruntowych, z których można czerpać wodę przy pomocy studni głębinowych. Przy mniejszych miażdżościach poziom może być eksploatowany studniami gospodarskimi. W rejonach obniżen poziom wodonośny zbliża się do powierzchni terenu. Powstają wtedy strefy mokradeł lub lokalnych podmokłości, a ich wody mają obniżoną jakość - głównie z powodu obecności dużych ilości substancji organicznych.

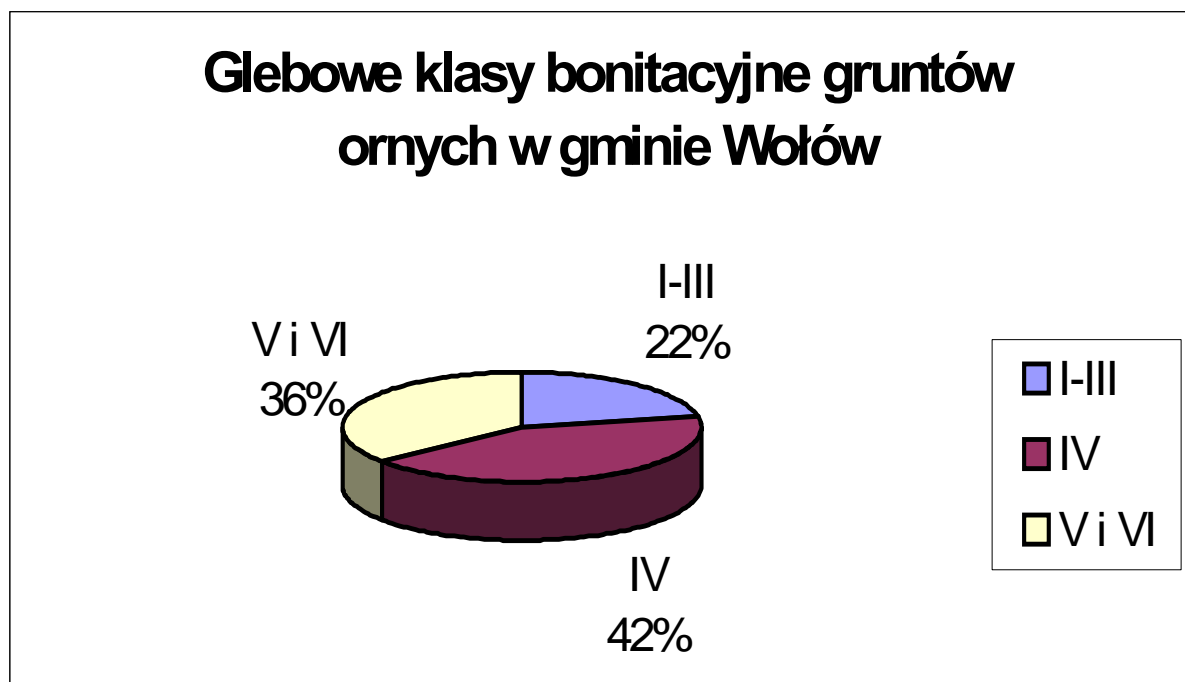
Wody wglębne w utworach trzeciorzędowych mimo dobrych parametrów jakościowych są w mniejszym stopniu wykorzystywane do celów ujęciowych. Wynika to z niewielkiej zasobności zbiorników tych wód, jak również z dużych możliwości łatwiejszego pozyskiwania wód czwartorzędowych.

W obszarze doliny Odry występuje stosunkowo wąska strefa wód gruntowych, znajdujących się w obustronnym związku hydraulicznym z wodami rzeczными. Woda ta cechuje się złą jakością zbliżoną do zanieczyszczonych wód rzecznych. Zasięg wód w przybliżeniu pokrywa się z terenami położonymi pomiędzy wałami przeciwpowodziowymi.

2.5 Gleby

Istniejące warunki glebowe, ze względu na przewagę gleb należących do IV klasy bonitacyjnej, można uznać za mało korzystne dla intensywnej produkcji rolniczej. Udział poszczególnych klas bonitacyjnych w strukturze gruntów ornych przedstawia wykres.

Wykres nr 1. Glebowe klasy bonitacyjne gruntów ornych w Gminie Wołów

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Wołów, Pracownia projektowa „PLAN” 1999.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla Gminy Wołów wg IUNG wynosi 68,8 pkt.

2.6 Szata roślinna

Zróżnicowanie środowisk występujących na terenie Gminy (lasy, łąki, pola, stawy, rzeki i bagna) skutkuje różnorodną i wielogatunkową szatą roślinną. Znaczna część (25%) powierzchni gminy znajduje się w granicach parku krajobrazowego. Na jego obszarze występuje wiele gatunków roślin będących pod ochroną.

Lasy

Lasy zajmują obszar 13 460,35 ha, co stanowi 43,1 % całej powierzchni gminy. Wskaźnik w zależności od obszaru waha się od 0,8% w najmniej zalesionym obrębie Rataje do ponad 86% w Dębnie i Rudnie.

W krajobrazie Gminy lasy przeważają głównie w części północno-zachodniej i południowo-wschodniej. Są to lasy zróżnicowane, zarówno pod względem siedliskowym, jak i drzewostanowym.

Obszary dolinne w obrębie terasy zalewowej na odcinku Odry na południowy wschód od Lubiąża zajmują siedliska lasu łąkowego. Głównymi gatunkami lasotwórczymi na tym obszarze są, oprócz dębu, wiąz i lipa. W podszybie występuje lipa, grab, wiąz, tarnina i głóg. Na pozostałym terenie doliny w północno-zachodniej

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

części gminy znajdują się głównie siedliska dwupiętrowego lasu wilgotnego. Piętro wyższe porasta dąb, grab i lipa, a niższe lipa, grab, wiąz i jawor. W podszycie występuje niecierpiętnik, bluszcz, przytulina i pokrzywa.

Terazę wyższą i tereny pozadolinne porastają przede wszystkim siedliska boru mieszanego świeżego, a lokalnie lasu mieszanego. W tym obrębie głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna. W podszycie występują z kolei: dąb, brzoza, jodła, modrzew.

W obrębie podmokłych dolin występuje ols i ols jesionowy. Głównym gatunkiem tutaj jest olcha, a w podszycie występuje również olcha i brzoza

Pod względem struktury własności zdecydowana większość to lasy będące własnością Skarbu Państwa (99,2%), lasy będące własnością prywatną to 0,6%, lasy należące do gminy stanowią 0,2%.

Tab. nr 3. Powierzchnia lasów i lesistość gminy

Lp.	Obręb	Pow.obrębu ogółem	Lasy	Grunty zadrzewione	Razem	Stopień lesistości
		ha	ha	ha	ha	%
1	2	3	4	5	6	7
1.	Boraszyn	582,85	325,64	-	325,64	55,9
2.	Bożeń	582,14	66,40	11,32	77,72	13,4
3.	Dębno	1 634,69	1 387,71	24,23	1 411,94	86,4
4.	Domaszków	976,89	525,06	9,61	534,67	54,7
5.	Garwół	674,77	415,16	2,06	417,22	61,8
6.	Gliniany	678,92	154,09	5,73	159,82	23
7.	Golina	279,66	70,70	1,37	72,07	25,8
8.	Gródek	270,24	36,39	0,81	37,20	13,8
9.	Krzydlina Mała	1 309,37	184,35	5,37	189,72	14,5
10.	Krzydlina Wielka	1 331,61	346,07	17,91	363,98	27,3
11.	Lipnica	787,83	425,80	8,66	434,46	55,1
12.	Lubiąż	2 165,79	846,81	7,76	854,57	40,1
13.	Łazarzowice	162,16	29,26	0,41	29,67	18,3
14.	Łososowice	822,12	258,87	1,81	260,68	31,7
15.	Mikorzyce	219,55	105,54	0,70	106,24	48,4
16.	Milcz	616,32	401,29	1,86	403,15	65,4
17.	Moczydnica Dworska	866,91	297,92	2,63	300,55	34,7
18.	Mojęcice	1 937,78	657,11	11,67	668,78	34,5
19.	Nieszkowice	586,47	180,25	7,97	188,22	32,1
20.	Pawłoszewo	246,77	47,73	4,13	51,86	21,0
21.	Pelczyn	1 188,48	279,06	20,04	299,10	25,2

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

22.	Pierusza	373,98	74,04	6,50	80,54	21,5
23.	Piotroniowice	587,67	68,92	25,63	94,55	16,1
24.	Prawików	1 077,35	416,95	32,91	449,86	41,8
25.	Proszkowo	480,64	304,39	2,86	307,25	63,9
26.	Rataje	396,71	-	3,32	3,32	0,8
27.	Rudno	1 889,42	1 627,37	1,21	1 628,58	86,2
28.	Siodłkowice	376,56	167,12	1,86	168,98	44,9
29.	Sławowice	756,44	491,94	18,02	509,96	67,4
30.	Smarków	120,95	73,84	1,16	75,00	62,0
31.	Stary Wołów	1 267,88	494,89	7,71	502,60	39,6
32.	Stęszów	404,98	107,90	2,55	110,45	27,3
33.	Stobno	1 124,57	85,20	1,09	86,29	7,7
34.	Straża	121,19	30,37	-	30,37	25,1
35.	Tarchalice	1 391,93	1 070,02	3,69	1 073,71	77,1
36.	Uskorz Mały	221,10	39,75	4,51	44,26	20,0
37.	Uskorz wielki	770,76	376,98	6,95	383,93	49,8
38.	Warzęgowo	281,92	49,50	0,10	49,60	17,6
39.	Wróblewo	98,63	19,26	0,42	19,68	20,0
40.	Wrzosy	757,78	273,81	5,78	279,59	36,9
41.	Zagórzyce	77,72	365,04	9,53	374,57	48,2
Razem gmina		31 199,50	1 3 178,50	281,85	13 460,35	43,35

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków – stan na kwiecień 2004 r.

Roślinność nieleśna:

Na bogactwo szaty roślinnej na terenie gminy składa się również roślinność nieleśna, której najcenniejsze okazy występują na terenie Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”.

Na obszarze parku występuje 37 gatunków roślin chronionych. Z tej liczby 25 gatunków znajduje się pod ochroną ścisłą, a 12 pod ochroną częściową. 8 gatunków spośród roślin chronionych znajduje się na liście roślin zagrożonych w Polsce (tzw. czerwona lista): długosz królewski, goryczka wąskolistna, kosaciec syberyjski, kruszczyk błotny, salwinia pływająca, storczyk Fuchsa, storczyk samiczy i śnieżyca wiosenna.

2.7 Świat zwierzęcy

Różnorodna fauna na terenie gminy jest w największym stopniu skoncentrowana na obszarze Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”. Na obszarze Parku występuje największe skupisko zwierząt i najciekawsze gatunki (38 gatunków ssaków, 190 gatunków ptaków, 16 gatunków płazów, 5 gatunków gadów, 23 gatunki ryb).

Spośród występujących na terenie Parku gatunków zwierząt największy walor przyrodniczy stanowią ptaki, z których 6 gatunków zostało wpisanych do Polskiej czerwonej księgi zwierząt (bąk, kania rdzawa, kropiatka, kormoran czarny, orzeł bielik, błotniak łąkowy) a 2 gatunki lęgowe (derkacz i pogorzałka) zostały uznane za zagrożone wymarciem w Europie.

W pozostałych gromadach na podkreślenie zasługuje występowanie następujących gatunków:

- wśród ssaków: nietoperze (5 gatunków), borsuk, gronostaj, norka amerykańska, piżmak, bóbr europejski, dzik, jeleń europejski daniel;
- wśród płazów: kumak nizinny i rzekotka drzewna;
- wśród gadów: zaskroniec, padalec, żmija zygzakowata;
- wśród ryb: piskorz, śliz.

Populacja zwierząt łownych, choć podlega okresowym wahaniom, w ujęciu wieloletnim utrzymuje się na stosunkowo stałym poziomie, za wyjątkiem zajęcy i kuropatw.

2.8 Obszary chronione

Do terenów o szczególnym znaczeniu przyrodniczym w Gminie Wołów należą:

1. Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy” – o powierzchni 7953 ha, z czego 80% znajduje się w Gminie Wołów. Park położony jest na pograniczu dwóch jednostek fizjograficznych: Wału Trzebnickiego i Niziny Śląskiej. Dominującym elementem krajobrazu parku są lasy (80%) porastające ciekawie ukształtowane przez lodowiec formy terenowe, w szczególności malownicze pasma leśnych wydm o wysokości kilkunastu metrów. Nazwa parku bierze się od przepływającej tu niewielkiej, nizinnej rzeczki Jezierzycy tworzącej niezwyklej urody leśną dolinkę.
2. Rezerwat leśno - ornitologiczny „Uroczysko Wrzosey” - stanowiący ostoję bezcennych ptaków wodno-błotnych i leśnych oraz miejsce rozmnażania się płazów. Skład rezerwatu to 576 ha podmokłych lasów i śródleśnych łąk. Bogata flora rezerwatu obejmuje ok. 470 gatunków roślin, w tym 21 chronionych. Ptasia fauna liczy prawie 180 gatunków, w tym 120

łęgowych. Jest to najcenniejsza po rezerwacie „Milickie Stawy” ostoja ptaków na Dolnym Śląsku. Ochroną objęta jest też część Jezierzycy, jako jedynej unikatowej w skali regionu czystej rzeki o nieomal naturalnym biegu, a zachowane w stanie naturalnym tutejsze olsy o charakterystycznej strukturze kępowo-dolinowej dna lasu należą do najpiękniejszych na Dolnym Śląsku. Rezerwat przylega do kompleksu śródleśnych stawów.

3. Rezerwat „Odrzyska” – niewielki rezerwat chroniący dawne łożysko rzeczne leżące u podstawy stromej krawędzi pradoliny Odry. Brzegi meandrującej tu niegdyś rzeki mają ok. 10 m wysokości. Samo starorzecze porasta zróżnicowana roślinność wodna i bagienna, z których najcenniejsze są takie botaniczne rzadkości jak kotewka orzech wodny i paproć salwinia pływająca.
4. Projektowany "Odrzański Park Krajobrazowy". Jeden z najcenniejszych i najlepiej zachowanych fragmentów doliny Środkowej Odry, o walorach przyrodniczych zasługujących na objęcie ochroną. Rozpoczyna się w pobliżu miejscowości Rzeczyca, kończy u ujścia Baryczy, a spotkać możemy tu wszystkie typy siedlisk charakterystyczne dla wolno płynących rzek nizinnych Europy Środkowej. Szczególnym walorem są duże powierzchnie lasów łęgowych, łąk zalewowych i zmiennowilgotnych oraz zbiorowiska starorzeczy. Odnotowano tu także blisko 100 gatunków gniazdujących ptaków. Na obszarze ostoi występuje:
 - 11 typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy 92/43 EEC, zajmujących łącznie blisko 70% powierzchni;
 - 35 gatunków ptaków objętych ochroną zgodnie z Załącznikiem I Dyrektywy 79/409/ EEC (m. in. największe w Środkowej Europie populacje dzięcioła średniego i łabędzia krzykliwego, co zaowocowało wpisaniem ostoi na europejską listę Important Bird Areas);
 - 13 gatunków zwierząt znajdujących się w Załączniku II 92/43/EEC;
 - 43 gatunki wymienione w polskich Czerwonych Księgach roślin i zwierząt;
 - 39 rzadkich gatunków zwierząt chronionych na mocy konwencji międzynarodowych;
 - 34 gatunki roślin i zwierząt objętych w Polsce ochroną gatunkową;
 - 19 innych, rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

Jest to obszar wytypowany w całości do europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000. Przylegający do Odry obszar Gminy Wołów na odcinku Prawików – Lubiąż – Domaszków – Gliniany - Tarchalice należy do najciekawszych.

3. DZIEDZICTWO KULTUROWE

3.1 Rys historyczny

Wołów jako miasto powstało prawdopodobnie w roku 1285, kiedy to książę ścinawski Przemek dokonał lokacji miasta w oparciu o lokalną wersję prawa magdeburckiego. Wcześniej na ziemi wołowskiej istniały jeszcze dwie inne osady o takiej samej nazwie, znane obecnie jako Stary Wołów i Krzywy Wołów, które pełniły rolę osad targowych (stąd prawdopodobnie wywodzi się nazwa).

W następnych wiekach miasto doznawało wzlotów i upadków, było rozbudowywane, przeżywało pożary, wojny, przechodziło z rąk do rąk. Znajdowało się między innymi pod panowaniem księcia wrocławskiego Henryka IV Probusa, księcia głogowskiego Henryka III. W roku 1329, kiedy to książę Konrad I złożył hołd lenny Janowi Luksemburskiemu, ziemia wołowska znalazła się w granicach Królestwa Czeskiego. W 1498 r. powstaje Księstwo Wołowskie, którym władał Jan II Żagański; po jego śmierci Wołów sprzedany zostaje Janowi Turzo von Bethlemsdorf; ten z kolei odsprzedaje go Fryderykowi II w roku 1523.

W 1579 r. powstaje pierwsza apteka. Miasto posiadało mennicę, gdzie w różnych okresach bito własną monetę. Na początku XVIII w. Zakon Karmelitów zbudował kościół i klasztor. Zakonnicy byli w tym czasie właścicielami największego księgozbioru w mieście. W wyniku wojny prusko-austriackiej w 1740 r. Wołów przechodzi pod panowanie pruskie. Następne kilkadziesiąt lat, to okres upadku miasta. Wołów zostaje zrujnowany przez wojnę siedmioletnią oraz przez wysokie podatki i pożary.

Wiek XIX zapisał się w historii ziemi wołowskiej jako czas rozkwitu gospodarczego. W Konarach Franciszek Karol Achard zakłada pierwszą na świecie fabrykę produkującą cukier z buraków cukrowych, wybudowano linię kolejową (lata 1869-1874), a w 1837 r. zaczęto wydawać gazetę wołowską.

W styczniu 1945 r. do miasta wkracza Armia Radziecka. W tym samym roku zaczynają napływać transporty z pierwszymi osiedleńcami z kresów wschodnich II Rzeczypospolitej. Ziemia wołowska weszła w obręb granic Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

3.2 Obiekty zabytkowe

W Gminie Wołów znajduje się wiele zabytkowych obiektów kultury materialnej (996 obiektów, w tym 136 w Wołowie). Do najcenniejszych zabytków należy pocysterski zespół klasztorny w Lubiążu. Na uwagę zasługują również kościoły w Wołowie, Lubiążu, Pelczynie oraz Zamek Piastowski i Ratusz w Wołowie. W rejonie wsi Kretowice archeolodzy odkryli resztki grodziska z X w., a w Tarchalicach starożytne stanowisko hutnictwa żelaza. Na terenie Gminy Wołów znajduje się ogółem 95 obiektów wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Niektóre z nich to:

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

- Pocysterski zespół klasztorny w Lubiążu złożony z kościoła klasztornego NMP, klasztoru, pałacu opatów, kościoła św. Jakuba. Jest to jedno z największych założeń architektonicznych w Europie. W klasztorze znajduje się między innymi słynna Sala Książęca uważana za najwspanialsze wnętrze barokowe na Dolnym Śląsku. Wnętrza opactwa zdobią dzieła Michała Willmana nazywanego „Śląskim Rembrandtem”.
- Kościół pw. św. Wawrzyńca. Pierwotnie prawdopodobnie drewniany. Budowę murowanego rozpoczęto w 1391 roku. Budowla obecna pochodzi prawdopodobnie z okresu odbudowy miasta po pożarze w 1465 roku. Wnętrze kościoła ma wystrój barokowy. W 1716 świątynia otrzymała organy wykonane przez słynnego wrocławskiego mistrza Adama Horatiusa Caspariniego.
- Kościół św. Walentego w płn. Lubiążu. Górujący nad okolicą, położony na krawędzi Wysoczyzny Rościsławickiej. Bogate barokowe wnętrze ozdobione jest dziełami rzeźbiarza Franciszka Mangoldta i malarza Krystiana Bentuma – wybitnych artystów śląskiego baroku.
- Wieża dawnego kościoła z XV w. i barokowa plebania z XVIII w. w Krzydlinie Małej.
- Klasztor ss. Notre Dame w Krzydlinie Małej (obecnie Dom Małych Dzieci) z ok. 1900 r.
- Gotycko-renesansowy kościół św. Marii Magdaleny z pocz. XVI w. w Krzydlinie Wielkiej.
- Dom mieszkalny robotników folwarcznych w Lipnicy z 1900 r.
- Zespół pałacowo-folwarczny w Miłczu z 1900 r.
- Dwór i zespół folwarczny w Mojęcicach z 1620 r., 2 poł. XVII w.
- Kościół filialny św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Pelczynie z 2 poł. XVII w., XVIII w.
- Kościół ewangelicki (obecnie cerkiew św. Dymitra) w Starym Wołowie z 1875 r.
- Kościół parafialny św. Mikołaja w Stobnie z XV/XVI w., ok. 1660 r.

Dodatkowo, na terenie Gminy Wołów położone są obiekty objęte ochroną konserwatorską i ujęte w konserwatorskim spisie obiektów zabytkowych (1090), oraz udokumentowane stanowiska archeologiczne (ok. 960).

Gmina Wołów jednym z najsilniej nasyconych substancją archeologiczną rejonów województwa dolnośląskiego. Największe nasilenie osadnictwa związane jest z kulturą łużycką, przeworską a także okresem wczesnego i późnego średniowiecza. Palącym postulatem jest objęcie szczególną ochroną licznych cmentarzysk kultury łużyckiej, które są niszczone w toku nielegalnej działalności.

Większość obiektów kubaturowych wpisanych do rejestru to budynki użyteczności publicznej, budynki poklasztorne, kościoły. Nieliczne obiekty znajdują się w rękach prywatnych. Stan techniczny zabytków jest zróżnicowany. Niektóre, jak np. wołowski ratusz, poddane zostały całkowitej renowacji inne, np. pałac w Starym Wołowie, są do kompleksowego remontu.

Ze względu na swoją rangę oraz potrzebę nakładów finansowych największym wyzwaniem nie tylko dla Gminy Wołów czy Powiatu Wołowskiego, ale także dla Województwa Dolnośląskiego, jest zespół pocysterski w Lubiążu. Obecnie jest on w znacznej mierze niezagospodarowany i tylko w nikłej części udostępniany zwiedzającym. Jego renowacja połączona z koncepcją wykorzystania jego niepowtarzalnych walorów zabytkowych, ciekawego z punktu widzenia turystycznego i rekreacyjnego położenia w zakolu Odry oraz dogodnego dostępu pod względem komunikacyjnym (drogowym i wodnym) przyczynić się może do znacznego ożywienia ruchu turystycznego w gminie.

3.3 Problemy

- zły stan techniczny obiektów zabytkowych;
- brak środków finansowych na ich kompleksowe remonty i rewitalizację.

4. TURYSTYKA

4.1 Walory Turystyczne

Duże zróżnicowanie krajobrazowe i dobra dostępność komunikacyjna z Wrocławia, zarówno własnym transportem, koleją (trasa Wrocław – Głogów - Zielona Góra) czy komunikacją autobusową, sytuują Gminę Wołów jako obszar o dużych, ponadprzeciętnych walorach turystyczno-rekreacyjnych.

Pod względem atrakcyjności przyrodniczej Gmina Wołów należy do czołówki gmin nadodrzańskich. Atrakcyjność przyrodniczą gminy podnoszą rezerwat przyrody „Odrzysko”, rezerwat „Uroczysko Wrzosa”, Park

Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy”, proponowane do objęcia ochroną w ramach programu Natura 2000 tereny wzdłuż Odry oraz lasy zajmujące ponad 40% powierzchni gminy.

Teren Gminy Wołów posiada walory wędkarskie – jest kilka dobrze przygotowanych łowisk komercyjnych i sieć stawów Polskiego Związku Wędkarskiego, gdzie bez trudu można uprawiać wędkarską rekreację. Specyficzną odmianą może stać się także z uwagi na duże kompleksy leśne turystyka związana z łowiectwem i zbieraniem runa leśnego.

Walory przyrodnicze Gminy Wołów stanowią duży potencjał dla rozwoju turystyki wiejskiej (agroturystyki), która częściowo już aktywizuje tereny wiejskie. Ten rodzaj działalności może w przyszłości stanowić jeden z ważniejszych czynników rozwoju Gminy i powinien znaleźć w centrum uwagi samorządu gminnego i powiatowego.

Innym elementem wysoko kwalifikowanej turystyki jest turystyka wodna. Obecnie tworzony jest szlak kajakowy na Odrze z 11 punktami postojowymi. Rozwój czynnego wypoczynku tego typu ograniczony jest na terenie Gminy Wołów do Odry. Przystanie przewidywane są w Lubiążu, Malczycach i Ścinawie.

Na obszarze Gminy Wołów są liczne gospodarstwa agroturystyczne i łowiska. Istnieje też kilka restauracji, barów i pizzerii a także prywatny motel i obiekty OSiR-u w Wołowie. Klasztor Klaretynów w Krzydlinie Małej oraz Ośrodek Wypoczynkowy Zakładu Karnego w Golinie również oferują miejsca noclegowe.

Zarówno na terenie Gminy Wołów jak i gmin otaczających, posiadających podobne walory, rozwija się infrastruktura umożliwiająca uprawianie czynnej turystyki. Pełniejsze wykorzystanie walorów Gminy związane jest z turystyką aktywną zwłaszcza rowerową i poznawczą przyrodniczo – historyczną. Ze względu na bliskość Wrocławia jest to doskonała oferta weekendowa.

Dla turystów zainteresowanych przeszłością Ziemi Wołowskiej istotną będzie informacja, że podczas wędrowki po Parku mogą trafić na liczne ślady dawnych kultur. Wśród nich szczególną uwagę przyciągają:

- Cmentarzyska w Dębnie i Wodnicy ;
- Osady kultury łużyckiej w Wodnicy i Krzydlinie Małej sprzed ok. 2700 lat;
- Grodziska Kultury Łużyckiej w Kretowicach;
- Grodzisko w zakolu Jezierzycy, datowane na IX-V w. p.n.e., na którym zbudowano kolejne grodzisko wczesnośredniowieczne pochodzące z IX-XI w.

4.2 Szlaki turystyczne

Na obszarze Gminy Wołów wytyczone są szlaki turystyki pieszej i rowerowej, które połączone są w system regionalnych tras turystycznych. Do wcześniejszych szlaków pieszych, niebieskiego (archeologicznego), czarnego i zielonego, po utworzeniu Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” dołączono szlaki biegnące przez Park i tworzące pętlę wokół Wołowa. Żółty - o dł. 16,6 km, przebiegający od Wołowa do Orzeszkowa; czerwony -

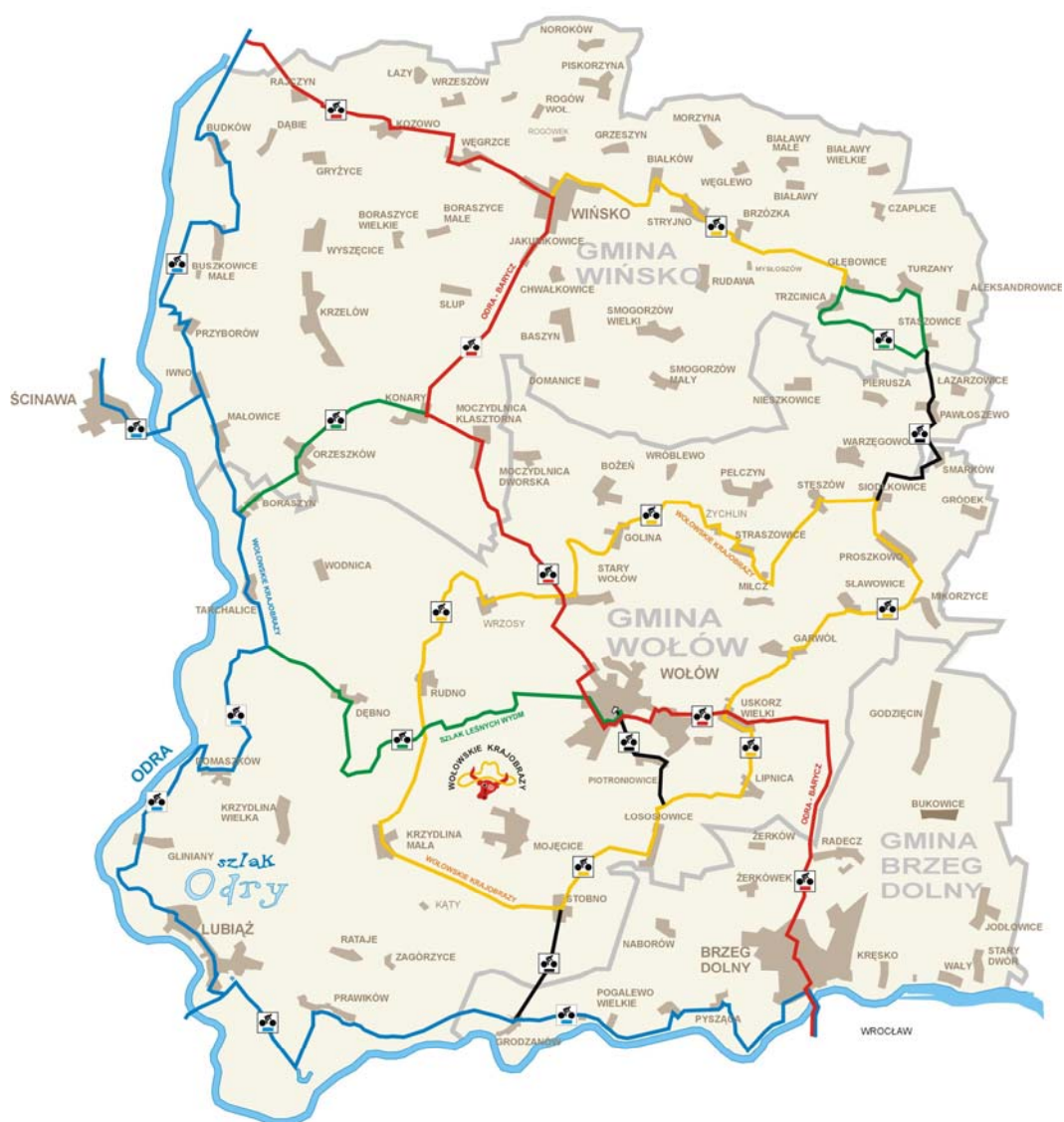
Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

o dł. 14,7 km na trasie Orzeszków – Wołów; niebieski - o dł. 19,2 km - Lubiąż–Krzelów; niebieski -21,1 km - Wołów–Rudno–Mojęcice-Wołów i zielony o dł. 27 km - Wołów–Dębno–Gliniany-Lubiąż.

Opracowano również i wytyczono sieć lokalnych szlaków rowerowych z całą infrastrukturą (wiaty, miejsca przystankowe, tablice informacyjne). Zielony szlak rowerowy „Leśne Wydmy”; specjalną siedmiokilometrową pętlę do zawodów rowerowych MTB koło wsi Rudno w pobliżu Wołowa. W 2004 r. powstał żółty szlak rowerowy „Wołowskie Krajobrazy” o długości 57 km stanowiący pętlę wokół Wołowa. Szlak ten jak i zielony „przyrodniczy”, połączone są z ponadregionalnym niebieskim rowerowym „Szlakiem Odry”, ciągnącym się od Wrocławia do Głogowa po obu stronach rzeki, obejmujący nadodrzańską część Gminy między Prawikowem a Tarchalicami. „Szlak Odry” o długości 256 km wszedł w skład europejskich szlaków dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego Green Ways. Równolegle do „Szlaku Odry” przebiega czerwony szlak rowerowy „Szlak Odra-Barycz” łączący Malczyce – Brzeg Dolny – Wołów - Wińsko i dalej Głogów, o długości 184 km. Poza tym istnieją również odcinki szlaku czarnego pełniące funkcję łączników pomiędzy szlakami.

Szlaki turystycznie w Gminie Wołów są tak poprowadzone, aby zaprezentować wszystkie możliwe atrakcje przyrodnicze i zabytki kultury materialnej. Uzupełnieniem szlaków są ścieżki: 3 km edukacyjno–przyrodnicza wokół rezerwatu „Odrzysko” oraz 5 km przyrodniczo-historyczna w Lubiążu. Ciekawym kulturowym szlakiem turystycznym jest tzw. „Szlak Cysterski” jako szlak kołowy łączący Legnicę z Lubiążem i Trzebnicą, praktycznie ograniczony na terenie Gminy jedynie do samego Lubiąża.

Mapa nr 1. Szlaki rowerowe Gminy Wołów na tle Powiatu Wołowskiego

Promocja i rozwijanie sieci szlaków turystycznych w Gminie Wołów jest jednym z jej priorytetów ponieważ:

- Na terenie Gminy Wołów znajduje się duża ilość zbiorników wodnych (stawy rybne w otoczeniu lasów). Połączenie ich szlakiem rowerowym stanowić będzie atrakcję krajobrazową, co dla właścicieli stawów może być bodźcem do rozwijania działalności agroturystycznej;
- Wołów posiada dobrze rozwiniętą gastronomię, rozbudowaną sieć handlową, tereny sportowe i miejsca hotelowe, przez co może stać się znaczącym centrum turystyki rowerowej;
- Stacje kolejowe w Wołowie i Łososiwicach stanowią wygodne miejsca dojazdowe do tras rowerowych;
- Dużą atrakcją dla turystów rowerowych są ciekawe obiekty architektoniczne np. Klasztor w Lubiążu czy Klasztor Klaretynów w Krzydlinie Małej.

4.3 Problemy

- Niedostateczna promocja walorów turystycznych;
- Niedostateczna baza noclegowa.

5. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

5.1 Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Na stan środowiska w Gminie Wołów decydujący wpływ mają: przemysł, komunikacja, istniejąca zieleń, oraz sieć infrastruktury technicznej. Stan poszczególnych komponentów środowiska ulega w ostatnich latach systematycznej poprawie dzięki inwestycjom służącym jego ochronie oraz zmianom zachodzącym w sferze produkcji, usług i transportu.

Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego jest energetyczne spalanie paliw, transport samochodowy oraz produkcja wyrobów przemysłowych.

Zgodnie z obowiązującym obecnie prawem w zakresie ochrony powietrza, poziomy stężenia substancji w powietrzu nie przekraczają wartości dopuszczalnych. Klimat akustyczny w Gminie Wołów jest typowy dla małych miast w Polsce. Głównymi źródłami hałasu są trasy komunikacyjne oraz przemysł. Uciążliwości akustyczne, na jakie narażeni są mieszkańcy miasta, związane są z ruchem pojazdów samochodowych. Ze względu na likwidację dużych, powierzchniowych źródeł hałasu przemysłowego, zlokalizowanego w centralnej części miasta, ten rodzaj hałasu nie stanowi poważnego zagrożenia dla środowiska.

W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom działalności człowieka i związanych z nią przemian środowiska naturalnego, na terenie Gminy wyznaczono obszary, które objęto różnorodnymi formami ochrony przyrody. Podstawowym celem takiego działania jest zabezpieczenie terenów o wyróżniających się (w skali regionalnej i lokalnej) walorach środowiska naturalnego i krajobrazu przed degradacją, z jednoczesnym utrzymaniem istniejącej równowagi ekologicznej.

5.2 Infrastruktura Techniczna

5.2.1 Gospodarka wodno-ściekowa

W 2003 r. zakończono wodociągowanie Gminy. Ogólna długość sieci wodociągowej wynosi 171,90 km. Liczba przyłączy wodociągowych wynosi 2826, jako jedno przyłącze traktować należy budynek jednorodzinny lub poszczególne klatki w budynku wielorodzinnym, a na wsi każde gospodarstwo (dane na koniec 2003 r.). Duża ilość znacznie oddalonych od siebie miejscowości i zróżnicowanie morfologiczne terenu Gminy spowodowało konieczność budowy 13 wodociągów grupowych.

Charakterystyka systemu zaopatrzenia w wodę:

- liczba mieszkańców korzystających z wodociągu wynosi - 20 830 (tj. 92 % ogółu mieszkańców), docelowo w roku 2005;
- całkowita długość sieci wodociągowej wynosi - 171,9 km;
- dobową zdolność produkcyjną wynosi - 13,7 tys. m³ / d;
- liczba ujęć wody - 45 szt.;
- całkowity wskaźnik dobowego zapotrzebowania wody na jednego mieszkańca wynosi - 2,4 m³/d, (881,4 m³ / rok).

W 80% Gmina Wołów obsługiwana jest przez Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne Spółka z o.o. w Wołowie. W Pozostałych 20 % Gmina korzysta z sieci wodociągu grupowego „Bychowo” a także ZGKiM Wińsko, oraz Zakładów Chemicznych „Rokita” w Brzegu Dolnym.

Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne w Wołowie Spółka z o.o. należąca do Gminy Wołów obsługuje ujęcia, stacje uzdatniania i wodociągi w :

- Wołowie – ujęcie dla miasta Wołów i wsi Uskorz Mały, Uskorz Wielki, Mojęcice, Stobno, Biskupiec, Rozwadowa-Kątów
- Bożeniu – ujęcie dla wsi Bożeń i Golina;
- Dębnie – ujęcie dla wsi Dębno, Rudno;
- Lubiążu – ujęcie dla wsi Lubiąż, Gliniany, Prawików, Rataje, Zagórzycy;
- Krzydlinie Małej – ujęcie dla wsi Krzydlina Mała, Krzydlina Wielka, Domaszków;
- Starym Wołowie – ujęcie dla wsi Stary Wołów, Wrzosy;
- Straszowicach – ujęcie dla wsi Garwól, Miłcz,

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Pełczyn, Sławowice, Straszowice, Wróblewo, Żychlin.

Zakłady Chemiczne „Rokita,” korzystające z ujęć na terenie Gminy Wołów zgodnie z decyzją Wojewody Wrocławskiego nr RLS.gw.L- 059/9/75 z dnia 21.07.1975 r. zaopatrują bezpłatnie w wodę wsie: Lipnicę i Łososiowice. Miejscowość Piotroniowice jest zaopatrywana odpłatnie w wodę z tych ujęć poprzez wodociąg należący do Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Wołowie Spółka z o.o.

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wińsku - ujęcie w Małowicach z wodociągiem należącym do Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Wołowie Spółka z o.o. zaopatruje w wodę: Boraszyn, Tarchalice i Wodnicę.

Wodociąg grupowy „Bychowo” należący do Związku Gmin „Bychowo” z siedzibą w Prusicach, Rynek 1 dostarcza wodę do wsi w północno-wschodniej części Gminy Wołów i obejmuje: Gródek, Łazarowice, Nieszkowice, Mikorzycy, Pawłoszewo, Pieruszę, Proszkowo, Smarków, Strażę, Siodłkowice, Warzęgowo, Stęszów.

Z ujęcia wody w Moczydlnicy Klasztornej, Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wińsku zaopatrywane w wodę są: Moczydlnica Dworska i poprzez wodociąg należący do Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Wołowie Spółka z o.o. miejscowość Kłopotówka.

Z wody z wodociągów komunalnych korzystają również różne instytucje, sklepy, małe firmy i zakłady rzemieślnicze, szkoły, przedszkola itp. Największymi odbiorcami wody są: szpital w Wołowie (około 30 m³/dobę), Zakład Karny (około 30 m³/dobę), Szpital w Lubiążu (około 57 m³/dobę) i firma Freshtex w Starym Wołowie (około 52 m³/dobę).

Zużycie jednostkowe wody na osobę w gospodarstwach domowych waha się od 22 litrów/dobę w Mikorzycach do 177 litrów/dobę w Piotroniowicach, a w Wołowie wynosi średnio 94 litry/dobę. Bardzo duże zużycie jest w Lipnicy (239 litrów/dobę) i w Łososiowicach (504 litry/dobę), gdzie wodę bezpłatnie dostarcza „Rokita”.

Sieć wodociągowa i stacje uzdatniania wody są w dobrym stanie technicznym, poza niewielkimi fragmentami starej sieci w samym Wołowie.

Tab. nr 4. Gospodarka wodna w Gminie Wołów w 2002r.

L.p.	Wyszczególnienie / Jednostka		Miasto i Gmina Wołów	Powiat Wołowski
1	Długość sieci wodociągowej (km)	Magistralnej	32	136
		Rozdzielczej	147,2	270

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

2	Liczba eksploatowanych ujęć wody	12	25
3	Dobowa zdolność produkcyjna ujęć wody (w m ³ /d)	8200	-
4	Woda dostarczona odbiorcom (tys. m ³) gospodarstw domowych oraz na cele produkcyjne	820,3	1739,8
5	Liczba połączeń do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	2561	3841

Źródło: dane pochodzą z Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wołowskiego, 2004.

5.2.2 Infrastruktura zaopatrzenia w gaz

Miasto Wołów jest zaopatrywane w gaz ziemny wysokometanowy, zaazotowany, z krajowego systemu gazowniczego rurociągiem wysokoprężnym Ø 100, będącym odgałęzieniem od gazociągu Aleksandrowice - Szewce, który przebiega przez zachodnią część gminy. Charakterystyka sieci gazowej podana jest w poniższej tabeli.

Tab. nr 5. Sieć gazowa w Gminie Wołów w latach 1998 i 2002

L.p.	Parametr/gmina	Wołów	
		1998	2002
1	Sieć rozdzielcza (km)	26,9	35,1
2	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych	1168	1342
3	Odbiorcy gazu w gospodarstwach domowych	3810	3925
4	Zużycie gazu w gospodarstwach domowych (dam ³)	6938,3	2653

Źródło: opracowanie własne na podstawie roczników statystycznych US we Wrocławiu

Tabela wskazuje, że tendencja wzrostowa liczby odbiorców nie skutkuje równoczesnym wzrostem zużycia gazu, które w przeliczeniu na 1 osobę w 2003r. w Gminie Wołów wynosiło 765 m³ (1999r. – 808 m³).

5.2.3 Gospodarka Ciepła

Miasto i Gmina Wołów nie posiada centralnych urządzeń zaopatrujących mieszkańców w ciepło dlatego system gospodarki ciepłej w Gminie ma charakter rozproszony. Bożeń, Mojęcice, Pełczyn, Stary Wołów i Lubiąż posiadają lokalne kotłownie, zaopatrujące w ciepło poszczególne budynki mieszkalne, zakłady i szkoły. W przeważającej części mieszkańcy Miasta i Gminy korzystają z indywidualnych źródeł ciepła w poszczególnych gospodarstwach domowych (ogrzewanie piecowe lub etażowe) opalanych węglem, koksem, olejem opałowym lub na terenie miasta – gazem.

Zapotrzebowanie mocy:

- na terenie gminy funkcjonują liczne kotłownie lokalne: w Wołowie, Bożeniu, Mojęcicach, Pełczynie, Starym Wołowie i Lubiążu,
- mieszkania ogrzewane gazem stanowiły około 12,5 % ogólnej ilości mieszkań,
- wyposażenie mieszkań w instalację c.o. szacuje się na około 40 % ogólnej ilości mieszkań.

5.2.4 Sieci Elektroenergetyczne

Główne źródło zasilania Gminy Wołów stanowi stacja 110/20kV typu GPZ R-151, która pracuje w układzie H-5 z dwoma transformatorami 110/20 kV o mocach 16 MVA. W 2003 r. stacja R-151 poddana została gruntownej modernizacji.

Tab. nr 6. Liczba stacji transformatorowych w Gminie Wołów

Typ stacji	Stacje słupowe	Stacje wewnętrzne
Gmina		
Wołów	55	89
Powiat Wołowski	294	

Źródło: Energia Pro Koncern Energetyczny S.A., Oddział we Wrocławiu, 2004r.

W gminie istnieje 15 stacji transformatorowych będących własnością odbiorców przemysłowych i zakładów na terenie Miasta i Gminy Wołów.

Tab. nr 7. Zużycie energii elektrycznej w kWh w 1999r. i 2003r. w Gminie Wołów

Grupa Taryfowa Gmina	III		IV		V	
	1999	2003	1999	2003	1999	2003
Wołów	9 981 611	7 927 629	6 890 236	4 968 154	18 637 865	18 656 967
Powiat Wołowski	12 025 456	10 372 483	8 381 321	6 638 673	42 964 865	36 484 130

Źródło: dane Energiapro Koncern Energetyczny S.A., Oddział we Wrocławiu,

Sieci przesyłowe średnich napięć (SN):

- podstawowymi elektroenergetycznymi elementami zasilającymi dla Miasta i Gminy Wołów jest stacja rozdzielcza (GPZ) 110/20 kV oraz 10 linii napowietrznych średnich napięć 20 kV,
- stacja jest elementem krajowego systemu energetycznego - zasilana jest napowietrzną linią przesyłową, której dysponentem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Linie te, ze względu na pełnioną rolę, utrzymywane są na wysokim poziomie technicznym i stanowią pewny punkt systemu.

Sieci rozdzielcze średnich napięć (SN):

- zasilanie odbiorców w energię elektryczną w granicach Gminy Wołów realizowane jest przez dwie stacje transformatorowe,
- doprowadzenie energii od stacji GPZ do w/w stacji transformatorowych odbywa się dwoma napowietrznymi liniami rozdzielczymi o napięciu 110 kV,
- poziom ich utrzymania oceniany jest jako bardzo dobry.

5.2.5 Gospodarka odpadami

Cała Gmina Wołów objęta jest wywozem śmieci. Świadczeniem usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych z terenu Gminy Wołów w latach 2002-2004 zajmowały się :

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Wołowie Spółka z o.o. ul. Poznańska 1 należące do Gminy Wołów;
- Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe „Porto” w Prochowicach ul.Świerczewskiego 1/2;
- „TEA” Prywatne Przedsiębiorstwo s.j., Zakład Produkcyjny w Żmigrodzie ul. Wrocławska 52.

Firmy spoza Gminy nie dostarczyły szczegółowych informacji o ilości wywiezionych odpadów i ilości obsługiwanych nieruchomości. Częściowe dane dotyczą Lubiąża skąd wywieziono poza Gminę w I połowie 2004 r. 258 m³ odpadów i analogiczne można przypuszczać, że wcześniej w latach 2002-2004 rocznie było wywożonych około 500 m³ śmieci, w zdecydowanej większości z obiektów szpitala. Obecnie zajmuje się tym jedynie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Wołowie ul.Poznańska 1, które w 2002 r. zebrało i wywiozło na składowisko 5 448 Mg (33 900 m³) odpadów, co przy około 18 500 obsługiwanych osobach (82% mieszkańców gminy) daje 1,83 m³ na osobę rocznie (0,294 Mg rocznie na osobę).

Gmina Wołów posiada własne nowoczesne składowisko odpadów komunalnych, na którym deponowane są odpady pochodzące tylko z terenu Gminy. Obsługę składowiska prowadzi Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Wołowie. Jest to w pełni nowoczesne składowisko wybudowane zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami. Obiekty towarzyszące i kwaterę nr 1 wybudowano w 1997 r. W pierwszej połowie 2004 r. wybudowano kwaterę nr 2 o pow. 1,46 ha i rozpoczęto rekultywację kwatery 1. Kwatera "2" ma pojemność 332 000 m³ i wystarczy na 8-9 lat , a przy 30% odzysku i segregacji odpadów okres ten można wydłużyć do 12 lat. Istnieje techniczna możliwość rozbudowy kwatery "2" "w górę", co może znacznie zwiększyć jej pojemność i dodatkowo przedłużyć okres wykorzystywania.

5.2.6 Kanalizacja sanitarna

Kanalizacja sanitarna ograniczona jest praktycznie do Wołowa (obejmuje około 80-85% miasta). Długość czynnej sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej wynosi 21,6 km w tym sieci wyłącznie odbierającej ścieki 19,5 km. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Wołowie Spółka z o.o. zajmuje się obsługą i remontami bieżącymi kanalizacji, a inwestycje związane z budową nowych odcinków sieci prowadzone są przez Gminę Wołów. Połączenia prowadzące do 733 obiektów i budynków mieszkalnych to dodatkowa sieć kanalizacyjna o długości 12,1 km należąca do właścicieli obiektów. Na terenach wiejskich skanalizowane są fragmenty wsi Lubiąż (długość sieci około 3,1km), Bożeń (osiedle popegerowskie, długość 0,9km), Mojęcice (1,1km sieci). Ustalono na podstawie porównania ilości przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych oraz ilości przydomowych indywidualnych oczyszczalni ścieków, że 2082 obiekty i budynki mieszkalne na terenie Gminy Wołów powinny posiadać bezodpływowe zbiorniki na ścieki (szamba). Stan techniczny takich zbiorników w większości przypadków nie jest

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

dobry, często są nieszczelne, popękane i bez dna, a gromadzone tam ścieki trafiają do gruntu i wód gruntowych lub wód powierzchniowych (rowów). W sposób legalny i zorganizowany utylizowana jest w Gminie Wołów tylko część ścieków. W sposób niekontrolowany, w związku z brakiem sieci kanalizacyjnej, do środowiska dostaje się około 15% ścieków z Wołowa, 20% z Uskorza Małego po 30% z Lubiąża i Starego Wołowa, po 50 % z Mojąć i Piotroniowic, 70% z Bożenka, po 90% z Dębna i Pelczyna i praktycznie wszystkie ścieki (po 100%) z pozostałych 37 miejscowości. Jest to 18m³/dobę ścieków zanieczyszczających wody i ziemię.

Tab. nr 8. Podstawowe dane dot. systemu odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków w Gminie Wołów w 2002r.

L.p.	Wyszczególnienie/gmina/powiat	Wołów	Powiat Wołowski
1	Długość ogólnospławnej i rozdzielczej sieci kanalizacyjnej [km]	41,1	111,2
2	Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków ogółem	3	5
3	Przepustowość oczyszczalni przemysłowych m ³ /dobę	-	36610
4	Przepustowość oczyszczalni komunalnych m ³ /dobę	-	6720
5	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem	-	27,7
6	Liczba połączeń do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	733	1544
7	Ścieki odprowadzone (z gospodarstw domowych i jednostek działalności produkcyjnej) tys. m ³	662,3	1249,4
8	Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód powierzchniowych lub do ziemi – hm ³	-	6,2
9	Ścieki komunalne i przemysłowe oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia	-	89,1

Źródło: opracowanie na podstawie Powiaty w Polsce, GUS, 2003r i Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wołowskiego, 2004r.

Na terenie Gminy Wołów funkcjonuje jedna miejska oczyszczalnia ścieków oraz 11 indywidualnych przydomowych oczyszczalni w obiektach kilku firm i prywatnych właścicieli. Oczyszczalnia miejska w Wołowie przy ulicy Ścinawskiej to jedyna duża pełnosprawna oczyszczalnia w gminie. Użytkownikiem jest Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne sp. z o.o. w Wołowie. W 1992 r. została zakończona budowa i rozpoczęto rozruch, a w 1993 r. pełną eksploatację. Jest to oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego. Aktualnie oczyszcza się średnio 3800m³ na dobę przy 42 godzinnym czasie zatrzymania ścieków w komorze osadu czynnego.

Oczyszczalnia przyjmuje ponad 450m³/dobę ścieków przemysłowych, w tym 415m³/dobę z Freshtexu w Stary Wołowie, 14m³/dobę z POMETU. Działa na podstawie Decyzji Starosty Wołowskiego nr 113/03 z dnia 31.12.2003 r. - pozwolenie wodnoprawne na odprowadzenie oczyszczonych ścieków w ilości $Q_{\text{śr.dob.}} = 7366$ m³/dobę do Juszki. Na terenie gminy działają jeszcze: Oczyszczalnia Spółdzielni Mleczarskiej w Wołowie, oczyszczalnia przyzakładowa ICM spółka z o.o., oczyszczalnia w Bożeniu (użytkownikiem jest Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne Sp. z o.o. w Wołowie. Jest to oczyszczalnia stawowa składająca się z systemu zbiorczego ścieków i osiedla po byłym PGR, przepompowni i stawów stabilizacyjnych), oczyszczalnia przedsiębiorstwa ROL-POL w Mojęcicach, oczyszczalnia szpitala w Lubiążu (stara oczyszczalnia mechaniczna wstępnie oczyszczająca ścieki nie spełnia ona wymogów ochrony środowiska, jest bardzo przeciążona hydraulicznie, przepływa przez nią około 90m³ ścieków na dobę).

5.2.7 Odprowadzanie wód deszczowych

Charakterystyka sieci kanalizacji deszczowej:

- odbiornikiem funkcjonującej na terenie Gminy Wołów kanalizacji deszczowej jest rzeka Jezierzycyca - prawobrzeżny dopływ Odry i rzeka Juszka Wołowska - prawobrzeżny dopływ rzeki Jezierzycy;
- w większości przypadków odbiornikami wód deszczowych są rowy melioracyjne;
- w centralnej części miasta Wołów wody opadowe przejmowane są przez kanalizację ogólnospławną.

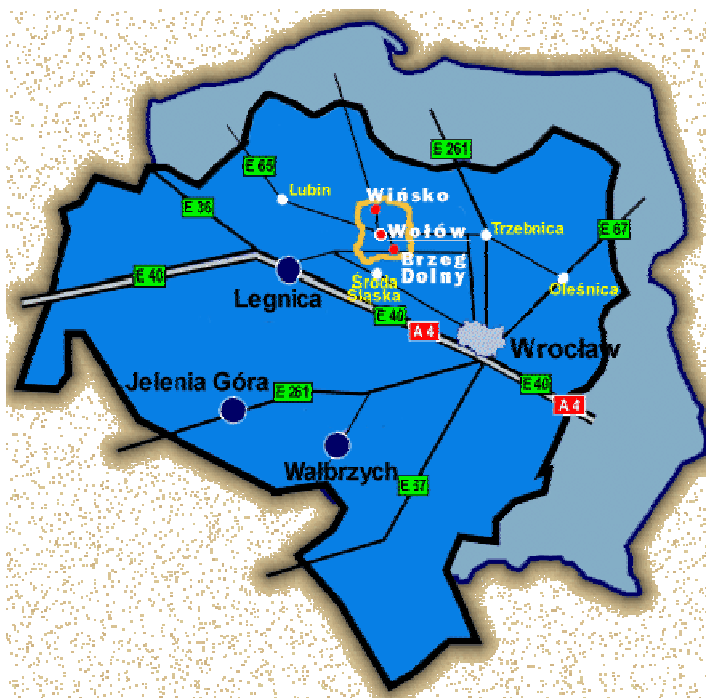
Odbiorniki wód deszczowych:

Obszar miasta Wołowa w przeważającej części położony jest w zlewni rzeki Jezierzycyca, zaliczonej przez WIOŚ do bardziej zanieczyszczonych rzek w województwie. Dla wód rzeki Jezierzycy i Juszki Wołowskiej na planowaną II klasę czystości jest osiągnięta III klasa czystości.

5.2.8 Komunikacja

W Wołowie położonym centralnie w gminie, krzyżują się mniej ważne w skali województwa szlaki komunikacji lądowej..

Mapa nr 2. Położenie Gminy Wołów na tle głównych szlaków drogowych województwa dolnośląskiego

Układ drogowy

Główne szlaki komunikacyjne na terenie Gminy to części dróg wojewódzkich nr: 340, 338, 341, 339 i 334 (regionalne i ponadregionalne) o długości 72, 5 km, sieć dróg powiatowych (ponadlokalnych o długości 100 km) i szereg dróg gminnych (lokalnych łączących poszczególne wsie między sobą i z Wołowem) o długości 95 km. Drogi polne należące do Gminy mają długość około 1800 km. Ważnym elementem komunikacji drogowej są: most na Odrze w Lubiążu (pierwszy most za Wrocławiem w dół rzeki, który w czasie powodzi w 1997 roku okazał się bardzo ważną i jedyną czynną długo przeprawą przez rzekę z południa na północ) i znajdujący się tuż za granicą gminy most w Ścinawie.

Wołów stanowi węzeł komunikacyjny dróg na obszarze Gminy. Przesądza to o kształtowaniu sieci dróg z koniecznym przebiegiem przez miasto i determinuje łączenie funkcji dróg i ulic w jego obszarze (tranzyt, ruch lokalny) - układ promienisty zbiegający się w Wołowie,

- dominujące kierunki ruchu :
- północ – południe: Wrocław - Leszno,

- wschód - zachód: Oleśnica - Lubin,
- podstawowa sieć połączeń o znaczeniu regionalnym:
 - droga : Wąsosz - Wińsko - Ścinawa,
 - droga : Oborniki Śląskie - Wołów - Ścinawa,
 - droga : Wołów - Wińsko,

Mapa nr 3. Ważniejsze drogi na terenie Gminy Wołów

Tab. nr 9. Kategorie dróg publicznych położonych w granicach administracyjnych

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	ILOŚĆ	DŁUGOŚĆ W KM
1.	Wojewódzkie	5	72,50
2.	Powiatowe	18	99,45
3.	Gminne	38	1 893,00
	Razem :	61	2 064,95

Transport kolejowy i samochodowy (PKS)

Przez obszar gminy na kierunku północny zachód - południowy wschód przebiega magistralna linia kolejowa nr 273: Szczecin - Zielona Góra - Wołów - Brzeg Dolny - Wrocław. Linie o znaczeniu lokalnym są nieczynne.

Na trasie kolejowej na terenie Gminy istnieją: stacja kolejowa w Wołowie i przystanek w Łososiowicach. Mimo niewielkiej odległości od Wrocławia (41 km) połączenie kolejowe z dolnośląską metropolią nie jest najlepsze. PKP nie prowadzi od lat na tej trasie prac rozwojowych ograniczając się jedynie do bieżącego utrzymania coraz gorszej przejezdności szlaku. Lepiej rozwinięta jest komunikacja samochodowa. PKS dociera praktycznie do każdej wsi i sięga daleko poza obszar Gminy (do Wrocławia i Leszna).

Odra

Dzięki rządowemu „Programowi Odra 2006”, rzeka Odra, po długim okresie zastoju, może stać się ważnym wodnym szlakiem komunikacyjnym w tej części Polski i Europy. Przyczyni się do tego budowa stopnia wodnego „Malczyce” pod Prawikowem oraz przystań dla statków pasażerskich, jachtów i kajaków w Lubiążu.

Telekomunikacja

Gmina Wołów posiada sieć telekomunikacyjną w postaci linii napowietrznej, kablowej, doziemnej i kanalizacji teletechnicznej. Na terenie Gminy zainstalowanych jest 6 central cyfrowych. Z usług korzysta ponad 5,2 tys. abonentów, co daje 222 abonentów na 1000 mieszkańców. W zakresie telefonii stacjonarnej jedynym operatorem działającym na terenie gminy jest Telekomunikacja Polska S.A. W Gminie Wołów dostępne są usługi ISDN i POLPAK-T. W ostatnim czasie zauważa się

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

także rozwój radiowego dostępu do internetu, oferowanego przez lokalne firmy i będącego tańszą alternatywą dla usług proponowanych przez TP S.A. Obszar zdecydowanej większości Gminy objęty jest także zasięgiem telefonii GSM zarówno sieci PLUS GSM, ERA GSM, jak i IDEA.

5.3 Rynek nieruchomości gruntowych

W posiadaniu Gminy Wołów znajduje się 1061 ha gruntów w tym :

- 186 ha: grunty orne;
- 23 ha: łąki;
- 72 ha: pastwiska i sady;
- 15 ha: lasy;
- 8 ha : grunty zakrzewione, zadrzewione;
- 5ha: wody;
- 12ha: użytki kopalne;
- 533 ha: drogi;
- 116 ha: tereny zabudowane;
- 36 ha: tereny budowlane niezabudowane;
- 44 ha: tereny zielone;
- 0,2 ha: tereny różne;
- 11 ha: nieużytki.

W tej liczbie znajduje się:

- 99 ha gruntów oddanych osobom fizycznym i prawnym w użytkowanie wieczyste;
- 293 ha gruntów w bezpośrednim zarządzie gminy;
- 92 ha oddanych w dzierżawę;
- 44 ha oddanych w zarząd jednostkom komunalnym;
- 533 ha – drogi.

Charakterystyka i uwarunkowania gospodarki gruntami:

- zasób gruntów we własności komunalnej w Gminie Wołów jest nieznaczny - 691 ha, w tym 318 ha w mieście i 373 ha na wsi, co stanowi 20,9 % powierzchni gminy,
- grunty te są rozdysponowane pomiędzy użytkowników,
- miasto nie dysponuje rezerwami własnych terenów w ilości pozwalającej na prowadzenie intensywnej polityki gospodarowania gruntami,
- wyczerpuje się droga pozyskiwania nieruchomości poprzez komunalizację.

Polityka Gminy w zakresie gospodarowania gruntami jest polityką pasywną, zdeterminowaną brakiem środków i ograniczoną swobodą wynikającą z istniejącego zainwestowania gruntów. Jej realizacja oznacza rezygnację gminy z przyszłych przychodów z tytułu sprzedaży lub dzierżawy gruntów o największej atrakcyjności lokalizacyjnej, położonych wzdłuż projektowanych tras komunikacyjnych, w obrębie i otoczeniu osiedli mieszkaniowych. To z kolei oznacza ograniczanie przyszłego pola manewru w sterowaniu gospodarką przestrzenną zarówno w sensie inwestorskim, jak i regulacyjnym.

W wyniku uchwalenia w 2004r. planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego dla Miasta i Gminy Wołów oraz zmiany przeznaczenia terenów, zwiększono obszary pod inwestycje i pod budownictwo mieszkaniowe. Mimo, że Gmina sukcesywnie zbywa nieruchomości, to powyższa zmiana struktury przeznaczenia nieruchomości, pozostających w zasobie, daje szansę na nowe, efektywne ich wykorzystanie. Ponadto Gmina Wołów nabywa nieruchomości na realizację zadań własnych m.in. od Skarbu Państwa – Agencji Nieruchomości Rolnych.

5.4 Problemy

- Problemem na terenie Gminy są nielegalne składowiska odpadów. Miejsca takie pojawiają się na terenach należących do gminy, prywatnych, nadleśnictwa i Agencji Nieruchomości Rolnej. Największe znajdują się przy kilku dużych wsiach: Lubiąż, Mojęcice, Nieszkowice, Proszkowa, Rataje, Stęszów, Tarchalice i k/ Wołowa. Z wyliczeń własnych wynika, że na nielegalne składowiska może trafiać rocznie 3 000 m³ odpadów degradujących środowisko. Rozwiązaniem problemu nielegalnych składowisk jest objęcie odbiorem i wywozem odpadów wszystkich (100%) właścicieli nieruchomości i podmiotów gospodarczych. Od połowy 2003 r. rozpoczęto selektywną zbiórkę odpadów i zebrano 7,6 Mg opakowań z tworzyw sztucznych (butelki typu „pet”) oraz 5 Mg stłuczki szklanej. Ogólnie na terenie Gminy Wołów powstaje 376,476 Mg odpadów niebezpiecznych (w tym 14,028 Mg odpadów medycznych). Odpady te są wywożone poza teren gminy i utylizowane przez specjalistyczne firmy.
- Najgorsza sytuacja (obok zaopatrzenia w gaz) dotyczy odprowadzania i utylizacji ścieków. Poza Wołowem (85% miasta) w sieć kanalizacyjną fragmentarycznie wyposażone są Bożeń – dawne osiedle popegerowskie oraz niewielka część Lubiąża i Uskorza Małego. Z uwagi na duże rezerwy mocy oczyszczalni w Wołowie planowana jest budowa sieci kanalizacyjnej w sąsiadujących z miastem wsiach: Piotroniowicach, Lipinicy i Łososiowicach (obecnie trwa rozbudowa sieci od strony miasta), Uskorzu Małym i Uskorzu Wielkim. Poza szcątkowym systemem kanalizacyjnym, kilkoma przydomowymi oczyszczalniami ścieków oraz dowozem nieczystości do oczyszczalni w Wołowie, sposób zagospodarowania ścieków na obszarze Gminy jest niekontrolowany. Wyposażenie

większości gospodarstw w szamba jest sytuacją uciążliwą dla mieszkańców i stanowi potencjalne zagrożenie dla środowiska. Sprawa prawidłowego i kompleksowego sposobu odprowadzania ścieków jest jednym z najważniejszych problemów dotyczących wyposażenia wsi w infrastrukturę techniczną. Rozwiązanie tego zagadnienia będzie miało decydujący wpływ na poprawę stanu środowiska naturalnego, ze szczególnym uwzględnieniem racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.

- Brak szerokopasmowej sieci internetowej.
- Miasto nie dysponuje rezerwami własnych terenów w ilości pozwalającej na prowadzenie intensywnej polityki gospodarowania gruntami.
- Pasywna polityka Gminy w zakresie zagospodarowania gruntami.
- Ograniczenia w sprawnym funkcjonowaniu układu komunikacyjnego spowodowane przez:
 - niski standard dróg (małe parametry, zły stan nawierzchni),
 - nakładanie się ruchu tranzytowego i lokalnego, towarowego i osobowego,
 - brak tras obwodowych, które eliminowałyby ruch tranzytowy z miasta.

6. GOSPODARKA

Gmina Wołów ma charakter przemysłowo – usługowo - rolniczy z dobrze rozwiniętym sektorem leśnym. Istniejące przedsiębiorstwa mają charakter ponadlokalny.

6.1 Struktura i trendy

Na terenie Gminy zarejestrowano 1495 podmiotów gospodarczych (stan na 21.01.2005 r.). Kilkadziesiąt większych firm działa jako spółki prawa handlowego. Do największych w Gminie należą: POMET, Okno-Plast , Fambud. Jako firmy z kapitałem zagranicznym działają Freshtex, Felsdekor, ICM-Meble i Alco-Electronics, PKS.

Wprowadzenie w życie przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej pozwoliło na rozwój firm jednoosobowych oraz spółek cywilnych. Powstało dużo tzw. „firm rodzinnych”, które działają jako spółki cywilne w dwu lub trzyosobowym składzie. Na terenie Gminy funkcjonują również przedsiębiorcy zarejestrowani w Krajowym Rejestrze Sądowym. Są to: spółki komandytowe, akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością zgodnie z kodeksem handlowym.

Największy przyrost podmiotów gospodarczych notuje się w drobnych zakładach jednoosobowych lub zatrudniających kilku pracowników, a dotyczy to branż: ogólnobudowlanych, instalatorskich, mechaniki i blacharstwa samochodowego, ślusarstwa, stolarstwa oraz wszelkich usług w zakresie: naprawy i montażu sprzętu artykułów gospodarstwa domowego i radiowo-telewizyjnych. Mniejszym zainteresowaniem cieszą się natomiast usługi typu: szewstwo, zegarmistrzostwo, usługi pralnicze (istnieją wyłącznie punkty przyjęć), dziewiarstwo, krawiectwo (szczególnie ciężkie).

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Na rozwój poszczególnych branż duży wpływ ma lokalny rynek, który dyktuje kierunki działalności, oraz warunki ekonomiczne osób chcących prowadzić własną firmę.

Inną istotną formą działalności jest handel z podziałem na branże:

- artykuły przemysłowe (sprzęt TV, agd, meble, obuwie, chemia gospodarcza - stanowi 38% ogólnej sieci),
- artykuły spożywcze - 34%,
- artykuły spożywczo-przemysłowe – 25% (te dominują na terenie wiejskim),
- kioski z prasą, kwiatami, pamiątkami – 3%.

Poza handlem stacjonarnym prężnie działa i ciągle się rozwija tzw. handel obwoźny (obnośny) o różnorodnym asortymencie towarowym. Stanowi on swoistą formę uzupełnienia działalności handlowej prowadzonej przez sklepy, a klient ma większy wybór zarówno asortymentu, jego jakości, a tym samym i ceny produktu.

Na obecny kształt i wizerunek przedsiębiorczości na naszym terenie niewątpliwie mają wpływ czynniki ekonomiczne. Odzwierciedla się to w kosztach utrzymania lokali, cenach surowców, materiałów, kosztach transportu. Ponadto przedsiębiorcy zatrudniający pracowników obciążeni są świadczeniami na rzecz zatrudnionych osób (płace, ubezpieczenia itp.). Pewne ulgi i preferencje obejmują przedsiębiorców, którzy przyjmują uczniów w celu przyuczania ich do zawodu oraz tych, którzy tworzą miejsca pracy m.in. dla osób niepełnosprawnych.

Tab. nr 10. Przedsiębiorcy – osoby fizyczne zarejestrowane w ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Gminę Wołów

Lp.	Branża	Stan na 30.06 2003r.	Stan na 30.06 2004r.
1.	fotografowanie	2	3
2.	złotnictwo-jubilerstwo	1	1
3.	szewstwo	2	2
4.	fryzjerstwo	14	15
5.	magiel elektryczny	3	3
6.	krawiectwo	10	10
7.	naprawa sprzętu tv, agd	15	15
8.	doradztwo finansowe, księgowość	12	13
9.	tapicerstwo	14	14
10.	wyrób szyldów reklam	5	5
11.	poligrafia, introligatorstwo	3	3
12.	wyrób pieczętek	5	5

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

13.	usługi weterynaryjne	5	5
14.	pielęgnacja zadrzewień, wyrąb drzew	27	28
15.	zduństwo	2	2
16.	przetwórstwo mięsne	2	1
17.	piekarnictwo	4	3
18.	cukiernictwo	3	3
19.	mechanika, elektromechanika pojazdowa	56	57
20.	kamieniarstwo, betoniarstwo	6	6
21.	stolarstwo	22	22
22.	instalatorstwo elektryczne, sanitarne	49	51
23.	ślusarstwo	16	16
24.	ogólnobudowlane (murarstwo, malarstwo)	161	165
25.	stacje benzynowe	3	3
26.	transport towarowo-bagażowy	64	60
27.	transport osobowy - taxi	7	7
28.	transport osobowy – regularny (bus)	1	1
29.	placówki handlowe	289	288
30.	lokale gastronomiczne	23	20
31.	handel obwoźny	185	191
32.	pozostałe branże: usługi geodezyjne, prowadzenie i organizowanie kursów, szkoleń, nauka języka obcego, korepetycje z przedmiotów szkolnych, strojenie instrumentów muzycznych, tresura psów, usługi informatyczne, obrót nieruchomościami, ubezpieczenia- pośrednictwo, konserwacja zabytków, usługi kosmetyczne, sprząatanie obiektów, projektowanie odzieży itp.	479	469
	Razem:	1497	1486

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie.

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tab. nr 11. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze KRUPGN-REGON

L.P.	JEDNOSTKA	WOŁÓW	POWIAT WOŁOWSKI
1.	Podmioty gospodarki narodowej -ogółem	1841	3454
2.	Podmioty gospodarki narodowej – na 1000 ludności	81	72,3
3.	Sektor publiczny	142	202
4.	Sektor prywatny	1699	3252
5.	jednostki budżetowe	49	87
6.	przedsiębiorstwa państwowe	3	3
7.	spółki prawa handlowego	łącznie	121
		z udziałem kapitału zagranicznego	42
8.	Spółki cywilne	-	198
9.	spółdzielnie	-	24
10.	osoby fizyczne	1388	2580

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznika Statystycznego Woj. Dolnośląskiego, US we Wrocławiu 2003r oraz „Powiaty w Polsce”, GUS 2003r.

Tab. nr 12. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Wołów w 2002r. wg sekcji

Sekcja	Wołów	Powiat Wołowski
Przemysł	143	283
Budownictwo	248	470
Handel i naprawy	567	1039
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	98	206
Obsługa nieruchomości i firm	354	651
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	76	118
OGÓLEM	1841	3454

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznika Statystycznego Woj. Dolnośląskiego, US we Wrocławiu 2003r

6.2 Znaczące przedsiębiorstwa w Gminie Wołów

W celu wyodrębnienia najbardziej znaczących dla Gminy firm dokonano selekcji posiadanej bazy podmiotów gospodarczych KRUP-REGON biorąc pod uwagę zatrudnienie (powyżej 50 osób), wśród tej grupy do bardziej znanych należą:

- Przedsiębiorstwo Przemysłu Metalowego „POMET” w Wołowie – budownictwo, technologie informatyczne, systemy alarmowe, produkcja sprzętu na potrzeby wojska;
- PKS Wołów – przewozy pasażerskie i towarowe;
- OKNO-PLAST - producent okien, drzwi oraz rolet;
- FRESTEX TEXTILE FINISHING- uszlachetnianie odzieży;
- FELSDEKOR PRODUCTION - producent sztucznych skał;
- BANASIK - spedycja międzynarodowa i przewozy pasażerskie;
- ICM Sp. z o.o.- producent mebli;
- FAMBUD – przedsiębiorstwo budowlane
- Alco Electronics
- Lasy Państwowe

6.3 Infrastruktura biznesu i organizacje przedsiębiorców

Na terenie Gminy działają następujące banki: PKO BP, Bank Zachodni WBK, Bank Spółdzielczy w Obornikach Śląskich z oddziałami w Brzegu Dolnym i Wołowie, Bank Spółdzielczy w Żmigrodzie z oddziałami w Wołowie i w Wińsku.

Lokalne instytucje i organizacje biznesowe - Dolnośląskie Stowarzyszenie Biznesu w Wołowie..

6.4 Problemy

- brak wiodącej branży wśród przedsiębiorców
- mała liczba inwestorów zewnętrznych;
- brak dostatecznej wiedzy o nowoczesnych metodach gospodarowania;
- ograniczona liczba nieruchomości przeznaczonych pod inwestycje

7. ROLNICTWO

7.1 Użytkowanie gruntów

W ogólnej powierzchni Gminy największy obszar zajmują użytki rolne – 16 371 ha, co stanowi 49%. Drugie miejsce zajmują lasy i zadrzewienia – 13453,3 ha i dają to ok. 41 % powierzchni. Rozmieszczenie lasów jest nierównomierne. Najwięcej (ponad 50% powierzchni) jest ich w północno zachodniej i południowo-wschodniej części gminy, osiągając najwyższy odsetek w Dębnie i Rudnie – ponad 86%. Są to w większości tereny o słabych glebach i małej przydatności dla rolnictwa. Pozostałe grunty to:

- tereny pod wodami - 324 ha (ok. 1%);
- tereny zabudowane, drogi i inne – 2 958 (ok. 9%).

Rozkład przestrzenny użytków rolnych w poszczególnych wsiach nie jest równomierny. Największy udział, ponad 50% - owo, mają obręby położone w środkowej i południowej oraz północno-wschodniej części Gminy (pas od Glinian i Krzydliny Wielkiej do Uskorza Małego oraz od Moczydlnicy Dworskiej i Starego Wołowa do Łazarzowic i Gródka; z maksymalnymi wartościami przekraczającymi 80% w Stobnie i Ratajach). Najmniej użytków rolnych w powierzchni ogólnej obrębu (do kilkunastu procent) występuje w Dębnie, Rudnie i Tarchalicach – są to enklawy wśród rozległych kompleksów leśnych. Widoczna jest tu wyraźna korelacja z rozkładem przestrzennym jakości gleb. Na dobrych jakościowo glebach odsetek użytków rolnych jest największy. Są to typowe obszary upraw polowych. Na terenie gminy grunty orne i sady zajmują 12 385 ha, a użytki zielone 3 986 ha, co stanowi odpowiednio 75,6% i 24,3% całkowitej powierzchni użytków rolnych.

Grunty orne i sady zajmują 37,4% całej powierzchni Gminy. Dominują gleby IV klasy bonitacyjnej. Stanowią one 42,7% powierzchni wszystkich gruntów ornych. Gleby klasy V stanowią 25,6%. Gleby najlepsze – II i III klasa bonitacyjna stanowią 22,4%, a pozostałe 9,4% należy do VI klasy. Gleby I klasy bonitacyjnej na terenie gminy nie występują. Największe powierzchnie gleb dobrych i średniodobrych znajdują się tylko na terenie wsi Lipnica Łososiowice, Stobno, Mojęce, Krzydlina Wielka i Mała, Domaszków i Lubiąż. Najmniej korzystna pod tym względem jest północno – wschodnia część gminy (Smarków, Garwól), gdzie w wielu obrębach udział gleb dobrych nie przekracza 10%, a w kilku obrębach w ogóle nie występują.

7.2 Zarządzanie nieruchomościami rolnymi

Struktura własności

W strukturze własnościowej gruntów w Gminie Wołów sektor publiczny zajmuje 70,6% (22019,27 ha) ogólnej powierzchni, natomiast na sektor prywatny przypada pozostałe 29,4% (9180,23 ha) gruntów. W

poszczególnych obrębach udział obu sektorów w powierzchni ogólnej jest mocno zróżnicowany. Głównymi udziałowcami sektora publicznego są ANR i Lasy Państwowe. Dotyczy to wsi, gdzie dawniej prowadziły działalność Państwowe Gospodarstwa Rolne (obecnie grunty w zasobie ANR) oraz tych, gdzie jest duża powierzchnia kompleksów leśnych (własność Lasów Państwowych). Gmina Wołów posiada 1065 ha (ok. 3% gruntów).

Struktura własności w sektorze publicznym i prywatnym.

Największa ilość gruntów spośród jednostek sektora publicznego znajduje się we władaniu (Państwowego Gospodarstwa Leśnego) PGL – 44,1% oraz ANR – 21,2%, natomiast własność komunalna i pozostałe stanowią jedynie 5,3% ogólnej powierzchni Gminy. Obręby o wyraźnej dominacji sektora publicznego to:

- Bożeń, Pierusza i Stobno – z ponad 50% udziałem gruntów pozostających w zasobie ANR;
- Dębno, Rudno i Tarchalice – 80% – 90% gruntów w zarządzie PGL;
- Lubiąż, Łososiowice, Mojęcice, Nieszkowice, Zagórzycze – wysoki udział gruntów w zasobie ANR i Lasów Państwowych.

W sektorze prywatnym dominują gospodarstwa indywidualne stanowiąc 26,2% ogólnej powierzchni Gminy i przeważają zdecydowanie we wsiach: Gródek, Krzydłina Mała, Stęszów i Warzęgowo.

Struktura użytkowania gruntów w sektorze prywatnym.

W sektorze prywatnym zdecydowanie najczęściej powierzchni zajmują użytki rolne 91,0% (8350,99 ha). Grunty orne stanowią 68,1% pow. sektora, a największy ich udział charakteryzuje: Stęszów - 87,1%, Gliniany - 85,1%, Miłcz - 84,7% i Boraszyn - 82,9%. Najmniej gruntów ornych jest we Wrzosach - 22,5%, co wynika z dużego udziału w powierzchni wsi użytków zielonych oraz stawów hodowlanych. Miejscowości o niższym udziale gruntów ornych charakteryzuje wzrost powierzchni łąk i pastwisk znacząco przekraczający średnią wartość dla Gminy. W części leżą one na terenach podmokłych i nie są wykorzystywane rolniczo z powodu postępującej degradacji (zabagnienie, zachwaszczenie, samosiew).

Daje się zauważyć bardzo mały udział sadów - do 0,5% powierzchni, wynikający w dużej mierze z dotychczasowej niskiej opłacalności towarowej produkcji owoców. Lasy i zakrzewienia stanowią tylko 1,8% ogólnej powierzchni sektora prywatnego. Są to niewielkie enklawy drzew o zróżnicowanym składzie gatunkowym, usytuowane w rozłogach pól uprawnych lub (częściej) przylegające do dużych kompleksów leśnych (PGL). Wody, drogi i nieużytki plasują się w przedziale 0,1 - 2,4%, natomiast tereny zabudowane i pozostałe zajmują 4,3% powierzchni.

Struktura własności użytkami rolnymi

W posiadaniu sektora publicznego jest ok. 7000 czyli ok. 45,0% użytków rolnych w gminie. Najwięcej należy do Agencji Nieruchomości Rolnych - aż 6 450 ha, co stanowi ok. 41,0%. Najwyższy odsetek użytków rolnych ANR przekraczający 60% powierzchni wszystkich użytków rolnych charakteryzuje: Bożeń, Pieruszę, Nieszkowice oraz Mojęcice, Stobno i Łososiowice. Ich znaczący udział w południowo-zachodniej części gminy wyraźnie koreluje z lepszą jakością gleb gruntów ornych, natomiast udział w północno-wschodniej części pokrywa się z lepszymi użytkami zielonymi.

Państwowe Gospodarstwa Leśne posiadają - 434,07 ha gruntów rolnych (2,9%), natomiast użytki rolne własności komunalnej i pozostałe stanowią marginalną wartość, nie przekraczającą w obu przypadkach wielkości jednego procenta powierzchni ogólnej. Porównując poszczególne obręby, udział sektora publicznego w powierzchni użytków rolnych jest zróżnicowany i najwyższe wartości osiąga we wsiach o wyraźnej dominacji gruntów należących do ANR. Gmina Wołów posiada poniżej 1 % gruntów rolnych (283ha).

W sektorze prywatnym najczęściej użytków rolnych należy do gospodarstw indywidualnych - 7680,93 ha, co stanowi 50,6% powierzchni. Rozkład przestrzenny miejscowości o najwyższym i najniższym ich udziale w poszczególnych miejscowościach odpowiada również strukturze władania gruntami tego sektora ogółem.

7.3 Struktura gospodarstw prywatnych

Struktura obszarowa i ilościowa gospodarstw rolnych

Na terenie Gminy Wołów znajduje się 1491 gospodarstw rolnych. Dane te zebrano na podstawie analizy kart podatkowych i obejmują one zarówno grunty własne rolników, jak i dzierżawy ujęte w rejestrze.

- Najwięcej gospodarstw – 1101 (74% ogólnej liczby) znajduje się w przedziale obszarowym od 1 do 5 ha, ze średnią powierzchnią w tej grupie 2,02 ha, co stanowi tylko 22% powierzchni wszystkich gospodarstw. Charakteryzują się one bardzo małą powierzchnią, która w wielu wsiach jest zdecydowanie niższa od 2 ha (Boraszyn, Bożeń, Gliniany, Krzydłina Mała, Stęszów). W skali całej Gminy jedną z przyczyn tego zjawiska jest tendencja rejestrowania nieruchomości powyżej 1 ha jako gospodarstw rolnych, w celu uzyskania korzystniejszych warunków opodatkowania, ubezpieczenia społecznego lub też osiedlania się na tych terenach bez stosownych zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
- Kolejna pod względem liczebności grupa gospodarstw występuje w przedziale od 5 do 10 ha. Jest ich 215 (14% ogólnej liczby) ze średnią

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

powierzchnią wynoszącą 7,12 ha, a ich udział procentowy w powierzchni ogólnej to 15,2%.

- Pozostałych gospodarstw w grupach obszarowych o powierzchni powyżej 10 ha jest 175 (12% ogólnej liczby), przy czym ich całkowity areal stanowi 62,8% powierzchni wszystkich gospodarstw w gminie.

Średnia wielkość gospodarstwa (grunty własne i dzierżawione) na obszarze Gminy wynosi 6,77 ha, a przy odrzuceniu pięciu gospodarstw o powierzchni powyżej 100 ha, wartość ta zmniejsza się do poziomu 5,41 ha. Małe gospodarstwa (do 5 ha) zajmują największą powierzchnię gruntów rolnych w obrębach o niewielkiej powierzchni ogólnej bądź we wsiach charakteryzujących się wysokim udziałem lasów (Golina, Rudno, Smarków, Tarchalice). Wyjątkiem od tej zasady jest Garwół, gdzie przy większej powierzchni ogólnej brak jest gospodarstw powyżej 5 ha. Średnia powierzchnia gospodarstw w tych wsiach (wyjątek Smarków) oscyluje wokół 2 ha.

Największe gospodarstwa (ze średnią powyżej 8 ha) występują w Glinianach, Krzydlinie Wielkiej, Krzydlinie Małej, Łazarzowicach, Pawłoszewie, Ratajach, Zagórzycach, Pelczynie i Stęszowie. Przy zróżnicowanej powierzchni danego obrębu czynnikiem decydującym jest tu ogólna liczba gospodarstw w poszczególnych miejscowościach.

Na obszarze Gminy znajduje się 5 bardzo dużych gospodarstw o powierzchniach powyżej 100 ha. Są mocno zróżnicowane pod względem wielkości - od 114,32 ha w Stęszowie do 800,84 ha w Krzydlinie Wielkiej. Gospodarują one na gruntach i obiektach dawnych państwowych kombinatów rolnych.

W Gminie Wołów zdecydowanie dominują małe gospodarstwa o powierzchni do 5 ha. Razem zajmują one 2 221 ha - praktycznie tyle samo co 5 gospodarstw dużych, które zajmują 2 055 ha. Najwięcej gospodarstw jest w Lubiążu (105) i Mojęcicach (104). Są to jednak w 90% gospodarstwa o powierzchni do 5 ha. W ostatnich kilku latach wzrosła liczba gospodarstw o powierzchni do 50 ha i większych. Mogą one być bardziej konkurencyjne i samodzielne, co pomoże im utrzymać się na rynku.

Znaczna część gospodarstw prowadzi produkcję metodami tradycyjnymi przy niskim nawożeniu mineralnym i zużyciu chemicznych środków ochrony roślin, a także pasz przemysłowych w żywieniu zwierząt gospodarskich zwłaszcza bydła. Występują jednak gospodarstwa wysokotowarowe produkujące w sposób nowoczesny, zdolne konkurować pod względem jakości i produktywności z gospodarstwami z krajów Unii Europejskiej.

7.4 Produkcja rolnicza

Produkcja roślinna

W ogólnej strukturze upraw dominujące znaczenie mają zboża, które zajmują 70% powierzchni wszystkich zasiewów i są uprawiane z mniejszą lub większą intensywnością na obszarze całej Gminy. Najwyższy wskaźnik procentowy (80-90%) charakteryzuje mniejsze miejscowości ze słabszymi warunkami glebowymi, położone najczęściej na obrzeżach gminy bądź wśród większych kompleksów leśnych. Uprawa zbóż zajmuje najważniejszą pozycję w skali produkcji roślinnej wśród gospodarstw indywidualnych, za wyjątkiem gospodarstw o największym areale ziemi.

Dominacja upraw zbożowych (poza średnimi warunkami glebowymi) wynika ze stosunkowo małego nakładu pracy ręcznej – proces produkcji jest całkowicie zmechanizowany, co w sposób zasadniczy wpływa na wyższą opłacalność i większy dochód, mimo przejściowych problemów związanych ze skupem zbóż. Ponadto nowe technologie w żywieniu trzody chlewnej (pasze suche) wpływają na wzrost ilości upraw mieszanek zbożowych i zbóż.

Drugie miejsce w strukturze zasiewów zajmuje kukurydza z 19% udziałem, której największe areale upraw w poszczególnych wsiach występują na obszarach charakteryzujących się lepszymi warunkami glebowymi (południowa i środkowo-wschodnia część Gminy). Uprawą kukurydzy zajmują się tylko największe gospodarstwa indywidualne oraz duże przedsiębiorstwa rolne powstałe na bazie dawnych PGR-ów, a obecnie dzierżawiące ziemię od ANR. Jest to związane z możliwością obsadzenia znaczących arealów gruntów.

Pozostałe uprawy w skali Gminy mają znaczenie marginalne, sięgające kilku procent powierzchni. Uprawa ziemniaków w większości wsi zajmuje do 10% powierzchni. W kilkunastu miejscowościach na podobnym poziomie 10% kształtują się wielkości arealów zajmowanych przez rzepak i buraki cukrowe.

Średnie plony poszczególnych upraw nie są wysokie. W porównaniu do średniej krajowej w przypadku buraków, pszenicy, rzepaku są niższe, a w przypadku żyta i pszenżyta nieznacznie wyższe.

Produkcja zwierzęca

Aby zapewnić porównywalność danych w obsadzie zwierząt niezależnie od wielkości danego obszaru, dokonano przeliczenia ilości inwentarza na sztuki duże (SD) i odniesiono to do 100 ha użytków rolnych.

Średni wskaźnik dla Gminy dla wszystkich zwierząt hodowlanych wynosi 18,1 SD/100 ha, osiągając najwyższe wartości we wsiach: Gródek, Bożeń, Pelczyn i Mojęcice. W ostatnich latach w związku z niepewną sytuacją w rolnictwie i brakiem stabilnej polityki rolnej państwa nastąpił znaczny spadek pogłowia zwierząt hodowlanych. Wskaźnik obsady bydła wynosi 8,4 szt./100 ha użytków rolnych, a dla trzody chlewnej 22,6 szt./100

ha. Są to bardzo niskie wskaźniki. Niewielką liczbę owiec utrzymuje Zakład Karny w Wołowie dla celów resocjalizacji skazanych.

Problemy występujące w Gminie są w pewnym stopniu odbiciem tendencji ogólnopolskich. Wahania w wysokości pogłowia bydła wynikają z małej opłacalności chowu w tradycyjnych niewielkich gospodarstwach. Wysoki koszt paszy, duży nakład pracy oraz nadprodukcja zwierząt w pewnych okresach, powoduje załamanie cen i spadek dochodowości produkcji. Objawem charakterystycznym jest sezonowe wybijanie zwierząt w okresie małej opłacalności chowu, co wywołuje w następstwie dalszy spadek, sięgający tzw. stada podstawowego, czyli liczby niezbędnej do odnowienia stanu hodowlanego.

W wyniku wejścia Polski do Unii Europejskiej, wzrostu cen na żywność, a co za tym idzie, wyższymi cenami skupu żywca, w chwili obecnej rośnie opłacalność hodowli. Jeżeli wzrost koniunktury utrzyma się przez kilka kolejnych lat, należy oczekiwać, że znacznie zwiększy się liczebność zwierząt hodowlanych. Obsada bydła w poszczególnych wsiach jest mocno zróżnicowana. W kilku miejscowościach w ogóle nie prowadzi się hodowli, bądź jest ona na poziomie kilku sztuk na tzw. potrzeby własne rolnika – Tarchalice, Smarków, Rudno, Wróblewo, Garwól. Najwięcej bydła, biorąc pod uwagę tylko gospodarstwa indywidualne, hodzi się we wsiach: Krzydłina Wielka, Pełczyn, Gródek.

Oprócz tego w kilku wsiach znajdują się fermy zajmujące się hodowlą bydła na dużą skalę. Największe znajdują się w Mojęcicach - 599 szt., Pełczynie - 424 szt., Bożeniu - 359 szt. i Uskorzu Wielkim – 127 szt. Są to gospodarstwa towarowe, przeważnie zlokalizowane w zabudowaniach po dawnych Państwowych Gospodarstwach Rolnych i wykorzystujące ich infrastrukturę – obory, stodoły, warsztaty.

W hodowli trzody chlewnej największe znaczenie mają wsie:

- Pawłoszewo;
- Krzydłina Wielka;
- Stobno.

Na drugim biegunie (po kilka sztuk) są: Tarchalice, Rudno, Uskorz Mały, Wróblewo. Poza wspomnianymi wyżej miejscowościami nie ma wyraźnych ośrodków koncentracji, a wielkość hodowli w poszczególnych obrębach jest zbliżona. Średni wskaźnik intensywności produkcji trzody chlewnej dla Gminy wynosi 22,6 szt./100 ha użytków rolnych.

Z innych zwierząt gospodarskich, w wielu wsiach hodzi się kozy – w sumie ponad 150 sztuk. Poza tym hodowana jest bliżej nieznaną ilość drobiu (kury, kaczki, indyki, gęsi). Na uwagę zasługują gospodarstwa specjalistyczne w Łososiowicach zajmujące się hodowlą gęsi na tucz oraz fermy drobiu w Krzydlinie Wielkiej.

7.6 Problemy

- zła struktura agrarna (duże rozdrobnienie gospodarstw);
- mała rentowność produkcji;
- bezrobocie na wsi;
- słaba jakość gleb;
- przewaga produkcji niskotowarowej, przeważnie na własne potrzeby;
- brak kanalizacji i gazyfikacji na wsi;
- brak zaplecza do obsługi przetwórstwa rolno-spożywczego;
- zły stan urządzeń melioracyjnych;
- zły stan dróg i słaba dostępność komunikacyjna.

8. SFERA SPOŁECZNA

8.1 Problemy społeczne i rynek pracy

Gmina Wołów ma charakter rolniczo-przemysłowy. Posiada strukturę zatrudnienia opartą o sektor administracyjny, rolny i leśny. Zakłady produkcji przemysłowej występujące na terenie gminy skupione są w większości na terenie Wołowa. W mieście brak ośrodków przemysłowych o znaczeniu ponadlokalnym, a istniejące stwarzają niewystarczającą ofertę na rynku pracy. Obok osób znajdujących zatrudnienie w istniejących zakładach na terenie miasta, z uwagi na deficyt miejsc pracy, duża część mieszkańców gminy dojeżdża do pracy do Wrocławia, Brzegu Dolnego i Lubina. W Gminie występuje wysokie zapotrzebowanie na usługi, handel oraz przemysł.

Bezrobocie

Zmiany na rynku pracy spowodowały, że poziom bezrobocia począwszy od lat 90-tych utrzymuje się na wysokim poziomie, który ilustruje poniższa tabela.

Tab. nr 13. Bezrobocie w Gminie Wołów – porównanie lat 2003/2004

Czerwiec 2003				Czerwiec 2004			
Wołów		Powiat Wołowski		Wołów		Powiat Wołowski	
razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety
2157	1130	4400	2345	917	464	4605	2390
100%	53,3%	100%	52,4%	100%	52,1%	100%	51,9%

Źródło: dane PUP w Wołowie, 2004 r.

Gmina Wołów ma największy udział bezrobotnych w liczbie ogółem dla powiatu, który oscyluje wokół 50%.

Strukturę zatrudnienia w Gminie Wołów ilustruje poniższa tabela.

Tab. nr 14. Pracujący wg sektora zatrudnienia wGminie Wołów w 2002r.

	ogółem	Sektor		Z ogółem				
		publiczny	prywatny	Sektor rolniczy	Przemysł i budownictwo	Usługi rynkowe	Usługi nierynkowe	Na 1000 ludności
Wołów	4705	2890	1815	141	1128	1303	2133	208

Źródło: opracowanie własne na podst. Rocznika Statystycznego Woj. Dolnośląskiego; US we Wrocławiu, 2003 r.

Zatrudnienie i bezrobocie na terenach wiejskich

Z informacji uzyskanych na podstawie inwentaryzacji terenowej wynika, iż z ogólnej liczby 1491 gospodarstw, tylko 193 utrzymuje się wyłącznie z produkcji rolnej. Tak niski udział procentowy w Gminie o charakterze zdecydowanie wiejskim wynika z faktu, że większość ludności (pomijając bezrobotnych), jako dodatkowe źródło utrzymania określa dochody spoza rolnictwa. Dotyczy to zwłaszcza właścicieli najmniejszych gospodarstw o powierzchni do 5 ha. W poszczególnych wsiach najczęściej gospodarstw utrzymujących się wyłącznie z rolnictwa (powyżej 10-ciu) znajduje się w Gródku, Krzydlinie Małej, Krzydlinie Wielkiej, Moczydlnicy Dworskiej i Stobnie. Biorąc pod uwagę wykształcenie właścicieli takich gospodarstw, w porównaniu z ogółem mieszkańców, na uwagę zwraca fakt zmniejszenia się liczby osób z wykształceniem podstawowym na korzyść rolników z wykształceniem średnim. Jest to pozytywne zjawisko, zwłaszcza w kontekście nadchodzących zmian w obszarach wiejskich. W pozostałych miejscowościach liczba gospodarstw utrzymujących się tylko z produkcji rolnej oscyluje wokół kilku, a w skrajnych przypadkach nie ma takich gospodarstw (Garwół, Golina, Pelczyn, Rudno, Siodłkowice, Tarchalice, Uskora Mały). Są to miejscowości przylegające bezpośrednio do Wołowa, dające alternatywne bądź dodatkowe źródła utrzymania lub są położone na obrzeżach gminy, wśród dużych kompleksów leśnych. Swą dalszą przyszłość z rozwojem produkcji rolnej wiąże obecnie 112 gospodarstw, co stanowi tylko 58% ogólnej liczby utrzymujących się z uprawy roślin i hodowli zwierząt.

8.2 Pomoc społeczna

Zmiany zachodzące na rynku pracy przełożyły się na poziom dochodów i zamożności mieszkańców. Utrzymujący się od dłuższego czasu wysoki stan bezrobocia, przy jednoczesnym spadku dochodów realnych

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

osób pracujących, przyczynia się do narastania problemu pauperyzacji i ubożenia społeczeństwa. Przejawem tego jest fakt, iż liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołowie sięga 12% ogółu gospodarstw domowych w Gminie (wg ostatniego Powszechnego Spisu Ludności z 2002 r. liczba gospodarstw domowych w Gminie wynosiła 7.449, natomiast wg danych MOPSu liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej w 2003 r. wyniosła 879).

Szczegółowe dane dotyczące zakresu pomocy udzielanej przez MOPS prezentuje poniższa tabela.

Tab. nr 15. Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną (zadania własne i zlecone) w latach 2000 – 2003

Rok	Liczba gospodarstw	Wysokość łączna wydatkowanych środków /w zł/	Średnia wysokość świadczeń przypadających w roku na gosp. domowe /w zł/
2000	690	1.224.959	1.775
2001	749	1.135.847	1.516
2002	842	1.350.798	1.604
2003	879	1.268.699	1.443

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołowie.

Z uwagi na ograniczone środki finansowe pozostające w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, wysokość świadczonej pomocy jest stosunkowo niska i wynosi średnio miesięcznie 120 zł na gospodarstwo domowe.

Obok znacznej liczby osób korzystających z pomocy socjalnej, również duża grupa gospodarstw domowych korzysta z pomocy Urzędu Miasta w zakresie dopłat do czynszu (dodatki mieszkaniowe). Dopłaty dotyczą zarówno osób zamieszkujących zasoby komunalne, budynki prywatne, jak i zasoby spółdzielcze. Szczególnie w tym zakresie zauważalny jest wzrost liczby gospodarstw domowych korzystających z tej formy

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

pomocy w ostatnich latach. Z danych Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie wynika, że około 9% gospodarstw domowych w Gminie korzysta z pomocy w formie dodatków mieszkaniowych (tab. 16)

Tab. nr 16. Zestawienie pomocy mieszkaniowej udzielanej mieszkańcom Gminy Wołów w formie dodatków mieszkaniowych w latach 2000 – 2003

Rok	Liczba wypłaconych dodatków w skali roku	Wartość wypłaconych dodatków w złotych w tym mieszkańcom w budynkach			
		Ogółem	Komunalnych	Spółdzielczych	Innych
2000	6.217	779.483	285.744	268.411	225.328
2001	6.827	1.023.910	424.128	309.577	290.205
2002	6.981	935.371	442.876	265.820	226.675
2003	6.986	908.789	502.422	248.404	157.963

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Wołów.

Grupy społeczne wymagające wsparcia

Szacuje się, że 2 – 3 % populacji mieszkańców Gminy Wołów stanowią osoby uzależnione. Przyjmując to założenie można stwierdzić, że na terenie Gminy Wołów około 450 osób to osoby uzależnione od alkoholu. Jeszcze liczniejszą grupę stanowią osoby żyjące w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy – są to przede wszystkim małżonkowie i dzieci alkoholików. Z powodów kulturowo-społecznych liczba tych osób jest trudna do określenia, w przybliżeniu można jednak szacować, że takich osób jest co najmniej cztery razy więcej niż samych uzależnionych, a więc w Gminie Wołów około 1800.

W roku 2003 w Poradni Odwykowej w Wołowie podjęły leczenie 52 osoby, w tym 21 zdecydowało się na podjęcie leczenia wskutek postanowienia sądowego. W rejestrze poradni oprócz tego figuruje 20 postanowień sądowych, zobowiązujących osoby uzależnione do podjęcia leczenia. W 2003 r. Gminna Komisja Rozwiązywania

Problemów Alkoholowych przyjęła 114 wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie osoby nadużywającej alkoholu. Spośród tej liczby: 94 wnioski wpłynęły z Komendy Powiatowej Policji w Wołowie, 16 wniosków zgłosiły rodziny osoby uzależnionej, 4 wnioski złożył Sąd Rejonowy w Wołowie. Około 80 % spraw zgłaszanych do GKRPA dotyczy zarówno kwestii nadmiernego spożycia alkoholu, jak i zjawiska przemocy domowej stosowanej przez osobę, której dotyczy zgłoszenie.

Decyzją Komisji skierowano 14 wniosków do Sądu Rejonowego o wszczęcie postępowania w sprawie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W wyniku prowadzonych działań interwencyjno-motywujących: 39 osób zobowiązano do zgłoszenia się na indywidualną rozmowę z terapeutą uzależnień, 19 osób zobowiązano do podjęcia dobrowolnego leczenia w Poradni Odwykowej, 5 osób zobowiązano do udziału w spotkaniach Grup AA, 12 osób zobowiązano do udziału w zajęciach grupy terapeutycznej. Po przeprowadzeniu rozmowy interwencyjno-motywującej oraz poinformowaniu o możliwościach skorzystania z pomocy dla osób nadużywających alkoholu tymczasowo zawieszono prowadzone postępowanie w stosunku do 16 osób. W związku z brakiem sygnałów o nadużywaniu alkoholu przez osoby, wobec których prowadzone było postępowanie – w 7 przypadkach zawieszono postępowanie.

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Wołowie (za ostatni kwartał roku 2002 i trzy pierwsze kwartały roku 2003) wynika, że Policja 156 razy interweniowała w przypadkach przemocy domowej w tym w 139 przypadkach sprawca był w stanie nietrzeźwym. W tym samym czasie ogółem liczba osób dotkniętych przemocą wyniosła 309, w tym: kobiet – 149, mężczyzn – 21, dzieci do lat 13 – 107, dzieci w wieku 13-18 lat – 32. Do Izby Wyrzeźwien zostało odwiezionych 157 osób. W pomieszczeniach policyjnych zatrzymano do wyrzeźwienia 92 osoby, 13 nietrzeźwych nieletnich (11 chłopców i 2 dziewczyny) zostało zatrzymanych przez policję i odwiezionych do domów rodzinnych.

Pod wpływem alkoholu popełniono 267 przestępstw, 186 wykroczeń, zatrzymano 96 praw jazdy; odnotowano 24 wypadki spowodowane przez nietrzeźwych kierowców, doszło do 4 innych wypadków drogowych z udziałem nietrzeźwych.

Sąd Rejonowy w Wołowie w 2003 r. ograniczył władzę rodzicielską w 13 sprawach, gdzie powodem wydania orzeczenia było nadużywanie alkoholu przez rodziców – toczą się jeszcze 4 sprawy w tym zakresie. Aktualnie toczy się w sądzie jedna sprawa dotycząca umieszczenia dzieci w rodzinie zastępczej z powodu nadużywania alkoholu przez rodziców. W sprawach 14 nieletnich, wywodzących się z rodzin alkoholowych dot. demoralizacji, czynów karalnych itp., trwają jeszcze postępowania. W roku 2003 Sąd Rejonowy w Wołowie zobowiązał 30 osób z terenu Gminy Wołów do podjęcia leczenia odwykowego (w warunkach stacjonarnych - 9, w warunkach niestacjonarnych - 21).

Z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołowie korzystały w 2003 r. 174 rodziny, które zostały objęte tą pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego członka rodziny.

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

W każdej szkole, dla której organem prowadzącym jest Gmina Wołów, realizowane są systematycznie programy profilaktyczne, które są odpowiedzią na liczne zapotrzebowania w tym zakresie i obejmują wszystkich uczniów.

8.3 Edukacja

Miasto Wołów jest ośrodkiem szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego, przede wszystkim dla mieszkańców Gminy, w przypadku szkolnictwa średniego świadczy usługi oświatowe dla pozostałych gmin Powiatu Wołowskiego.

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki oświatowe dla których organem prowadzącym jest Gmina Wołów:

- Zespół Szkół Publicznych w Wołowie przy ul. Trzebnickiej 14, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa Nr 1 i Publiczne Gimnazjum Nr 2 w Wołowie,
- Zespół Szkół Publicznych w Lubiążu przy ul. Wojska Polskiego 3A, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa i Publiczne Gimnazjum,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Wołowie przy ul. Chopina 10,
- Szkoła Podstawowa w Mojęcicach,
- Szkoła Podstawowa w Starym Wołowie,
- Szkoła Podstawowa w Warzęgowie,
- Szkoła Podstawowa w Krzydlinie Wielkiej,
- Publiczne Gimnazjum w Wołowie przy ul. Komuny Paryskiej 18,
- Przedszkole „Chatka Puchatka” w Wołowie przy ul. Piłsudskiego 7,
- Przedszkole „Słoneczko” w Wołowie przy ul. Inwalidów Wojennych 15,
- Przedszkole w Lubiążu przy ul. Willmanna 4.

Tab. nr 17. Liczba nauczycieli i dzieci w placówkach oświatowych na terenie Gminy Wołów w roku szkolnym 2004/2005

	ZSP w Wołowie	ZSP w Lubiążu	PG w Wołowie	SP Nr 2 w Wołowie	SP w Mojęcicach	SP w Starym Wołowie	SP w Krzydlinie Wielkiej	SP w Warzęgowie
liczba nauczycieli	49	36	59	45	15	20	18	19
Liczba dzieci	626	394	606	532	113	193	85	111

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Wołów.

Tab. nr 18. Średnia liczba uczniów w oddziałach w roku szkolnym 2004/2005

	ZSP w Wołowie	ZSP w Lubiążu	PG w Wołowie	SP Nr 2 w Wołowie	SP w Moęcicach	SP w Starym Wołowie	SP w Krzydlinie Wielkiej	SP w Warzęgo- wie
średnia liczba uczniów w oddziałach – bez „0”	SP- 23,3 PG- 27,8	SP-20,4 PG-28,5	24,4	26,5	17,5	17,4	13,5	17,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Wołów.

Tab. nr 19. Liczba dzieci urodzonych w poszczególnych rocznikach z podziałem na obwody szkół

rok urodzenia szkoła	'90	'91	'92	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	2000
SP Nr 1 w Wołowie	89	101	83	91	68	75	67	69	62	58	57
SP w Lubiążu	48	41	33	46	34	34	32	37	36	15	24
SP Nr 2 w Wołowie	122	102	89	85	81	78	70	79	67	56	61
SP w Moęcicach	21	20	20	24	14	25	20	13	8	15	9
SP w Starym Wołowie	46	32	30	30	25	34	26	21	19	19	23
SP w Krzydlinie Wielkiej	17	18	11	13	14	19	15	11	12	8	9
SP w Warzęgowie	25	23	20	18	14	19	22	20	18	13	9
PG Nr 1 w Wołowie	214	177	159	157	134	156	138	133	112	103	102
PG Nr 2 w Wołowie	89	101	83	91	68	75	67	69	62	58	57
PG w Lubiążu	65	59	44	59	48	53	47	48	48	23	33

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Miasta i Gminy Wołów.

Placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest Powiat Wołowski:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Wołowie przy pl. Sobieskiego 2,
- Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wołowie przy ul. Kościuszki 27,

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

- Zespół Szkół Specjalnych w Wołowie przy ul. Inwalidów Wojennych 18 ,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wołowie przy ul. Piłsudskiego 27,
- Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Wołowie przy ul. Kościuszki 27,
- Zespół Szkół Zawodowych w Wołowie przy ul. Spacerowej.

Na terenie Gminy Wołów działa także niepubliczne Policealne Studium Informatyczne w Wołowie, do którego uczęszczało 118 osób, Zespół Szkół Społecznych w Wołowie z Liceum Ogólnokształcącym, do którego uczęszczało 36 osób wg stanu na dzień 10.09.2003 r. oraz filia Wyższej Szkoły Społeczno Ekonomicznej z siedzibą w Warszawie.

W Gminie działa także poradnia psychologiczno-pedagogiczna zlokalizowana w Wołowie, która prowadzi działalność ukierunkowaną na:

- wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny,
- wczesną interwencję i wspomaganie rozwoju dziecka w wieku od urodzenia do 7 roku życia,
- udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym lub z dysfunkcjami rozwojowymi oraz ich rodzicom,
- udzielanie pomocy młodzieży w rozwiązywaniu problemów okresu dojrzewania,
- udzielanie pomocy uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej,
- udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z wybitnymi uzdolnieniami,
- profilaktykę problemową, w tym profilaktykę uzależnień dzieci i młodzieży.

8.4 Mieszkalnictwo

Sytuacja mieszkaniowa w Mieście i Gminie Wołów, na tle innych gmin dolnośląskich wykazuje cechy złożoności, charakteryzujące się niskim standardem, znacznym zdekaptalizowaniem, słabym wyposażeniem zasobów i stosunkowo niewielką powierzchnią mieszkań.

Na istniejący stan zasobów mieszkaniowych w Gminie wpływają następujące czynniki:

- uwarunkowania historyczne – wieloletnie zaniedbania remontowe, niski poziom nowego budownictwa, niski standard mieszkaniowy w regionie;
- ograniczenia ekonomiczne – współczesne koszty remontów i utrzymania zasobów, nowego budownictwa wykraczają poza możliwości finansowe właścicieli i dysponentów zasobów;
- polityka mieszkaniowa państwa – niewielka skala i zakres instrumentów preferencji dla gospodarki mieszkaniowej;

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

- polityka władz lokalnych – utrzymywanie niskich czynszów w skali proporcjonalnej do zdolności ekonomicznej najemców, co nie ma korelacji z możliwościami odtworzeniowymi substancji;
- sytuacja społeczna i ekonomiczna użytkowników mieszkań – zarówno właściciele, jak i najemcy mieszkań, użytkownicy na zasadach spółdzielczego prawa do lokalu mają do dyspozycji niewielkie dochody, nie pozwalające na dokonanie inwestycji podnoszących poziom zaspokożenia potrzeb mieszkaniowych.

Charakterystyka zasobów mieszkaniowych :

- ilość mieszkań - gospodarstw domowych - 1551;
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania - 46,85 m² (Polska 61,71 m²);
- ilość mieszkańców poza dostępem do sieci wodociągowej - 2 %;
- ilość mieszkańców poza dostępem do sieci kanalizacyjnej - 22 %;
- zasoby komunalne – mieszkania będące własnością Gminy – ponad 913 mieszkań stanowiących ok. 58,4 % ogółu zasobów mieszkaniowych;
- zły stan zasobów - długotrwały proces zaniechania remontów zasobów mieszkaniowych doprowadził do stanu znacznych zaległości, w zasadzie we wszystkich formach własności i typach zabudowy.

Zaległości dotyczą także barier architektonicznych, które przysparzają wiele trudności, a czasem wręcz uniemożliwiają korzystanie z tych zasobów przez osoby niepełnosprawne i w podeszłym wieku. Zasobami mieszkaniowymi komunalnymi administruje Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Wołowie.

Gmina jest właścicielem ponad 913 lokali mieszkaniowych o przeważnie złym stanie technicznym i niskim poziomie wyposażenia technicznego. Budynki wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu Gminy w przeważającej części zostały wybudowane przed 1945 r. i wymagają kompleksowych remontów.

Skalę potrzeb mieszkaniowych w mieście ilustruje poniższa Tabela.

Tab. nr 20. Zapotrzebowanie na mieszkania komunalne w Gminie Wołów

Rok	Liczba osób umieszczonych na liście osób oczekujących na przydział
2000	23
2001	29
2002	20
2003	20

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

2004	29
------	----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Wołów.

Tab. nr 21. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Wołów w 2002 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Miasto i Gmina Wołów	Powiat Wołowski
1	Ludność mieszkająca w mieszkaniach	22 512	47 881
2	Liczba mieszkań	6 871	14 723
3	Przeciętna liczba izb w mieszkaniach	3,86	3,83
4	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²] – 1 mieszkania	72,0	68,9
5	Mieszkania stanowiące własność gminy	1 108	2 031

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Roczn. Statystycznego Woj. Dolnośląskiego 2003, US we Wrocławiu

Tab. nr 22. Efekty mieszkaniowe w Gminie Wołów w 2002 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Miasto i Gmina Wołów	Powiat Wołowski
1	Mieszkania oddane do użytku	30	42
2	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	3152	4797
3	Liczba izb w mieszkaniach oddanych do użytku	141	213
4	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	105,1	114,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Roczn. Statystycznego Woj. Dolnośląskiego 2003, US we Wrocławiu.

8.5 Problemy

- Transformacja ustroju społeczno – gospodarczego spowodowała wiele niekorzystnych zjawisk:
 - stały wzrost bezrobocia;
 - wzrost bezrobocia osób niepełnosprawnych, których mobilność i możliwości obiektywnie są niższe;
 - wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej, pogłębiające się zróżnicowanie społeczne przestrzeni (siła ekonomiczna podstawowym kryterium wyboru lokalizacji przestrzennej, segregacja społeczna, upadek i marginalizacja obszarów starej zabudowy);
 - wzrost liczby bezdomnych, zwiększające się ubóstwo rodzin bezrobotnych i patologicznych.
- Niesatysfakcjonujący stan i wyposażenie jednostek oświatowych:
 - pilnym zadaniem jest modernizacja i doposażenie placówek oświatowych. Działania te mają na celu podniesienie jakości prowadzonego procesu edukacyjnego. Ponadto należy kontynuować działania związane z promowaniem nowoczesnych form edukacji poprzez tworzenie pracowni informatycznych i do nauki języków obcych. Pozwoli to na doskonalenie umiejętności pożądaných na rynku pracy. Doposażenia wymagają również gabinety stomatologiczne oraz pielęgniarskie funkcjonujące w szkołach, a także stołówki i zaplecza kuchenne. W ramach promocji zdrowia i kultury fizycznej konieczna jest budowa sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej w Krzydlinie Wielkiej.
- Brak odpowiedniej liczby mieszkań komunalnych, który uniemożliwia prowadzenie racjonalnej polityki mieszkaniowej w gminie. W związku z tym należy zintensyfikować działania w celu:
 - wspierania budownictwa nowych zasobów gminnych w tym także socjalnego dla osób o niskich dochodach w skali umożliwiającej realizację najpilniejszych potrzeb;
 - ochrony rodzin o niskiej zamożności przed zagrożeniem bezdomności oraz dążenia do zwiększenia dostępności mieszkań dla rodzin ze średnich i niższych grup zamożności;
 - wyznaczenia i przygotowania planistycznego obszarów rozwojowych pod nową zabudowę mieszkaniową w planach miejscowych.
- Niewystarczające środki finansowe na remonty zasobów mieszkaniowych. Remonty powinny obejmować w większym stopniu remonty o charakterze kompleksowym, w tym remonty kapitalne. Szacowane potrzeby remontowe mieszkań komunalnych oceniane są na ok. 2.500.000 zł. Dlatego też należy podjąć działania mające na celu:
 - wprowadzenia aktywnej polityki remontowej zasobów gminnych, zmierzającej do poprawy standardu mieszkań i możliwości

- opłacalności utrzymania zasobów mieszkaniowych;
- tworzenia warunków do modernizacji i wzrostu atrakcyjności istniejących zasobów mieszkaniowych oraz nadrobienia zaległości remontowych, zwłaszcza w zasobach mieszkaniowych w zabytkowej części miasta.
- Nieefektywna polityka w zakresie wykorzystania zasobów mieszkaniowych w gminie. Racjonalizacja gospodarowania mieszkaniem komunalnym wymaga:
 - zamian dużych lokali zamieszkałych przez nieliczne rodziny na lokale mniejsze, na zasadach określonych w uchwale Rady Miejskiej w Wołowie;
 - eksmitowania do lokali socjalnych rodzin mających zaległości w czynszu, a zajmujących lokale wyposażone w łazienkę i c.o. bez tytułu prawnego;
 - sprzedaż lokali w budynkach jedno i dwurodzinnych przy zastosowaniu preferencyjnych cen do budynków o złym stanie technicznym;
 - konsekwentne urealnianie opłat czynszowych mające na celu dochodzenie do poziomu maksymalnego czynszu, nie przekraczające w stosunku rocznym 3% wartości odtworzeniowej lokalu.

9. KULTURA I SPORT

9.1 Kultura

Miasto Wołów stanowi centrum kultury dla swoich mieszkańców oraz całej Gminy. To właśnie na jego terenie istnieją i działają instytucje kultury, które realizują zadania z zakresu lokalnej polityki kulturalnej, umożliwiając mieszkańcom możliwość kontaktów z różnymi dziedzinami sztuki. Funkcjonujące w gminie instytucje kultury to:

- Wołowski Ośrodek Kultury (WOK);
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Wołowie.

Wołowski Ośrodek Kultury mieści się przy ul. Sikorskiego 6 w Wołowie. W jego skład wchodzi: Wołowski Ośrodek Kultury, Dom Kultury w Lubiążu /filia WOK/, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Wołowie oraz jej filie w: Starym Wołowie, Mojęcicach, Lubiążu i Pełczynie. WOK prowadzi działalność kulturalną o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, co jest ważnym elementem promocji miasta w regionie, kraju i za granicą. Prowadzi bogatą działalność kulturalną, adresowaną do różnych grup odbiorców: dzieci, młodzieży, ludzi starszych. Na działalność WOK składa się:

- Praca w sekcjach, kołach zainteresowań i klubach – w WOK są to:
 - o Społeczne Ognisko Muzyczne „Amadeusz” – klasy pianina i gitary;

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

- Koło plastyczne;
 - Zespół wokalny „Muza”;
 - Zespół taneczny;
 - Chór „Srebrne Nuty”;
 - Amatorska Grupa Teatralna;
 - Klub Filmowy;
 - Klub Seniora;
 - Zespół Śpiewaczy Mojęcice;
 - Klub Muzyczny „Traffic”;
 - Klub Muzyczny „Czerwona Oberża”.
- Najważniejsze imprezy organizowane przez WOK w ciągu roku to:
- Międzynarodowy Festiwal Organowy „Cantus Organi”;
 - Międzynarodowy Festiwal Muzyki Alternatywnej „Baraque”;
 - Powiatowy Przegląd Form Teatralnych;
 - Koncert w ramach festiwalu „Euro Silesia”;
 - Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy;
 - Koncert z cyklu „Muzyczna Zima”;
 - Konkurs wokalny „Mały Idol”;
 - Cykl zajęć na ferie;
 - Jarmark Wielkanocny;
 - Koncert z cyklu „Muzyczna Wiosna”;
 - Konkurs Recytatorski „PEGAZIK”;
 - Majówki;
 - Dni Miasta;
 - Koncert z cyklu „Muzyczne Lato”;
 - Dzień Dziecka;
 - Happening integracyjny „Bawimy Się Razem”;
 - Cykl zajęć wakacyjnych;
 - Festyny na terenie gminy;
 - Festiwal „Rockowy Finisz Wakacji”;
 - Dożynki Gminne;
 - Koncert Galowy Ogniska Muzycznego „Amadeusz”;
 - Jarmark Bożonarodzeniowy.

Dodatkowo WOK organizuje w ciągu roku cyklicznie wystawy i kameralne koncerty, a także współorganizuje imprezy z takimi placówkami jak: Związek Sybiraków, Związek Osób Niewidomych i Słabowidzących, szkoły, zakłady pracy.

Gmina Wołów corocznie włącza się w organizację imprez kulturalnych i sportowych. Do ważniejszych imprez można zaliczyć:

- SLOT Art Festiwal w Lubiążu;
- koncerty w ramach festiwalu Wratislavia Cantans.

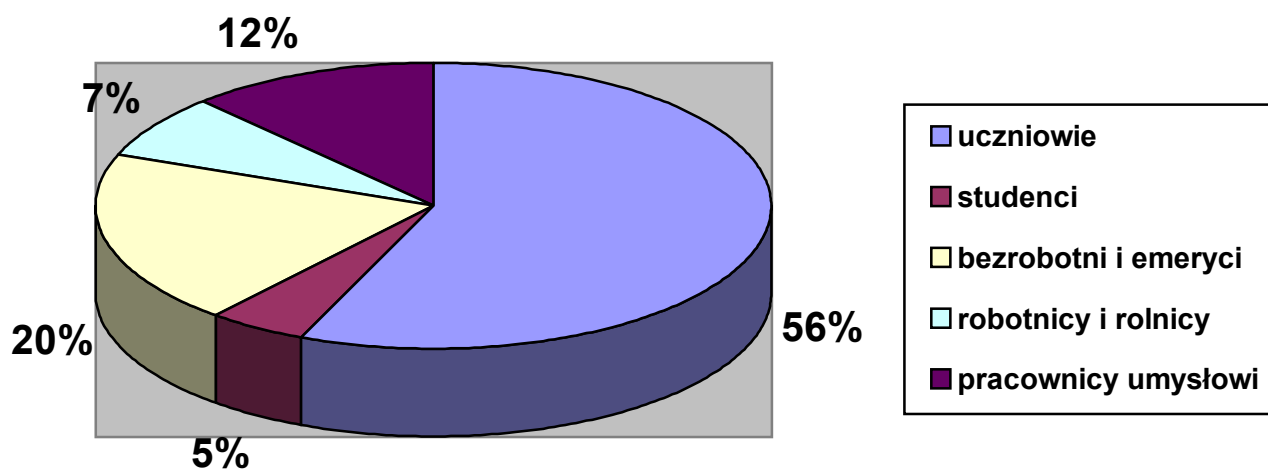
Na terenie gminy odbywają się również liczne imprezy o lokalnym charakterze jak konkursy, turnieje, koncerty, wystawy, spektakle teatralne, imprezy z okazji obchodów świąt państwowych.

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna (MiGBP) ma swoją siedzibę przy ul. Sikorskiego 8. Placówka ta nadzoruje pracę czterech filii bibliotecznych znajdujących się w Mojęcicach, Pełczynie, Lubiążu i Starym Wołowie. Biblioteka posiada zbiory o charakterze uniwersalnym, obejmujące literaturę piękną dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literaturę popularno-naukową, zbiory muzyczne, czasopisma. Zbiory są wypożyczane na zewnątrz i udostępniane na miejscu.

W skład MiGBP wchodzi: Dział Udostępniania dla Dorosłych, Oddział dla Dzieci, Czytelnia, Dział Muzyczny, Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów. Stan księgozbioru na koniec 2004 roku wyniósł: 87 912 voluminów, w tym w MiGBP - 38 571 , w filiach - 42 571.

Dział Muzyczny funkcjonuje w strukturze MiGBP od 1983 roku. W swoich zbiorach posiada płyty CD, płyty analogowe, kasety magnetofonowe obejmujące różne gatunki muzyki rozrywkowej, klasykę muzyki poważnej, nagrania dla dzieci, literaturę piękną w wydaniu dźwiękowym oraz kasety do nauki języków obcych. Stan zbiorów muzycznych na koniec 2004 roku wyniósł 14 731 jednostek inwentarzowych. W 2004 roku liczba czytelników zarejestrowanych ogółem wyniosła 3983, w tym w MiGBP - 2866, w filiach - 1117. Najliczniejszą grupę czytelniczą stanowili uczniowie, następnie osoby niezatrudnione i emeryci, pracownicy umysłowi, robotnicy i rolnicy, oraz studenci. Liczba zarejestrowanych czytelników nie odzwierciedla faktycznej liczby użytkowników Biblioteki, ponieważ wiele osób pośrednio poprzez rodzinę lub znajomych korzysta ze zbiorów bibliotecznych.

Wykres nr 2. Struktura czytelników MiGBP w Wołowie w 2004 roku

W 2004 roku liczba odwiedzin w wypożyczalniach wyniosła 32329, w tym w MiGBP 23036, w filiach - 9293. Natomiast w czytelnictwie odnotowano 7219 odwiedzin. Ogółem w 2004 roku wypożyczono na zewnątrz 67390 woluminów, w tym w MiGBP - 44630, w filiach - 22760 woluminów. Z księgozbioru czytelnictwa skorzystało 7219 osób, którym udostępniono 10695 pozycji. Dział muzyczny odwiedziło 4072 użytkowników, którym wypożyczono ogółem 8111 jednostek inwentarzowych.

Z obserwacji wynika, że ostatnio bardzo dużym zainteresowaniem cieszy się literatura popularno-naukowa z różnych dziedzin wiedzy, szczególnie wśród młodzieży uczącej się, jak i osób starszych, doksztalających się. Niezależnie od wzrostu zapotrzebowania na literaturę edukacyjną, również literatura piękna ma coraz więcej swoich czytelników.

9.2 Sport

Na terenie Wołowa funkcjonuje Ośrodek Sportu i Rekreacji znajdujący się przy ulicy Trzebnickiej 6. W ofercie Ośrodka Sportu i Rekreacji w Wołowie znajdują się :

- Stadion sportowy - kompleksowo wyposażony w urządzenia sportowe do uprawiania większości dyscyplin lekkoatletycznych oraz tenisa. Wraz z czterema boiskami trawiastymi do gry w piłkę nożną stanowi bazę dla klubów sportowych.
- Sala sportowa - o wymiarach 27,5 x 17,5 x 6,5 m przystosowana do prowadzenia zajęć w zakresie piłki siatkowej, koszykowej, halowej piłki nożnej, tenisa stołowego.

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

- Wielofunkcyjna hala sportowa o wymiarach 46,5 x 27,5 m z pełnowymiarowymi boiskami do koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej halowej, tenisa ziemnego, badmintona, ścianką wspinaczkową o wysokości 9 m. Obiekt dysponuje też zapleczem sprzętowym oraz szatniami.
- W kwietniu 2005 zostanie oddany do użytku kompleks basenowy, w skład którego wchodzi basen o wymiarach olimpijskich (50x21 m), basen treningowy, brodzik dla dzieci z atrakcjami wodnymi, oraz 2 boiska siatkarskie plażowe.

Dodatkowo OSiR w Wołowie oferuje ok. 45 miejsc noclegowych w pokojach 1-, 2-, 3-, 4- i 5 - osobowych połączonych z halą sportową. Wszystkie pokoje wyposażone są w łazienki i TV. W ofercie jest także sala konferencyjna do wynajęcia, możliwość korzystania z siłowni, tereny do organizacji imprez plenerowych, ognisk, grilla, spotkań integracyjnych. Zimą istnieje także możliwość organizowania kuligów. Na terenie wielu wsi znajdują się boiska sportowe, z których korzystają liczne kluby sportowe.

9.3 Problemy

- Głównym problemem w funkcjonowaniu WOK jest brak należytego wykorzystania dysponowanych obiektów. Potrzeby mieszkańców są znacznie większe niż możliwości techniczne i stan budynków WOK. Taki stan rzeczy uniemożliwia między innymi:
 - zorganizowanie kina (brak zmodernizowanej sali, wyposażenia, zaplecza – np. elektryka),
 - zorganizowanie pracowni komputerowej w bibliotece / brak zabezpieczeń, sprawnej elektryki/,
 - budynki nie są przystosowane do korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne,
 - estetyka, stan techniczny i wygląd budynków zarządzanych przez WOK nie zachęca do uczestnictwa w kulturze, a nawet dyskwalifikuje możliwość organizowania pewnych imprez.
- Obiekty MiGBP wymagają remontu i rozbudowy.
- Niesatysfakcjonujący stan techniczny i wyposażenia obiektów sportowo-rekreacyjnych w Gminie Wołów. Poprawa stanu technicznego istniejących obiektów sportowo-rekreacyjnych poszerzy ofertę dla społeczności lokalnej w zakresie szeroko rozumianej rekreacji. Pożądana byłaby również budowa nowych obiektów, jak na przykład nowych boisk, kortów tenisowych, placów zabaw dla dzieci.

III. KIERUNKI I PRIORYTETY ROZWOJU

1. ANALIZA SWOT

Opracowując plan rozwoju Gminy Wołów niezbędne jest uwzględnienie wewnętrznych czynników mających wpływ na jej rozwój, jej mocnych stron, potencjału rozwojowego oraz zidentyfikowanie ewentualnych zagrożeń. Poniżej przedstawiona jest analiza SWOT, która powstała w ramach prac nad stworzeniem Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Wołów, a także Planem Rozwoju Lokalnego.

Zdefiniowanie celu głównego, a tym samym celów strategicznych oraz częściowych, a także wyniki analizy SWOT pozwolą w dalszej części niniejszego opracowania na dokładne określenie zadań służących rozwojowi lokalnemu.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> • położenie geograficzne-bliskość Wrocławia, • walory przyrodnicze (1 park krajobrazowy, 2 rezerwy) sprzyjające rozwojowi turystyki, • duże powierzchnie dobrze zagospodarowanych lasów, • warunki klimatyczne, • wysypisko śmieci, • oczyszczalnia ścieków, • zabytki kultury materialnej, • cyfrowe centrale telefoniczne, • duża podaż nieruchomości pod inwestycje i ich atrakcyjna cena (w tym grunty), inwestycje zagraniczne, • duża ilość terenów pod budownictwo mieszkaniowe, • rezerwa ziemi Agencji Nieruchomości Rolnych, • relatywnie niskie koszty pracy, • wysoka wykrywalność i niska liczba przestępstw ogółem, • infrastruktura turystyczna (wytyczone szlaki piesze i rowerowe, miejsca noclegowe), • dostęp do usług bankowych, • rzeka Odra, • prywatne gabinety lekarskie, • prasa lokalna, • dobra infrastruktura energetyczna, • Komisariat Policji, • Straż Pożarna, • baza sportowa, • współpraca międzynarodowa na poziomie gminnym (miasta partnerskie). 	<ul style="list-style-type: none"> • infrastruktura dla osób niepełnosprawnych, • poziom usług medycznych, • niedosteczna promocja walorów turystycznych, • niski poziom wykształcenia, • brak zaplecza rolnego • odpływ wykształconych i kształcących się mieszkańców, • położenie względem głównych szlaków komunikacyjnych, • niska bonitacja gleb, • rozdrobnienie gospodarstw rolnych, • brak uzbrojenia terenu pod inwestycje, • odpływ wykwalifikowanej siły roboczej, • brak kanalizacji i sieci gazowej na terenach wiejskich, • zły stan dróg i dostępność komunikacyjna, • brak wiaduktu umożliwiającego bezkolizyjny przejazd towarów kolejowych w Wołowie , • infrastruktura obsługi turystycznej (miejsca noclegowe, informacja turystyczna), • niska świadomość ekologiczna mieszkańców, • złe położenie względem najważniejszych szlaków komunikacyjnych, • brak segregacji odpadów, • transport materiałów niebezpiecznych przez teren gminy, • niedostateczna infrastruktura wodno ściekowa oraz gazowa terenów wiejskich, • zły stan techniczny dróg transportu rolnego, • zły stan techniczny i niewystarczający poziom dostępności obiektów infrastruktury społecznej dla miejscowej ludności.

SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> • inwestycje (niezgodne dla środowiska), • skuteczna promocja miasta, • rozbudowa i modernizacja bazy turystyczno-wypoczynkowej, • rozbudowa i modernizacja bazy kulturalnej, • zwiększenie oferty kulturalno-rozrywkowej w gminie, • polepszenie jakości nauczania i oferty edukacyjnej, • położenie w pobliżu Wrocławia, • znalezienie inwestora strategicznego, • rozwój turystyki i agroturystyki, • rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, • wzrost zapotrzebowanie na przemysłowe wykorzystanie produktów rolnych, • zachowanie walorów środowiska naturalnego, • migracja ludności z Wrocławia na tereny pozamiejskie, • rozwój leśnictwa i związanego z nim różnorodnego przemysłu, • rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, • napływ kapitału zagranicznego, • rozwój internetu (szerokopasmowy), • członkostwo w Unii Europejskiej, • realizacja programu Odra 2006 (w tym wzrost znaczenia rzeki w regionie i Europie) • współpraca z regionami innych państw, • produkt lokalny/regionalny, • upowszechnienie zdrowego stylu życia i aktywności sportowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • odpływ wykwalifikowanej kadry poza teren gminy, • wzrost bezrobocia i ubóstwa, • rozwój patologii społecznych i wzrost przestępczości, • ujemny przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa, • zanieczyszczenie środowiska, • powódź, • załamanie się systemu usług medycznych, • marginalizacja znaczenia gminy w regionie, • zewnętrzna konkurencja w turystyce i agroturystyce.

2. KIERUNKI ROZWOJU

Priorytety rozwoju Gminy Wołów zostały określone w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Wołów. W wyniku prac nad Planem Lokalnego Rozwoju zostały one poszerzone i przedstawiają się następująco:

Priorytet 1: wysoki standard życia mieszkańców

Priorytet 2: nowoczesna gospodarka i rozwinięta turystyka

Priorytet 3: Gmina Wołów kulturalnym centrum północnej części metropolii wrocławskiej

Każdemu z priorytetów podporządkowane są cele cząstkowe podane poniżej:

Priorytet 1. WYSOKI STANDARD ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

- 1.1 Stworzenie nowoczesnej infrastruktury technicznej w gminie
- 1.2 Stworzenie systemu edukacji dostosowanego do rynku pracy
- 1.3 Podniesienie poziomu usług medycznych
- 1.4 Inwestycje mające na celu zapewnienia czystego i przyjaznego środowiska naturalnego
- 1.5 Kształtowanie ładu przestrzennego
- 1.6 Zarządzanie pomocą społeczną jako aktywnym instrumentem wspierania ludzi potrzebujących
- 1.7 Działania na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Priorytet 2. NOWOCZESNA GOSPODARKA I ROZWINIĘTA TURYSTYKA

- 2.1 Inwestycje w infrastrukturę techniczną – priorytet skorelowany z rozwojem przedsiębiorczości
- 2.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska jako podstawa rozwoju turystyki
- 2.3 Dywersyfikacja funkcji obszarów wiejskich
- 2.4 Promowanie innowacyjnego i nowoczesnego sektora MŚP
- 2.5 Promocja wizerunku gminy o dynamicznej gospodarce i atrakcyjnej turystyce
- 2.6 Kształtowanie w społeczności lokalnej aktywnej, przedsiębiorczej postawy.

Priorytet 3. GMINA WOŁÓW KULTURALNYM CENTRUM POŁNOCNEJ CZĘŚCI METROPOLII WROCŁAWSKIEJ

- 3.1 Rewitalizacja zabytków kultury materialnej
- 3.2 Stworzenie nowoczesnej bazy placówek kultury
- 3.3 Promocja życia kulturalnego gminy opartego na aktywnej postawie mieszkańców i bogatej ofercie kulturalnej
- 3.4 Podjęcie działań na rzecz podniesienia świadomości kulturalnej mieszkańców

3. CELOWOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY WOŁÓW

Szeroka analiza walorów Gminy Wołów wykazuje, iż istniejące walory przyrodniczo – krajoznawcze predestynują gminę do większego wykorzystania tych terenów pod kątem turystyki i rekreacji. Wynika to z następujących czynników:

1. Gmina Wołów posiada unikalne walory turystyczne, na które składają się:

- środowisko naturalne sprzyjające rozwojowi turystyki zrównoważonej
- unikalne zabytki
- istniejąca infrastruktura turystyczna
- położenie blisko Wrocławia, co sprzyja rozwojowi turystyki weekendowej
- istniejące zaplecze i życie kulturalne w Wołowie
- istniejąca infrastruktura sportowo-rekreacyjna
- rzeka Odra

2. Ważne miejsce turystyki zrównoważonej w polityce Unii Europejskiej

W Unii Europejskiej turystyka jest niezwykle ważnym czynnikiem rozwoju przedsiębiorczości. Według Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej, 99% firm z tej branży należy do najbardziej dynamicznego sektora małych i średnich przedsiębiorstw. W UE w turystyce zatrudnionych jest bezpośrednio 8 mln osób, a pośrednio 20 mln ludzi (produkcja i usługi okołoturystyczne). Turystyka postrzegana jest jako jedna z najbardziej dynamicznych gałęzi gospodarki w UE.

3. Obok innych samorządów i organizacji pozarządowych, Gmina Wołów jest partnerem programu Partnerstwo Doliny Środkowej Odry, którego celem jest promocja dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego i aktywizacja społeczności lokalnych w Dolinie Środkowej Odry.

4. Gmina Wołów jest atrakcyjna turystycznie w skali całego regionu województwa dolnośląskiego, dzięki czemu, w myśl zasady koncentracji środków UE, istnieje szansa, że do gminy będą napływać znaczne fundusze na rozwój tej gałęzi.

Opracowana przez Urząd Marszałkowski we Wrocławiu „Strategia rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego” pod względem funkcjonalnym zalicza gminę Wołów do II regionu rolniczo – rekreacyjnego. Głównym celem strategicznym dla tego regionu jest obok rolnictwa, rozwój turystyki i rekreacji, bazujący na szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych tego obszaru. Postawione cele rozwoju regionu to:

- ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego
- modernizacja rolnictwa
- rozwój alternatywnych źródeł utrzymania w tym, szczególnie turystyki i rekreacji
- racjonalne kształtowanie obszarów wiejskich dla potrzeb rolnictwa, rekreacji i turystyki
- rozwój agroturystyki i bazy wypoczynku weekendowego dla miast.

5. Przystąpienie Polski do UE stworzyło szanse na pozyskanie zagranicznych klientów-turystów dzięki ułatwieniom w przepływie ludzi

6. Obsługa usług turystycznych i okołoturystycznych wpłynie na rozwój lokalnej przedsiębiorczości, a w związku z tym na

- spadek bezrobocia (wzrośnie zapotrzebowanie na pracę)
- pozyskanie dodatkowych źródeł dochodu dla miejscowej ludności (np.. agroturystyka, usługi)
- zwiększenie wpływów gminy
- ożywienie gospodarcze w gminie
- mniejsze zapotrzebowanie na pomoc społeczną umożliwi przeniesienie środków na cele rozwojowe

8. Proponowane ujęcie produktowe turystyki, które ma się znaleźć w NPR na lata 2007-2013, zaleca takie strategie, które podnoszą jakość atrakcji i środowiska, infrastruktury i usług, dostępności gminy, a także jej wizerunek i postrzeganie. W związku z tym działania w gminie koncentrować się powinny na następujących obszarach:

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

- Infrastruktura techniczna (w tym: komunikacja, uzbrojenie terenów pod inwestycje sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości okołoturystycznej, inkubatory przedsiębiorczości, informatyzacja gminy)
- Infrastruktura kulturalna i turystyczna w gminie
- Renowacja obiektów dziedzictwa kulturowego
- Rozwój Zasobów Ludzkich (przygotowanie kadr do pracy, aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem, wyrównywanie szans)
- Edukacja
- Ochrona Środowiska
- Promocja i Informacja turystyczna (w tym: stworzenie punktów informacji turystycznej, wykorzystanie współpracy z gminami zagranicznymi w celu promocji turystycznej Gminy Wołów za granicą)
- Stwarzanie warunków do rozwoju przedsiębiorczości w gminie poprzez przyjazną politykę gminy
- Poprawa bezpieczeństwa, także socjalnego i zdrowotnego

IV ZADANIA POPRAWIAJĄCE SYTUACJĘ W GMINIE WOŁÓW

1. LISTA ZADAŃ PLANOWANYCH DO REALIZACJI

Lista zadań do realizacji w bezpośredniej bądź dalszej przyszłości jest rezultatem analizy celów rozwoju Miasta i Gminy Wołów, jej mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń. Zadania te, pogrupowane tematycznie, a w dalszej części opracowania ułożone według kryterium ważności, rozwiązywane będą poprzez realizację konkretnych projektów inwestycyjnych. Dla każdego projektu do realizacji w latach 2004-2006 podane są ramy czasowe jego realizacji, a także źródła finansowania, oczekiwane rezultaty i instytucje odpowiedzialne za wprowadzenie projektu w życie. Projekty przewidziane na lata 2007- 2013 opisane są analogicznie na większym poziomie ogólności (w szczególności w odniesieniu do montażu finansowego poszczególnych projektów).

Zadania służące realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Wołów na lata 2004 – 2013 zostały przyporządkowane zdefiniowanym wcześniej celom cząstkowym. W ramach każdego z nich projekty zostały uszeregowane według kryterium ważności. Tematyczne uszeregowanie projektów dla Miasta i Gminy Wołów przedstawia się następująco:

➤ **Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej**

- rozbudowa i modernizacja sanitarnej sieci kanalizacyjnej
- usprawnienie komunikacji poprzez modernizację i budowę dróg
- budowa parkingów
- budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków
- rozbudowa i modernizacja składowiska odpadów
- wymiana oświetlenia Gminy Wołów wraz z dodatkowymi punktami świetlnymi
- modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę Miasta Wołów
- monitoring ujęć i przepompowni wody i przepompowni ścieków
- modernizacja stacji uzdatniania wody
- uzbrojenie terenów pod inwestycje i budownictwo mieszkaniowe

- **Rozbudowa i modernizacja bazy sportowo- turystycznej**
 - centrum sportu w Wołowie
 - budowa kortu tenisowego
 - budowa schroniska turystycznego wraz z centrum informacji przyrodniczo-turystycznej w Lubiążu
 - rozbudowa sieci szlaków pieszych i rowerowych na terenie gminy

- **Modernizacja bazy kulturalnej**
 - Remont Wołowskiego Ośrodka Kultury
 - Modernizacja Biblioteki Miejskiej w Wołowie wraz z filiami

- **Modernizacja i rozbudowa bazy społeczno-edukacyjnej**
 - Budowa mieszkań socjalnych w Wołowie
 - Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Krzydlinie Wielkiej

- **Rewitalizacja zabytków kultury materialnej**
 - Renowacja obiektów zabytkowych
 - Rewitalizacja starego miasta w Wołowie

Lista zadań objętych wsparciem ZPORR do realizacji według hierarchii:

Sprawą bezwzględnie priorytetową w Gminie Wołów jest obecnie uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (kanalizacja sanitarna i oczyszczalnia ścieków) oraz przebudowa układu komunikacyjnego miasta (drogi i parkingi). Oprócz tego za niezwykle ważne uznano zadania związane z rozbudową i modernizacją bazy sportowo-rekreacyjno-wypoczynkowej na terenie Miasta i Gminy Wołów. Czas realizacji działań oraz oszacowane koszty i sposoby finansowania przedstawiono w dalszej części opracowania.

Uszeregowanie projektów na lata 2004-2013 według ich ważności dla rozwoju Miasta i Gminy Wołów przedstawia się następująco:

Lata 2004 –2006

1. Budowa kanalizacji sanitarnej - Pełczyn
2. Budowa kanalizacji sanitarnej - Stary Wołów
3. Budowa kanalizacji sanitarnej - Uskorz Wielki
4. Budowa Kanalizacji Sanitarnej- Mojęcice
5. Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Leśnej w Wołowie
6. Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Powstańców Śląskich w Wołowie
7. Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Polnej w Wołowie
8. Budowa kanalizacji sanitarnej w Wołowie – rejon Krzywego Wołowa
9. Budowa oczyszczalni – Lubiąż
10. Budowa drogi ul. Szarych Szeregów w Wołowie
11. Budowa drogi ul. Ułanów Krechowieckich w Wołowie
12. Budowa drogi ul. Batalionów Chłopskich w Wołowie
13. Budowa drogi ul. Orzeszkowej w Wołowie
14. Budowa drogi ul. Słowackiego w Wołowie
15. Budowa drogi Piotroniowice
16. Budowa drogi gminnej ul. Chopina w Lubiążu
17. Modernizacja drogi gminnej w Lipnicy – etap drugi
18. Budowa parkingu - Wołów przy ul. Piłsudskiego -Poznańskiej
19. Budowa parkingu Wołów przy ul. Poznańskiej
20. Wymiana oświetlenia Gminy Wołów wraz z dodatkowymi punktami świetlnymi
21. Rozbudowa składowiska odpadów – Segregacja Odpadów, Recykling
22. Rewitalizacja starego miasta w Wołowie - Etap I

Lata 2007-2013

1. Rewitalizacja starego miasta w Wołowie – Etap II
2. Budowa ujęcia wody i wodociągu – Kretowice- dla Gminy Wołów
3. Uzbrojenie terenu pod zabudowę mieszkaniową na terenie miasta Wołów (rejon ul. Witosa dz.nr 10/1, 10/2, 10/3, 10/4, 10/5 Am 47 o pow. ~ 1 ha)
4. Modernizacja stacji uzdatniania wody w Lubiążu
5. Uzbrojenie terenu pod inwestycje nieuciążliwe na terenie miasta Wołów (ul. Kościuszki Dz. nr 5/54, 5/55 Am 47o pow. ~ 2 ha)
6. Modernizacja miejskiej oczyszczalni ścieków w Wołowie

7. Stacje Uzdatniania Wody w Wołowie
8. Budowa schroniska turystycznego wraz z centrum informacji przyrodniczo-turystycznej w Lubiążu
9. Przebudowa dróg Wołów ulice: Sikorskiego, Jasna
10. Przebudowa dróg w Lubiążu ulice: Niecała, Piastowska, Św. Jadwigi
11. Uzbrojenie terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną na terenie miasta Wołów (rejon ul. Żeromskiego działki na terenie objętym planem miejscowym)
12. Uzbrojenie terenu pod inwestycje uciążliwe na terenie miasta Wołów (rejon ul. Składowej i Wiśniowej Dz. nr 5/4, 7,8 Am 33 o pow. ~1,60 ha)
13. Monitoring ujęć i przepompowni wody i przepompowni ścieków
14. Budowa drogi zbiorczej łączącej ul. Ścinawską z ul. Leśną
15. Budowa drogi zbiorczej łączącej kierunek Żmigród – Rawicz (etap I-II)
16. Uzbrojenie terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną na terenie miasta Wołów (rejon ul. M.C. Skłodowskiej Dz. nr 9/18 Am 51 o pow. 8 ha)
17. Przebudowa drogi – Stary Wołów
18. Uzbrojenie terenu pod inwestycje nieuciążliwe na terenie miasta Wołów (rejon ul. Ścinawskiej Dz. nr 9/13, 9/11, 9/9, 8/5 Am 26, 8 i 1/2 Am 25 o pow. ~2 ha)
19. Remont Wołowskiego Ośrodka Kultury oraz Filii Domu Kultury w Lubiążu
20. Remont Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Wołowie oraz Filii w Mojęcicach i filii w Starym Wołowie
21. Modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę miasta Wołowa
22. Budowa obwodnicy Wołowa
23. Uzbrojenie terenu pod budownictwo mieszkaniowe (obręb Lubiąż ul. Wojska Polskiego dz. nr 786/13, 786/10, 786/9, 786/8, 786/7, 786/6 o pow. ~ 0,35 ha)

2. INNE FORMY AKTYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

2.1 Współpraca międzynarodowa

W obliczu członkostwa Polski w Unii Europejskiej ważnym jest fakt, że Gmina Wołów posiada miasta bliźniacze. Stanowi to element wspomagający rozwój lokalny poprzez współpracę na wielu płaszczyznach, w tym wymiany doświadczeń, nauki języków obcych, poznania kultury innych narodowości, kształcenia i innych. Idea integracji europejskiej realizowana jest na poziomie lokalnym w ramach współpracy gmin i miast, przy zaangażowaniu zarówno władz samorządowych, jak i mieszkańców. Społeczność lokalna z partnerskich ośrodków realizuje cele rozwoju społecznego i kulturalnego. Sprzyja to wzrostowi aktywności lokalnych społeczności, zwalcza stereotypy, tworzy korzystny klimat przy współpracy gospodarczej.

Buchholz in der Nordheide w Niemczech

Współpraca Miasta i Gminy Wołów z miastem partnerskim Buchholz in der Nordheide w Niemczech uwieńczona została podpisaniem aktu partnerskiego w sierpniu 1996 roku, na mocy którego obydwie gminy zobowiązały się przede wszystkim do:

- odejmowania działań związanych z popieraniem kontaktów między mieszkańcami
- oraz wspomaganiem kontaktów między mieszkańcami i organizacjami.

W ramach współpracy z Buchholz realizowane są następujące projekty:

➤ **Wymiany grupy uczniów szkół średnich i gimnazjalnych oraz nauczycieli**

Pierwsza wymiana odbyła się w roku 1997 i przeznaczona była dla uczniów szczególnie uzdolnionych językowo bądź pragnących związać swe losy z językiem i kulturą niemiecką. Efektem tej współpracy są ukończone studia filologiczne przez niektórych uczniów, będących uczestnikami pierwszych wymian. Wymiany zarówno uczniów, jak i nauczycieli odbywają się już samoistnie, bez udziału urzędu, z wyłączeniem kwestii finansowych, które nadal prowadzi UMiG Wołów. Szczególnie zainteresowani wymianą uczniów są ze strony polskiej nauczyciele germaniści, natomiast w Buchholz grupa nauczycieli historii i języka niemieckiego. Do chwili obecnej wyjechało na tygodniowy pobyt w Buchholz i przyjechało do Wołowa ponad dwustu uczniów, z których część utrzymuje do dziś wzajemne kontakty prywatne. Nauczyciele są drugą grupą mieszkańców, między którymi odbywają się również regularne wymiany doświadczeń zawodowych. Co roku grupa zainteresowanych nauczycieli przyjeżdża do Wołowa lub też grupa Wołowian spędza czas w Buchholz, szczególną opieką objęci są wołowscy studenci germanistyki.

➤ **Działalność Stowarzyszenia Niemiecko - Polskiego i Polsko - Niemieckiego w Wołowie i w Buchholz**

Rola stowarzyszeń polega na wspomaganiu a także organizowaniu działań kulturalnych odbywających się między mieszkańcami.

➤ **Targi Kultury Polskiej**

W roku 2004 roku w Buchholz odbyły się już piąte Targi Kultury Polskiej, na których przedstawiciele świata kultury z Wołowa lub regionu promują aktualne działania kulturalne. W roku 2004 na targach prezentowały się wrocławskie zespoły jazzowe, wcześniej chóry, teatr szkolny, wystawiano również prace plastyczne lokalnych

twórców. W Wołowie natomiast w ciągu całego okresu współpracy gościli chór z Buchholz oraz zespoły ludowe, które nawiązały współpracę z okolicznymi zespołami pieśni tańca np. z zespołem Mojęcice.

➤ **Konferencje**

W roku 2004 UMIG Wołów przeprowadził I Międzynarodową Konferencję Edukacyjną, inicjując w ten sposób nowy cykl wymian doświadczeń fachowców z miast partnerskich. W maju 2005 . odbędzie się konferencja pt. „Rola samorządu terytorialnego w utrwalaniu dziedzictwa kultury jako dowodu tożsamości w zjednoczonej Europie na przykładzie działalności samorządów we Francji, Niemczech i w Polsce”.

➤ **Kultura i sport**

Działania typu kulturalnego odbywają się pod patronatem Wołowskiego Ośrodka Kultury, natomiast Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wołowie patronuje spotkaniom sportowym, które odbywają się w obydwu miastach. Kilkakrotnie biegacze z Wołowa spotkali się ze swoimi kolegami na biegach ulicznych w Buchholz. W roku 1997 Wołów był organizatorem wielkiej, dwuosobowej imprezy kulturalno-sportowej, w której zawodnicy reprezentujący trzy miasta partnerskie, również Canteleu, zmagali się w wielu dyscyplinach sportowych min. w tenisie stołowym i piłce nożnej. Wtedy też rozpoczęła się międzynarodowa współpraca pomiędzy klubami crossowymi, które spotykają się rokrocznie na zawodach rowerowych. Urząd Miasta i Gminy Wołów jest inspiratorem wielu działań kulturalnych i sportowych, a także innych spotkań pomiędzy mieszkańcami Wołowa i Buchholz.

W ramach współpracy z Buchholz, Gmina Wołów korzysta ze środków finansowych fundacji **Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży z siedzibą w Poczdamie**. Jej głównym zadaniem jest wspieranie polsko – niemieckiej wymiany młodzieży. Tematyka programów spotkań nie jest narzucona. Warunkiem przyznania dotacji jest rzeczywiste spotkanie, tzn. młodzież z obu krajów musi wspólnie brać udział w realizacji całości programu. Przykłady programów podlegających dotacji to:

- spotkania młodzieży z Polski i Niemiec,
- spotkania polsko-niemieckie z młodzieżą z kraju trzeciego,
- praktyki i hospitacje,
- kursy kształceniowe dla multiplikatorów polsko-niemieckiej wymiany młodzieży,
- podróże do miejsc pamięci,
- imprezy dokształcające,
- publikacje i media.

Dotowane mogą być projekty, na które polski i niemiecki partner złożą wspólny wniosek. Uczestnicy programów muszą być w wieku od 12 do 26 lat. Wniosek musi być złożony trzy miesiące przed rozpoczęciem projektu.

Canteleu (Normandia) we Francji

Gmina Wołów nawiązała kontakt z Gminą Canteleu za pośrednictwem partnerskiego Miasta Buchholz w Niemczech, które to posiada Akt Partnerski z Gminą Canteleu od 1975 roku, i jako partnerów zaprosiło na uroczystość podpisania Aktu Partnerskiego z Wołowem (w 1996 r.). Dotychczasowa współpraca uwieczniona będzie podpisaniem Umowy Partnerskiej pomiędzy gminami Wołów i Canteleu w drugiej połowie 2005r.

Akt Partnerski zakłada współpracę pomiędzy gminami w dziedzinach kulturowych i społecznych i zakłada aktywizację społeczeństwa poprzez aktywny udział w tworzeniu sieci współpracy. Wstępne umowy zakładają współpracę i wymianę doświadczeń jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy (Ośrodki Kultury, Ośrodek Sportu, szkoły), jak również aktywny udział zrzeszonych (Stowarzyszenia) i nie zrzeszonych mieszkańców gmin.

Dotychczasowe wspólne projekty:

- uroczystości Dni Miasta (2003, 2004r) - Wołów, Canteleu
- międzynarodowa wystawa fotograficzna (z udziałem zaprzyjaźnionych miast: New Milion – Anglia, Buchholz- Niemcy, Cangoussi-Burkinafaso) - Canteleu-Wołów 2003r.
- międzynarodowy maraton biegowy w Buchholz z udziałem partnerów z Canteleu
- międzynarodowa konferencja pt. "Systemy edukacji w Europie na przykładzie Francji, Polski i Niemiec „(Wołów 2004)
- międzynarodowy obóz językowy dla młodzieży gimnazjalnej z Polski, Francji i Niemiec w Buchholz 2004
- międzynarodowa konferencja pt. „Rola samorządu terytorialnego w utrwalaniu dziedzictwa kultury jako dowodu tożsamości w zjednoczonej europie na przykładzie doświadczeń samorządów Polski, Niemiec, Francji”
- na wrzesień 2005 planowane jest podpisanie Aktu Partnerskiego Wołów – Canteleu w Canteleu

Nadwórna, Ukraina

Kontakty zapoczątkowane zostały w 2000 roku i były odpowiedzią na silne zapotrzebowanie społeczne, wynikające ze specyfiki społeczności Wołowa (w 90% miasto złożone z ludności napływowej, w dużej części

z terenów zachodnich Ukrainy). Koncepcja współpracy obejmuje działania w sferze kultury, szkolnictwa, i jako nadrzędny cel zakłada aktywizowanie społeczności lokalnej do działań w kierunku zbliżenia społeczeństw ukraińskiego i polskiego oraz przełamanie istniejących barier i stereotypów myślenia w stosunkach polsko-ukraińskich.

Spotkania na szczeblu władz terytorialnych, lokalnych przedsiębiorców (Nadwórna 2003 r, Wołów – 2004 r), oraz dyrektorów placówek oświatowych (Wołów 2003, Nadwórna 2004 r) jest wyrazem szerokiego zainteresowania społeczności lokalnej w tym przedsięwzięciu władz gminy.

2.2 Proponowane formy aktywizacji społeczności lokalnej

Posiadanie miejscowości bliźniaczej otwiera nowe możliwości dofinansowania wspólnych przedsięwzięć w postaci dotacji na projekty aktywizacji lokalnych społeczności, wymiany doświadczeń, konferencje, wyjazdy młodzieży itp. Poniżej przedstawiono pokrótce kilka możliwych do objęcia dofinansowaniem projektów.

- Znalezienie partnerów do wymiany uczniów szkół podstawowych i gimnazjum w innych państwach Unii Europejskiej z innymi szkołami zagranicznymi. Projekt obejmowałby wzajemne wizyty Polaków i cudzoziemców w partnerskich placówkach. W ramach programu dzieci wraz ze swoimi opiekunami miałyby okazję poznać sposoby organizacji struktur szkolnych, nauki przedmiotów, rodzaje zajęć nadobowiązkowych, sposób spędzania czasu wolnego przez młodzież oraz kulturę i historię innych krajów. Oczekiwane wyniki wizyt to nawiązanie znajomości, umożliwiających korzystanie z doświadczeń partnerów.
- nawiązanie kontaktów pomiędzy gminnymi, miejskimi instytucjami oraz z podobnymi jednostkami z innych krajów. Przedmiotem spotkań mogłyby być współpraca kulturalna i sportowa. Projekty obejmowałyby przygotowanie spotkania z ośrodkami kultury z innych krajów, zorganizowanie seminariów o określonej tematyce (dyskusja na temat filmu, malarstwa, kultury partnerskich krajów Unii Europejskiej) lub warsztatów (zajęcia dla młodzieży uzdolnionej artystycznie, wykonanie prac plastycznych). Efektem spotkań mogłyby być wystawa prac lub publikacja przedstawiająca wyniki przedsięwzięcia.
- praktyki zagraniczne oraz wyjazdy mające na celu ukierunkowanie zawodowe lub/i podnoszenie kwalifikacji zawodowych bezrobotnej młodzieży (absolwentów).
- indywidualny wolontariat młodych ludzi umożliwiający im wykorzystanie własnych umiejętności, rozwijanie zainteresowań, zdobywanie doświadczeń w nowych dziedzinach, poznawanie języków obcych i innych kultur. Takie doświadczenia zwiększyłyby szanse młodzieży na znalezienie w przyszłości ciekawej pracy.
- przedsięwzięcie polegające na aktywizacji miejscowej społeczności poprzez przygotowanie imprezy tematycznej (np. na temat Unii Europejskiej, kultury krajów członkowskich itp.). Projekt obejmowałby

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

przygotowanie przez młodzież spotkania, konferencji, wystawy na określony temat, w tym również prezentację doświadczeń zdobytych w wyniku pobytu za granicą w ramach wymiany młodzieży. Gośćmi na takim spotkaniu mogliby być reprezentanci współpracujących gmin.

- współpraca młodzieży szkolnej z inną placówką poprzez Internet. Celem projektu byłoby nie tylko nawiązanie kontaktów, ale także rozwijanie zdolności organizacyjnych u młodych ludzi, poprawa znajomości języków obcych, zaangażowanie młodzieży w przygotowanie materiałów promujących ich region.

Zalecane są również projekty mające na celu podnoszenie kwalifikacji osób pracujących z młodzieżą. Obejmowałyby one zachęcanie do poszukiwania nowych metod pracy z młodzieżą, wymianę doświadczeń, poglądów, nawiązywanie kontaktów międzynarodowych między osobami związanymi z programami wymiany młodzieży. W tym celu należałoby przygotować różnego rodzaju szkolenia, seminaria służące nawiązywaniu kontaktów i wymianie doświadczeń, wizyty studyjne, staże itp.

Powyższe propozycje są jedynie ogólnym zarysem możliwości. Podstawą każdego przedsięwzięcia jest pomysł, który należy rozwinąć, przedstawić w formie projektu i przystąpić do realizacji. Istnieje wiele możliwości dofinansowania programów.

Program MŁODZIEŻ

Jest to program Komisji Europejskiej skierowany do młodzieży uczestniczącej w kształceniu pozaszkolnym. Cele Programu to przede wszystkim przezwyciężanie uprzedzeń i stereotypów zakorzenionych w mentalności i kulturze młodych ludzi, przygotowywanie młodzieży do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym państw europejskich, rozwijanie osobowości młodych ludzi i zwiększanie udziału w życiu społecznym młodzieży defaworyzowanej.

Program jest adresowany do młodych ludzi w wieku 15 – 25 lat oraz do osób pracujących z młodzieżą. Oferuje wsparcie zarówno merytoryczne, jak i finansowe. Wnioski mogą składać wszelkie organizacje, których działalność nie jest nastawiona na zysk. W ramach programu młodzi ludzie przygotowują, realizują i oceniają własne projekty. W szczególności są traktowane projekty angażujące młodzież defaworyzowaną (tj. młodzież niepełnosprawną, pochodzącą ze środowisk ubogich, dotkniętych lub zagrożonych patologiami społecznymi, z terenów nieurbanizowanych, młodzież bezrobotną).

Miasta Bliźniacze (Town Twinning)

Na dofinansowanie ze środków unijnych mogą liczyć także interesujące pomysły w ramach programu "Miasta i gminy bliźniacze." Program przewiduje finansowanie dwóch rodzajów działań: wymianę mieszkańców i organizowanie konferencji i seminariów dla osób zajmujących się problematyką miast bliźniaczych. W programie mogą brać udział miasta i gminy państw członkowskich Unii Europejskiej.

W ramach wspierania działań na rzecz programu miasta bliźniacze dotowane są wymiany między mieszkańcami miast i gmin bliźniaczych lub przygotowujących umowę o współpracy partnerskiej. Zalecane są projekty umożliwiające wszystkim uczestnikom aktywny udział, w szczególności poruszające jeden z wymienionych tematów: instytucje europejskie, przyszłość Unii Europejskiej, poszerzenie, obywatelstwo europejskie, europejski model społeczny, zasady równych szans, fundamentalne prawa, walka z rasizmem i ksenofobią, środowisko, różnorodność kulturowa, młodzież i edukacja, niepełnosprawni w społeczeństwie, gospodarka lokalna, zatrudnienie i partnerstwo. Wspierane są projekty, których koszt realizacji przekracza 5000 euro.

W 2004 roku Gmina Wołów po raz drugi ubiega się o wsparcie finansowe na organizację konferencji międzynarodowej z udziałem partnerów z Francji i Niemiec, która odbędzie się w maju 2005 roku. Tematem konferencji w roku 2004 były systemy edukacyjne w Europie. Uczestniczyli w niej przedstawiciele władz lokalnych z Wołowa, Buchholz i Canteleu, nauczyciele, dyrektorzy oraz lokalne władze oświatowe. Tegoroczna konferencja poświęcona będzie roli samorządu terytorialnego w utrwalaniu dziedzictwa kultury jako dowodu tożsamości w zjednoczonej Europie.

3. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW

3.1 Karty projektów przewidzianych do wsparcia ze środków ZPORR na lata 2004 – 2006

Tytuł projektu		Budowa kanalizacji sanitarnej - Pełczyn
Opis zadania		Kanalizacja sanitarna siedliska, do której podłączone będą wszystkie gospodarstwa domowe. Ścieki przepompowywane będą kanalizacją ciśnieniową do istniejącej pompowni w Starym Wołowie i dalej do oczyszczalni w Wołowie.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		1 800 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGIP 15% środki własne	
Termin realizacji	2004 –2006	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u> Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.</p> <p><u>Rezultat:</u> -liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej; -liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej; -długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy; -powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej; -stosunek ilości budynków podłączonych do kanalizacji do wszystkich budynków w gminie.</p> <p><u>Oddziaływanie:</u> -ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku); -klasa czystości wód (rzek i jezior) leżących wskazanych przez beneficjenta (w okresie roku); -poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku).</p>	
Sposób pomiaru wskaźników	- monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe	

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Budowa kanalizacji sanitarnej - Stary Wołów
Opis zadania		Kanalizacja sanitarna siedliska, do której podłączone będą wszystkie gospodarstwa domowe. Ścieki odprowadzane będą do istniejącej pompowni ścieków firmy FRESHTEX i dalej do oczyszczalni w Wińsku.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		2 042 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne	
Termin realizacji	2004 - 2006	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u> Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.</p> <p><u>Rezultat:</u> -liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej; -liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej; -długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy; -powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej; -stosunek ilości budynków podłączonych do kanalizacji do wszystkich budynków w gminie;</p> <p><u>Oddziaływanie:</u> -ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku) - m3/doba; -klasa czystości wód (rzek i jezior) leżących wskazanych przez beneficjenta (w okresie roku); -poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku).</p>	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Budowa kanalizacji sanitarnej - Uskorz Wielki
Opis zadania		Kanalizacja sanitarna do obsługi siedliska składająca się z kanałów grawitacyjnych i przykanalików.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		1 500 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGIP 15% środki własne	
Termin realizacji	2004 - 2006	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u> Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.</p> <p><u>Rezultat:</u> -liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej; -liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej; -długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy; -powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej; -stosunek ilości budynków podłączonych do kanalizacji do wszystkich budynków w gminie.</p> <p><u>Oddziaływanie:</u> -ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku); -klasa czystości wód (rzek i jezior) leżących wskazanych przez beneficjenta (w okresie roku); -poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku).</p>	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Tytuł projektu		Budowa kanalizacji sanitarnej - Mojęcice
Opis zadania		Kanalizacja grawitacyjno-ciśnieniowa do odprowadzania ścieków z gospodarstw. Odprowadzanie ścieków do oczyszczalni w Wołowie.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		3 360 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne	
Termin realizacji	2005 - 2006	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u> Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.</p> <p><u>Rezultat:</u> -liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej; -liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej - osoby; -długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy; -powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej; -stosunek ilości budynków podłączonych do kanalizacji do wszystkich budynków w gminie.</p> <p><u>Oddziaływanie:</u> -ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku); -klasa czystości wód (rzek i jezior) leżących wskazanych przez beneficjenta (w okresie roku); -poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku).</p>	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Tytuł projektu		Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Leśnej w Wołowie
Opis zadania		Uzupełnienie istniejącej kanalizacji miejskiej. Kanalizacja grawitacyjna i ciśnieniowa.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		650 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne	
Termin realizacji	2005 - 2006	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u> Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.</p> <p><u>Rezultat:</u> -liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej; -liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej; -długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy; -powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej; -stosunek ilości budynków podłączonych do kanalizacji do wszystkich budynków w gminie.</p> <p><u>Oddziaływanie:</u> -ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku); -klasa czystości wód (rzek i jezior) leżących wskazanych przez beneficjenta (w okresie roku); -poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku).</p>	
Sposób pomiaru wskaźników	<p>- monitoring na miejscu</p> <p>- statystyka gminna</p> <p>- badania ankietowe.</p>	

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Powstańców Śląskich w Wołowie
Opis zadania		Kanalizacja uzupełniająca sanitarną sieć miejską – kanały grawitacyjne.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		500 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne	
Termin realizacji	2005 – 2006	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u> Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.</p> <p><u>Rezultat:</u> -liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej; -liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej; -długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy; -powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej; -stosunek ilości budynków podłączonych do kanalizacji do wszystkich budynków w gminie.</p> <p><u>Oddziaływanie:</u> -ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku); -klasa czystości wód (rzek i jezior) leżących wskazanych przez beneficjenta (w okresie roku); -poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku).</p>	
Sposób pomiaru wskaźników	<p>- monitoring na miejscu</p> <p>- statystyka gminna</p> <p>- badania ankietowe.</p>	

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Polnej w Wołowie
Opis zadania		Budowa kanalizacji stanowi uzupełnienie infrastruktury technicznej tego rejonu miasta.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		350 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne	
Termin realizacji	2005 – 2006	
Oczekiwane rezultaty-wskaźniki	<p><u>Produkt:</u> Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.</p> <p><u>Rezultat:</u> -liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej; -liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej; -długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy; -powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej; -stosunek ilości budynków podłączonych do kanalizacji do wszystkich budynków w gminie.</p> <p><u>Oddziaływanie:</u> -ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku); -klasa czystości wód (rzek i jezior) leżących wskazanych przez beneficjenta (w okresie roku); -poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku).</p>	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Tytuł projektu		Budowa kanalizacji sanitarnej w Wołowie – rejon Krzywego Wołowa
Opis zadania		Budowa sieci kanalizacyjnej dla rejonu Krzywego Wołowa wraz z budową komory dekompresyjnej w celu zrzutu (wpięcia) ścieków do sieci kanalizacyjnej ciśnieniowej Stary Wołów-Wołów.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		1 000 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGIP 15% środki własne	
Termin realizacji	2005 - 2007	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u> Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.</p> <p><u>Rezultat:</u> -liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej; -liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej - osoby; -długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy; -powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej; -stosunek ilości budynków podłączonych do kanalizacji do wszystkich budynków w gminie.</p> <p><u>Oddziaływanie:</u> -ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku); -klasa czystości wód (rzek i jezior) leżących wskazanych przez beneficjenta (w okresie roku); -poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku).</p>	
Sposób pomiaru wskaźników	- monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe.	

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Budowa oczyszczalni dla m. Lubiąż
Opis zadania		Budowa oczyszczalni ścieków dla miejscowości Lubiąż pozwoli przyjąć i oczyścić ścieki bytowo –sanitarne z Lubiąża i okolicznych wsi. Uchroni to zlewnię rzeki Odry od zanieczyszczeń ściekami, co poprawi stan środowiska naturalnego.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		3 565 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne	
Termin realizacji	2005 - 2006	
Oczekiwane rezultaty-wskaźniki	<p><u>Produkty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków. <p><u>Rezultaty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -ilość oczyszczonych ścieków; -poziom wskaźników fizykochemicznych oczyszczonych ścieków; -liczba gospodarstw domowych/budynków obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków; -powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem oczyszczalni ścieków. <p><u>Oddziaływanie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku); -klasa czystości wód (rzek i jezior) leżących wskazanych przez beneficjenta (w okresie 1 roku); -poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku) 	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Tytuł projektu		Budowa drogi ul. Szarych Szeregów Wołowie
Opis zadania		Droga zaprojektowana będzie jako ciąg pieszo-jezdny. Wykonanie zadania poprawi się bezpieczeństwo ruchu oraz stan techniczny drogi. -długość drogi-0,390 km -nawierzchnia z kostki betonowej gr. 8 cm -kanalizacja deszczowa
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		580 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGIP 15% środki własne	
Termin realizacji	2004 - 2006	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -długość wybudowanych dróg gminnych; -długość wybudowanych chodników; -liczba wybudowanych innych obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Rezultat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -natężenie ruchu na drodze; -liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej <p><u>Oddziaływanie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi; -liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku); -liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku); -natężenie hałasu na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku). 	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Budowa drogi ul. Ułanów Krechowieckich w Wołowie
Opis zadania		Droga zaprojektowana będzie jako ciąg pieszo-jezdny. Zadanie poprawi bezpieczeństwo ruchu oraz stan techniczny drogi. -długość drogi-0,200 km -nawierzchnia z kostki betonowej gr. 8 cm -kanalizacja deszczowa
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		300 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGPIPS 15% środki własne	
Termin realizacji	2004 - 2006	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -długość wybudowanych dróg gminnych; -długość wybudowanych chodników; -liczba wybudowanych innych obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Rezultat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -natężenie ruchu na drodze; -liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Oddziaływanie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi; -liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku); -liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku); -natężenie hałasu na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku). 	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Budowa drogi ul. Batalionów Chłopskich w Wołowie
Opis zadania		Droga zaprojektowana będzie jako ciąg pieszo-jezdny. Zadanie poprawi bezpieczeństwo ruchu oraz stan techniczny drogi. -długość drogi-0,170 km -nawierzchnia z kostki betonowej gr. 8 cm -kanalizacja deszczowa
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		200 000
Źródła finansowania	75%ZPORR 10% MGiP 15% środki własne	
Termin realizacji	2004 - 2006	
Oczekiwane rezultaty-wskaźniki	<p><u>Produkt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -długość wybudowanych dróg gminnych; -długość wybudowanych chodników; -liczba wybudowanych innych obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Rezultat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -natężenie ruchu na drodze; -liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Oddziaływanie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi; -liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku); -liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku); -natężenie hałasu na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku). 	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Tytuł projektu		Budowa drogi ul. Orzeszkowej w Wołowie
Opis zadania		Droga zaprojektowana będzie jako ciąg pieszo-jezdny. Zadanie poprawi bezpieczeństwo ruchu oraz stan techniczny drogi . -długość drogi-0,210 km -nawierzchnia z kostki betonowej -kanalizacja deszczowa
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		250 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGIP 15% środki własne	
Termin realizacji	2004 - 2006	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -długość wybudowanych dróg gminnych; -długość wybudowanych chodników; -liczba wybudowanych innych obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Rezultat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -natężenie ruchu na drodze; -liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Oddziaływanie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi; -liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku).; -liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku).; -natężenie hałasu na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku) 	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Budowa drogi ul. Słowackiego w Wołowie
Opis zadania		Droga zaprojektowana będzie jako ciąg pieszo-jezdny. Zadanie poprawi bezpieczeństwo ruchu oraz stan techniczny. -długość drogi-0,180 km -nawierzchnia z kostki betonowej gr. 8 cm -kanalizacja deszczowa
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		210 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne	
Termin realizacji	2004 – 2006	
Wskaźniki	<u>Produkt:</u> -długość wybudowanych dróg gminnych; -długość wybudowanych chodników; -liczba wybudowanych innych obiektów infrastruktury drogowej. <u>Rezultat:</u> -natężenie ruchu na drodze; -liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej. <u>Oddziaływanie:</u> -nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi; -liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku); -liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku); -natężenie hałasu na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku).	
Sposób pomiaru wskaźników	- monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe.	

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Budowa drogi Piotroniowice
Opis zadania		Projekt przewiduje poprawę stanu technicznego drogi poprzez wykonanie następujących prac: -odbudowa rowów 2,0 km -przebudowa wjazdów -wykonanie nawierzchni drogi z mieszanek mineralno-bitumicznych -utwardzanie poboczy 2 km
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		1 100 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10%MGiP 15% środki własne UMiG	
Termin realizacji	2004 - 2006	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -długość wybudowanych dróg gminnych; -długość wybudowanych utwardzonych poboczy; -liczba wybudowanych innych obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Rezultat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -natężenie ruchu na drodze; -liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Oddziaływanie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi; -liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku); -liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku); -natężenie hałasu na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku). 	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Tytuł projektu		Budowa drogi gminnej ul. Chopina w Lubiążu
Opis zadania		-długość drogi-0,410 km -droga o przekroju ulicznym; nawierzchnia jezdni z masy mineralno-asfaltowej -chodnik z kostki betonowej gr. 6 cm -kanalizacja deszczowa
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		1 025 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGIP 15% środki własne	
Termin realizacji	2005 - 2006	
wskazniki	<p><u>Produkt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -długość wybudowanych dróg gminnych; -długość wybudowanych utwardzonych poboczy; -liczba wybudowanych innych obiektów infrastruktury drogowej; - długość wybudowanego chodnika. <p><u>Rezultat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -natężenie ruchu na drodze; -liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Oddziaływanie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi; -liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku); -liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku); -natężenie hałasu na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku). 	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Modernizacja drogi gminnej w Lipnicy – etap drugi
Opis zadania		Działka drogi Nr 124. Długość drogi do realizacji 180 mb. Nawierzchnia z masy mineralno-bitumicznej.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		150 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGIP 15% środki własne	
Termin realizacji	2005	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -długość wybudowanych dróg gminnych; -długość wybudowanych chodników; -liczba wybudowanych innych obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Rezultat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -natężenie ruchu na drodze; -liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej. <p><u>Oddziaływanie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi; -liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku).; -liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku).; -natężenie hałasu na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku) 	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe. 	

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu	Budowa parkingu - Wołów przy ul. Piłsudskiego-Poznańskiej
Opis zadania	-powierzchnia 1000 m2 -nawierzchnia z kostki betonowej gr. 8 cm -odwodnienie Parking dla interesantów ZGM, Banku PKO i BS.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu	175 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne
Termin realizacji	2004 - 2006
Wskaźniki	<u>Produkt</u> -powierzchnia wybudowanych parkingów. <u>Rezultat:</u> -Liczba osób korzystających z infrastruktury drogowej. <u>Oddziaływanie:</u> -liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku); -natężenie hałasu na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku).
Sposób pomiaru wskaźników	- monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe

Tytuł projektu	Budowa parkingu Wołów przy ul. Poznańskiej
Opis zadania	Zadanie przewiduje poprawę stanu technicznego nawierzchni parkingu (1100 m ²) w tym: -nawierzchnia z kostki betonowej gr. 8 cm -odwodnienie
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu	195 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne
Termin realizacji	2004 - 2006
Wskaźniki	<u>Produkt</u> -powierzchnia wybudowanych parkingów. <u>Rezultat:</u> -Liczba osób korzystających z infrastruktury drogowej. <u>Oddziaływanie:</u> -liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku); -natężenie hałasu na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku)
Sposób pomiaru wskaźników	- monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe.

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Wymiana oświetlenia Gminy Wołów wraz z dodatkowymi punktami świetlnymi
Opis zadania		W celu zmniejszenia poboru energii nastąpi wymiana opraw i żarówek lub elektroniki sterującej dla 1500 szt. oświetlenia drogowego na terenie Gminy wraz z dodatkowymi punktami oświetleniowymi wynikającymi z dokumentacji.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		1 800 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne	
Termin realizacji	2005 - 2006	
Wskaźniki	<u>Produkt :</u> -liczba wybudowanych/zmodernizowanych punktów oświetleniowych. <u>Oddziaływanie:</u> -liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku).	
Sposób pomiaru wskaźników	- monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe.	

Tytuł projektu	Rozbudowa składowiska odpadów – segregacja odpadów, recykling
Opis zadania	<p>Obiekt budowlany (hala) o pow. ok. 1800 m² i wymiarach d³. 55 x szer. 32 x wys. 6,5 przeznaczony na segregację odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Wołów i okolic wraz z niezbędnym wyposażeniem technicznym - (instalacja wodna, elektryczna - moc 50 KW) wyposażony w urządzenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - linia sortownicza sześciostanowiskowa, - belownica do papieru, - prasy do zgniatania odpadów szt. 2 - kontenery szt. 6 - ładowarka do przemieszczania i zagęszczania odpadów
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu	1.842.200,00
Źródła finansowania	<p>75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne</p>
Termin realizacji	2006 - 2006
Wskaźniki	<p>Produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych składowisk odpadów; - powierzchnia zmodernizowanych składowisk odpadów; - objętość zmodernizowanych składowisk odpadów. <p>Rezultat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez składowisko odpadów; - ilość odpadów poddawanych segregacji; - ilość odpadów poddawanych recyklingowi. <p>Oddziaływanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość odpadów poddawanych segregacji (1 rok) - ilość odpadów poddawanych recyklingowi (1 rok) - liczba nowych miejsc pracy (2 lata)
Sposób pomiaru wskaźników	<p>Monitoring na miejscu</p> <p>Statystyka gminna</p>

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tytuł projektu		Rewitalizacja starego miasta w Wołowie – Etap I
Opis zadania		Poprawa wizerunku miasta i ochrony środowiska poprzez remonty i odbudowę elewacji oraz dachów kamienic i budynków w starej części miasta wraz z wymianą uzbrojenia terenu i elementów ogrzewania budynków przy współudziale mieszkańców.
Podmioty uczestniczące we wdrażaniu		Gmina Wołów
Całkowity koszt projektu		3 000 000
Źródła finansowania	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne	
Termin realizacji	2004 - 2006	
Wskaźniki	<p><u>Produkt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -powierzchnia zrewitalizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego; -liczba systemów zabezpieczeń w obiektach <p><u>Rezultat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki; -liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami; <p><u>Oddziaływanie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -liczba turystów na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku); -liczba korzystających z nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki; -stałe miejsca pracy w obszarze kultury i turystyki. 	
Sposób pomiaru wskaźników	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe 	

3.2 Projekty przewidziane do wsparcia ze środków ZPORR na lata 2007 – 20013

Lp	Nazwa zadania / projektu	Opis zadania / cel	Wartość zadania	Podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Lata realizacji	Źródła finansowania
1	Rewitalizacja Starego Miasta w Wołowie – Etap II	Poprawa wizerunku miasta i ochrony środowiska poprzez remonty i odbudowę elewacji oraz dachów kamienic i budynków w starej części miasta wraz z wymianą uzbrojenia terenu i elementów ogrzewania budynków przy współudziale mieszkańców	3 000 000	Gmina Wołów	2007-2009	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne
2	Budowa ujęcia wody i wodociągu – Kretowice- dla Gminy Wołów	Budowa nowego ujęcia wody dla Gminy Wołów. Doprowadzenie wody ze studni głębinowych rurociągiem do Wołowa w celu uzdatniania i rozprowadzenia siecią miejską	2 300 000	Gmina Wołów	2005 - 2007	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

3	Budowa schroniska turystycznego wraz z centrum informacji przyrodniczo-turystycznej w Lubiążu	<p>Rozwój ekoturystyki (turystyki zrównoważonej) na obszarze Gminy Wołów:</p> <p>-rozwój turystycznej bazy noclegowej i informacyjnej:</p> <p>a) budowa w Lubiążu tzw. Zielonego punktu tj. obiektu łączącego funkcję schroniska turystycznego i centrum informacji przyrodniczo-turystycznej</p> <p>b) budowa przystani wodnej w Lubiążu</p> <p>c) utworzenie „Ekomuzeum Lubiąż”</p> <p>d) kontynuacja budowy szlaków rowerowych i kajakowych na obszarze Gminy Wołów</p>	600 000	Gmina Wołów	2008	<p>75% ZPORR</p> <p>10% MGiP</p> <p>15% środki własne</p>
---	---	--	---------	-------------	------	---

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

4	Przebudowa dróg w Wołowie, ulice : Sikorskiego, Jasna	Zadanie ma na celu poprawę stanu technicznego dróg, dostosowanie do obecnie obowiązujących norm i standardów. Zadanie obejmuje przebudowę nawierzchni ulic wraz z chodnikami i odwodnieniem.	550 000	Gmina Wołów	2008	75% ZPORR 10%MGiP 15% środki własne
5	Przebudowa dróg w Lubiążu ulice: Niecała, Piastowska, Św. Jadwigi	Zadanie ma na celu poprawę stanu technicznego dróg, dostosowanie do obecnie obowiązujących norm i standardów. Zadanie obejmuje przebudowę nawierzchni ulic wraz z chodnikami i odwodnieniem.	1 600 000	Gmina Wołów	2008	75% ZPORR 10%MGiP 15% środki własne

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

6	<p>Przebudowa drogi – Stary Wołów</p>	<p>Poprawa stanu technicznego drogi , poprawa bezpieczeństwa i dowozu dzieci do szkół. Zadanie obejmuje przebudowę nawierzchni drogi, budowę chodnika i odwodnienia.</p>	3 000 000	Gmina Wołów	2009	<p>75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne</p>
7	<p>Uzbrojenie terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną na terenie miasta Wołów - rejon ul. Żeromskiego działki na terenie objętym planem miejscowym</p>	<p>Wykonanie: a) II etapu uzbrojenia w sieć energetyczną b) pełnego uzbrojenia tj.: - sieci wodociągowej - sieci kanalizacyjnej - sieci gazowej oraz budowa dróg – komunikacji wewnątrzsiedlowej w celu poprawy warunków i rozwoju budownictwa mieszkaniowego</p>	3 000 000	Gmina Wołów	2008	<p>75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne</p>

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

8	<p>Uzbrojenie terenu pod zabudowę mieszkaniową na terenie miasta Wołów</p> <p>- rejon ul. Witosa dz.nr 10/1, 10/2. 10/3, 10/4, 10/5 Am 47 o pow. ~ 1 ha</p>	<p>Wykonanie pełnego uzbrojenia tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - kanalizacji sanitarnej - sieci wodociągowej - sieci energetycznej - sieci gazowej <p>oraz budowa dróg – komunikacji wewnątrzsiedlowej w celu poprawy warunków i rozwoju budownictwa mieszkaniowego</p>	1 000 000	Gmina Wołów	2007	<p>75% ZPORR</p> <p>10% MGiP</p> <p>15% środki własne</p>
9	<p>Uzbrojenie terenu pod inwestycje nieuciążliwe na terenie miasta Wołów</p> <p>- ul. Kościuszki Dz. nr 5/54, 5/55 Am 47 o pow. ~ 2 ha</p>	<p>Modernizacja sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i energetycznej w celu rozwoju przedsiębiorczości gospodarczej i zapewnienia miejsc pracy</p>	500 000	Gmina Wołów	2007	<p>75% ZPORR</p> <p>10% MGiP</p> <p>15% środki własne</p>
10	<p>Uzbrojenie terenu pod inwestycje uciążliwe na terenie miasta Wołów</p> <p>- rejon ul. Składowej i Wiśniowej dz.nr 5/4, 7,8 Am 33 o pow. ~1,60 ha</p>	<p>Modernizacja sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i energetycznej w celu rozwoju przedsiębiorczości gospodarczej i zapewnienia miejsc pracy</p>	1 000 000	Gmina Wołów	2008	<p>75% ZPORR</p> <p>10% MGiP</p> <p>15% środki własne</p>

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

11	<p>Uzbrojenie terenu pod inwestycje nieuciążliwe na terenie miasta Wołów</p> <p>- rejon ul. Ścinawskiej dz.nr 9/13, 9/11, 9/9, 8/5 Am 26, 8 i 1/2 Am 25 o pow. ~2 ha</p>	<p>Wykonanie pełnego uzbrojenia tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - sieci energetycznej - sieci kanalizacyjnej - sieci wodociągowej <p>oraz budowę drogi w celu rozwoju przedsiębiorczości gospodarczej i zapewnienia miejsc pracy</p>	1 200 000	Gmina Wołów	2010	<p>75% ZPORR</p> <p>10% MGiP</p> <p>15% środki własne</p>
12	<p>Modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę miasta Wołowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - modernizacja SUW na terenie gminy - modernizacja elementów sieci 	2 000 000	Gmina Wołów, Przedsiębiorstwo Wodno- Kanalizacyjne	2011-2013	<p>75% ZPORR</p> <p>10% MGiP</p> <p>15% środki własne</p>
13	<p>Monitoring ujęć i przepompowni wody i przepompowni ścieków</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zakup systemu komputerowego - montaż urządzeń 	200.000	Gmina Wołów	2008-2010	<p>75% ZPORR</p> <p>10% MGiP</p> <p>15% środki własne</p>
14	<p>Budowa drogi zbiorczej łączącej ul. Ścinawską z ul. Leśną (etapy 1-2)</p>	<p>Poprawa ruchu komunikacyjnego w Mieście Wołów.</p> <p>Zadanie obejmuje budowę drogi zbiorczej przewidzianej w planie zagospodarowania przestrzennego m. Wołów.</p> <p>Przedsięwzięcie obejmuje budowę drogi wraz z pełną infrastrukturą drogi .</p>	5 500 000	Gmina Wołów, Powiat Wołów, Dolnośląski Zarząd Dróg Wojewódzkich	2008-2010	<p>75% ZPORR</p> <p>10%MGiP</p> <p>15% środki własne</p>

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

15	Budowa drogi zbiorczej łączącej kierunek Żmigród – Rawicz (etap 1-2)	Budowa drogi, ronda wraz z pełnym uzbrojeniem i infrastrukturą techniczną . Poprawa ruchu drogowego i bezpieczeństwa w ruchu.	4 800 000	Gmina Wołów, Powiat Wołów, Dolnośląski Zarząd Dróg Wojewódzkich	2008 -2010	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne
16	Budowa obwodnicy Wołowa (etapy 1 – 6)	Budowa drogi, ronda wraz z pełnym uzbrojeniem i infrastrukturą techniczną. Poprawa ruchu drogowego i bezpieczeństwa w ruchu	30 000 000	Gmina Wołów, Powiat Wołów, Dolnośląski Zarząd Dróg Wojewódzkich	2008-2013	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne
17	Uzbrojenie terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną na terenie miasta Wołów - rejon ul. M.C. Skłodowskiej Dz. nr 9/18 Am 51 o pow. 8 ha (etap I –II)	Wykonanie pełnego uzbrojenia tj. - kanalizacji sanitarnej - sieci wodociągowej - sieci energetycznej - sieci gazowej oraz budowa dróg – komunikacji wewnątrzsiedlowej w celu poprawy warunków i rozwoju budownictwa mieszkaniowego	6 000 000	Gmina Wołów	2009-2010	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

18	<p>Uzbrojenie terenu pod budownictwo mieszkaniowe - - obręb Lubiąż ul. Wojska Polskiego dz. nr 786/13, 786/10, 786/9, 786/8, 786/7, 786/6 o pow. ~ 0,35 ha</p>	<p>Wykonanie uzbrojenia tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sieci energetycznej - sieci kanalizacyjnej -sieci wodociągowej <p>oraz drogi dojazdowej w celu w celu poprawy warunków i rozwoju budownictwa mieszkaniowego</p>	700 000	Gmina Wołów	2013	<p>75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne</p>
----	--	--	---------	-------------	------	---

19	Remont Wołowskiego Ośrodka Kultury oraz Filii Dom Kultury w Lubiążu (etap I-2)	WOK: -ocieplenie strychu -centralne ogrzewanie (wymiana instalacji) -wymiana okien -zaplecze widowiskowe przy sali widowiskowej (dostosowanie do wymaganego obecnie standardu) -ocieplenie i elewacja całego budynku -renowacja schodów w budynku i przed -izolacja fundamentów -malowanie wszystkich pomieszczeń -sala widowiskowa (malowanie ścian, ocieplenie stropu, renowacja parkietu, remont sceny) -wymiana instalacji elektrycznej -wentylacja i klimatyzacja w budynku -podjazd dla osób niepełnosprawnych -przebudowa amfiteatru z uwzględnieniem zadaszania -wyłożenie alejek spacerowych kostką brukową w parku WOK -ogrodzenie parku WOK. Filia Dom Kultury w Lubiążu: -naprawa dachu -wymiana rynien i rur spustowych -centralne ogrzewanie (zmiana na ekonomiczne) -wymiana drzwi zewnętrznych	4 000 000
----	---	--	-----------

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

20	<p>Remont Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Wołowie oraz Filii Mojęcice, Filii Stary Wołów</p>	<p>Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Wołowie:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymiana instalacji elektrycznej - wymiana instalacji c.o. -wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej -wymiana podłóg wentylacja -klimatyzacja -remont toalet -wymiana drzwi w poszczególnych pomieszczeniach biblioteki <p>Filia Mojęcice:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymiana okien -centralne ogrzewanie -elewacja zewnętrzna -rynny. <p>Filia Stary Wołów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ogrzewanie -doprowadzenie wody do lokalu w celu założenia toalety -malowanie lokalu 	1 000 000
----	--	--	-----------

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

21	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Lubiążu	-wymiana urządzeń - rozbudowa i wykonanie modernizacji	700 000	Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne	2007	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne
22	Modernizacja miejskiej oczyszczalni ścieków w Wołowie (etap I-3)	- rozbudowa - wymiana technologii - zwiększenie wydajności oczyszczalni	10 000 000	Gmina Wołów, Przedsiębiorstwo wodno-kanalizacyjne,	2007-2010	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne
23	Stacje Uzdatniania Wody w Wołowie	-modernizacja i rozbudowa - wymiana urządzeń Celem zadania jest poprawa jakości wody i zaspokojenie zwiększonego zapotrzebowania mieszkańców na wodę	3 000 000	Gmina Wołów	2007	75% ZPORR 10% MGiP 15% środki własne

4. OCZEKIWANE REZULTATY I WSKAŹNIKI ICH POMIARU

Zakłada się, że realizacja projektów przewidzianych do realizacji będzie miała bezpośredni pozytywny wpływ na:

- środowisko przyrodnicze (zmniejszy się ilość zanieczyszczeń odprowadzanych do wód ze źródeł komunalnych, zmniejszy się negatywne oddziaływanie odpadów na środowisko przyrodnicze,
- warunki komunikacji drogowej (zwiększy się przejezdność ulic i dróg)
- atrakcyjność turystyczną Gminy Wołów
- atrakcyjność inwestycyjną Gminy Wołów
- ofertę kulturalną Gminy Wołów
- standard życia mieszkańców
- bezrobocie
- ożywienie gospodarcze w gminie
- poprawę warunków i poziomu nauczania
- aktywizację zawodową społeczności lokalnej

Poniższa tabela przedstawia wskaźniki które posłużą do pomiaru produktów, rezultatów i oddziaływania zadań realizowanych przy wsparciu ZPORR.

Tab. nr 23. Wskaźniki monitorowania i raportowania projektów

PRODUKT	
Wskaźniki	Jednostka miary
długość wybudowanych dróg	km
długość zmodernizowanych dróg	km
liczba wybudowanych skrzyżowań	szt.
długość wybudowanych (utwardzonych) poboczy	km
długość wybudowanych chodników	km
długość zmodernizowanych chodników	km
długość wybudowanych ścieżek rowerowych	km
długość zmodernizowanych ścieżek rowerowych	km.
liczba wybudowanych punktów oświetleniowych	szt.
liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych	szt.
liczba zmodernizowanych przejść dla pieszych	szt.
liczba wybudowanych innych obiektów infrastruktury drogowej	szt.

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

liczba zmodernizowanych innych obiektów infrastruktury drogowej	szt.
długość wybudowanej sieci wodociągowej	km
długość zmodernizowanej sieci wodociągowej	km
długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej	km
długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej	km
liczba wybudowanych stacji uzdatniania wody	szt.
liczba zmodernizowanych stacji uzdatniania wody	szt.
Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków	szt.
liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	szt.
Liczba wybudowanych przepompowni ścieków	szt.
Liczba zmodernizowanych przepompowni ścieków	szt.
Liczba wybudowanych składowisk odpadów	szt.
Liczba zmodernizowanych składowisk odpadów	szt.
Powierzchnia wybudowanych składowisk odpadów	ha
Powierzchnia zmodernizowanych składowisk odpadów	ha
Objętość wybudowanych/zmodernizowanych składowisk odpadów	m ³
Powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej	m ²
Lokalne punkty informacji kulturalnej i turystycznej	szt.
Liczba systemów zabezpieczeń w obiektach dziedzictwa kulturowego	szt.
Nowe miejsca noclegowe	szt.
Powierzchnia odrestaurowanych obiektów dziedzictwa kulturowego	m ²
Powierzchnia zrewitalizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego	m ²
Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury kulturalnej	szt.
Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej	szt.
Powierzchnia uzbrojonego terenu	ha

REZULTAT	
Powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektów	ha
Nośność wybudowanego/zmodernizowanego obiektu (drogi/mostu)	kN/oś
Natężenie ruchu na drodze	pojazdy/h
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej	osoby
Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej/kanalizacyjnej	osoby
Długość sieci wodociągowej na terenie gminy	km
Stosunek ilości budynków podłączonych do wodociągu, sieci kanalizacyjnej i deszczowej do wszystkich budynków	%
Powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej	ha
liczba nowopodłączonych gospodarstw domowych do wodociągu, sieci kanalizacyjnej i deszczowej	szt
Powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej/wodociągowej	ha
Liczba gospodarstw domowych/budynków obsługiwanych przez stację uzdatniania wody	szt
Poziom wskaźników fizykochemicznych uzdatnionej wody	mg/dm ³
Powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem stacji uzdatniania wody	ha
Liczba gospodarstw domowych/budynków obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków	szt
Powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem oczyszczalni ścieków	ha
Wykorzystywana moc przerobowa zmodernizowanej oczyszczalni ścieków	m ³ /doba
Przepustowość zmodernizowanej oczyszczalni ścieków	m ³ /doba
Ilość oczyszczonych ścieków	m ³ /doba

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Poziom wskaźników fizykochemicznych oczyszczonych ścieków	m3/dm3
Liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez składowisko odpadów	szt
Powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem składowiska odpadów	ha
Ilość odpadów poddawanych segregacji	t/rok
Ilość odpadów poddawanych recyklingowi	t/rok
Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki	szt
Liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami	szt
Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych	szt
Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej	szt
Liczba nowych przedsiębiorstw na obszarze zdefiniowanym przez beneficjenta	szt
ODDZIAŁYWANIE	
Nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi	tys PLN
Liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku)	szt
Liczba wypadków drogowych (w okresie 1 roku)	szt
Cena gruntów inwestycyjnych, które stały się lepiej dostępne (w okresie 2 latach)	tys. PLN/ha
Liczba nowych miejsc pracy (w okresie 2 lat)	szt
Liczba nowych przedsiębiorstw (w okresie 2 lat)	szt
Liczba turystów na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku)	osoby
Ilość wody konsumowanej (w okresie 1 roku)	m3/doba
Ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku)	m3/doba
Ilość odpadów poddawanych segregacji (w okresie 1 roku)	t/rok

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Ilość odpadów poddawanych recyklingowi (w okresie 1 roku)	t/rok
Poziom wskaźników fizykochemicznych ścieków w punkcie pomiarowym (w okresie 1 roku)	m3/dm3
Stosunek nowouzbrojonych terenów do wszystkich terenów inwestycyjnych w gminie	%
Liczba korzystających z nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki	osoby
Stale miejsca pracy w obszarze kultury i turystyki	szt
Wielkość migracji w gminie	saldo

5. PLAN FINANSOWY

Zadania przyjęte do realizacji w Planie Rozwoju Lokalnego będą mogły zostać zrealizowane przy wsparciu funduszy Unii Europejskiej w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Poniżej przedstawiamy szczegółowe źródła finansowania zadań na lata 2004-2006.

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

Tab. nr 24. Źródła finansowania zadań na lata 2004-2006

L.p	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania w zł	Podmioty uczestniczące w finansowaniu	Źródło finansowania			
					Budżet JST	Budżet państwa	Środki prywatne i inne	Środki UE
					udział w %			
1	Budowa kanalizacji sanitarnej-Pełczyn	2004-2006	1 800 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%
2	Budowa kanalizacji sanitarnej - Stary Wołów	2004-2006	2 042 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%
3	Budowa kanalizacji sanitarnej - Uskórz Wielki	2004-2006	1 500 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%
4	Budowa kanalizacji sanitarnej-Mojęcice	2005-2006	3 360 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%
5	Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Leśnej w Wołowie	2005-2006	650 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%
6	Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Powstańców Śląskich w Wołowie	2005-2006	500 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%
7	Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Polnej w Wołowie	2005-2006	350 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%
8	Budowa kanalizacji sanitarnej w Wołowie – rejon Krzywego Wołowa	2005-2007	1 000 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%
9	Budowa oczyszczalni dla m. Lubiąż	2005-2006	3 565 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%
10	Budowa drogi ul. Szarych Szeregów w Wołowie	2004-2006	580 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%
11	Budowa drogi ul. Ułanów Krechowieckich w Wołowie	2004-2006	300 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%
12	Budowa drogi ul. Batalionów Chłopskich w Wołowie	2004-2006	200 000	Gmina Wołów, UE	15%	10%	-	75%
13	Budowa drogi ul. Orzeszkowej w Wołowie	2004-2006	250 000	Gmina Wołów, UE, MGİP	15%	10%	-	75%

Wydział Promocji i Spraw Europejskich Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie

14	Budowa drogi ul. Słowackiego w Wołowie	2004-2006	210 000	Gmina Wołów, UE, MGiP	15%	10%	-	75%
15	Budowa drogi Piotroniowice	2004-2006	1 100 000	Gmina Wołów, UE, MGiP	15%	10%	-	75%
16	Budowa drogi gminnej ul. Chopina w Lubiążu	2004-2006	1 025 000	Gmina Wołów, UE, MGiP	15%	10%	-	75%
17	Modernizacja drogi gminnej w Lipnicy – etap drugi	2005	150 000	Gmina Wołów, UE, MGiP	15%	10%		75%
18	Budowa parkingu - Wołów przy ul. Piłsudskiego-Poznańskiej	2004-2006	175 000	Gmina Wołów, UE, MGiP	15%	10%	-	75%
19	Budowa parkingu Wołów przy ul. Poznańskiej	2004-2006	195 000	Gmina Wołów, UE, MGiP	15%	10%	-	75%
20	Wymiana oświetlenia Gminy Wołów wraz z dodatkowymi punktami świetlnymi	2005-2006	1 800 000	Gmina Wołów, UE, MGiP	15%	10%	-	75%
21	Rozbudowa Składowiska Odpadów – segregacja odpadów, recykling	2006	1 842 200	Gmina Wołów, UE, MGiP	15%	10%	-	75%
22	Rewitalizacja starego miasta w Wołowie – Etap I	2004-2006	3 000 000	Gmina Wołów, UE, MGiP	15%	10%	-	75%

6. POWIĄZANIA PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI PRZEZ GMINĘ WOŁÓW

Gmina Wołów od wielu lat realizuje inwestycje wpływające na poprawę wielu dziedzin życia, korzystając z własnego budżetu oraz innych zewnętrznych źródeł dofinansowania tj. Phare, Sapard, Ministerstwo Edukacji i Sportu, Terenowego Funduszu Gruntów i Wojewódzkiego, Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Obok zadań przewidzianych do realizacji przy wsparciu ZPORR (3.1, 3.2) w latach 2004-2006 Gmina Wołów zamierza zrealizować lub dokończyć szereg inwestycji finansowanych w całości z własnego budżetu lub przy udziale takich środków zewnętrznych jak: ZPORR (3.5), Sapard, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki, Ministerstwo Edukacji i Sportu oraz Agencja Nieruchomości Rolnych i innych. Do ważniejszych projektów zaliczyć należy:

- Budowa kanalizacji sanitarnej w Lipnicy, Łososiwicach i Piotroniowicach
- Budowa wodociągu przesyłowego Wołów – Mojęcice
- Odbudowa (modernizacja) drogi gminnej w Łososiwicach
- Budowa dróg w Wołowie ulice Łąkowa, Floriańska
- Centrum Sportu w Wołowie
- Budowa wodociągu Wróblewo
- Budowa wodociągu przesyłowego - Tarchalice Boraszyn, Wodnica
- Przebudowa i wyposażenie zaplecza kuchennego w Szkole Podstawowej w Lubiążu
- Remont Szkoły Podstawowej w Szkole Podstawowej w Warzęgowie
- Renowacja budynku – Wołów ul. Piłsudskiego 25 – siedziba ZGM
- Budowa budynku socjalnego - Wołowie
- Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Krzydlinie Wielkiej
- Budowa kanalizacji sanitarnej – Wołów ul. Dębowa
- Remont Wołowskiego Ośrodka Kultury (remont dachu)

Zadania te są komplementarne w stosunku do zadań przewidzianych do wsparcia ze ZPORR i przyczynią się do realizacji priorytetów rozwoju Gminy Wołów.

7. POWIĄZANIA PROJEKTÓW Z CELAMI STRATEGICZNYMI DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU GMINY, POWATU I WOJEWÓDZTWA

Przy opracowywaniu Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Wołów na lata 2004-2013 uwzględniono już istniejące i zatwierdzone dokumenty. Plan jest przede wszystkim zgodny z celami strategicznymi zawartymi w Strategii Rozwoju Gminy Wołów z lutego 2001 roku, który do czasu przyjęcia PRL służył jako podstawowy dokument strategiczny Gminy Wołów.

Przyjęte w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Wołów cele strategiczne powiązane są z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego, a zwłaszcza z:

- działaniem B2 priorytetu I – „Regionalny system wspomagania MŚP i rzemiosła”
- działaniem B3 priorytetu II- „Poprawa stanu nawierzchni dróg (w tym ekspresowe usuwanie uszkodzeń zagrażających bezpieczeństwu ruchu)”
- działaniem A4 priorytetu IV – „Promowanie wewnątrzregionalnej turystyki weekendowej”
- działaniem B3 priorytetu IV – „Uzupełnienie oferty rekreacyjnej o propozycje turystyczne, kulturalne i sportowe”
- działaniem B4 priorytetu IV – „Przywrócenie rekreacji i turystyce dolin Odry i innych rzek regionu”
- działaniem C3 priorytetu IV – „Wspomaganie regionalnych i lokalnych inicjatyw podnoszących atrakcyjność turystyczną regionu (np. fundacja Dolnośląskiego Szlaku Cystersów)”
- działaniem D1 priorytetu IV – „Unowocześnienie i rozbudowa bazy turystycznej i sportowej, zwłaszcza tej dostępnej dla przeciętnie zarabiających Polaków”
- działaniem B2 priorytetu VI – „Restauracja i rewitalizacja historycznych centrów miast”
- działaniem D6 priorytetu VII – „Rozwój pozarolniczych form gospodarowania: rzemiosła, drobnej wytwórczości i usług (w tym internetowych)”
- działaniem E4 priorytetu VII – „Ofensywne rozwijanie oferty agroturystycznej ukierunkowanej na zagranicę”
- działaniem A2 priorytetu VIII- „Funkcjonalne doskonalenie dostępu pacjentów do usług medycznych”
- działaniem B1 priorytetu IX – „Stymulowanie aktywności, samodzielności i odpowiedzialności wśród beneficjentów opieki społecznej”
- działaniem A4 priorytetu XI – „Wsparcie dla lokalnych inicjatyw kulturalnych”
- działaniem D2 priorytetu XI – „Ukierunkowanie systemu dotowania imprez kulturalnych na kreowanie wydarzeń”

- działaniem A2 priorytetu XII – „Zwiększenie szans edukacyjnych młodzieży z małych miejscowości”
- działaniem B5 priorytetu XII – „Wspieranie inicjatyw budowy i modernizacji powszechnie dostępnych obiektów sportowych”.

Plan jest również skorelowany z celami strategicznymi zawartymi w Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Wołowskiego:

Cel strategiczny nr 1 – „Mała i średnia przedsiębiorczość-lokomotywą rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy”:

- Wysoka atrakcyjność inwestycyjna oparta na nowoczesnej infrastrukturze technicznej
- Silna lokalna przedsiębiorczość
- Atrakcyjna wieś o nowoczesnym rolnictwie i zróżnicowanej działalności gospodarczej
- Turystyka oparta na unikalnych zabytkach oraz czystym środowisku.

Cel strategiczny nr 2 – „Powiat Wołowski atrakcyjny dla mieszkańców”:

- Infrastruktura techniczna zapewniająca wysoki standard życia i czystość środowiska
- Wysoki poziom wykształcenia i zróżnicowania oferty edukacyjnej pod kątem rynku pracy
- Wysoki poziom usług medycznych i zdrowy styl życia mieszkańców
- Silne poczucie tożsamości powiatowej poprzez aktywizację kulturalną mieszkańców
- Bezpieczny i przyjazny powiat.

8. WDRAŻANIE PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Odpowiedzialność za wdrożenie Planu Rozwoju Lokalnego spoczywać będzie na Radzie Miasta i Gminy oraz Burmistrzu Miasta i Gminy.

Zgodnie z zapisami Ustawy o samorządzie gminnym Burmistrz Miasta i Gminy, odpowiada za inicjowanie, formułowanie, zabezpieczenie środków finansowych i realizację zadań gminy, a więc za programowanie i realizację celów strategicznych oraz za monitorowanie i nadzór nad całością działań podejmowanych w gminie na rzecz rozwoju. W rękach Burmistrza Miasta skupiają się wszystkie działania związane z wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego. Rada Miasta i Gminy uchwalając Plan Rozwoju Lokalnego określiła główne kierunki polityki rozwoju na poziomie gminy.

Odpowiedzialnym za wybór bezpośrednich wykonawców inwestycji oraz dostawców usług i towarów, a także za wykonanie wszelkich zaplanowanych i finansowych działań niezbędnych dla osiągnięcia wyznaczonych celów będzie Burmistrz Miasta i Gminy.

Zarządzanie planem odbywać się będzie w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju a jego wdrażanie opierać się będzie na zasadach działania zintegrowanego.

9. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

W celu zapewnienia efektywnego i oszczędnego wydatkowania publicznych środków finansowych stworzono spójny system monitorowania programu.

Odpowiedzialność za monitorowanie Planu Rozwoju Lokalnego spoczywać będzie na Burmistrzu Miasta i Gminy Wołów, która będzie dokonywać okresowych przeglądów wdrażania Planu. Bieżący monitoring sprawowany będzie przez instytucję zarządzającą programem w urzędzie miasta czyli Horyzontalny zespół zadaniowy ds. Rozwoju lokalnego, który zobowiązany będzie do przygotowywania raportu ewaluacyjnego, każdego roku, do pierwszego kwartału roku poprzedniego i przedkładania go Burmistrzowi.

Dla prawidłowego monitorowania niezbędne jest śledzenie zarówno postępów w realizacji celów Planu, jak i materializujących się priorytetów i działań. Ma to umożliwić ocenę prawidłowości i efektywności zadań oraz sprawne i elastyczne reagowanie na zmiany. Analiza powinna odbywać się w dwóch płaszczyznach, obejmujących ewolucję sytuacji wewnętrznej gminy oraz zmiany zachodzące w jej otoczeniu.

System monitorowania Planu Rozwoju obejmował będzie obserwację realizacji celów i priorytetów rozwoju oraz realizację programu i projektów z niego wynikających. W związku z tym Plan będzie monitorowany i oceniany poprzez wskaźniki podane w Rozdziale IV pkt 4 Planu Rozwoju Lokalnego.

System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego ma zapewnić kontrolę efektywnej realizacji przyjętych projektów, osiągniętych rezultatów i wpływu, jaki wywierają podejmowane działania, skuteczne informowanie i ocenie realizacji – wdrażanie celów i priorytetów. Monitoring powinien umożliwić korygowanie działań, które nie przynoszą planowanych efektów i reagowanie na zmiany sytuacji w regionie.

O postępach pracy nad wdrażaniem Planu mieszkańcy Gminy Wołów będą informowani na stronie internetowej: www.bip.wolow.pl.

Źródła:

1. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wołów,
2. Wieloletni Program Inwestycyjny na lata 2004-2006,
3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wołów,
4. Budżet Gminy Wołów na rok 2005
5. Plan Urzędniowo Rolny Gminy Wołów,
6. Program Ochrony Środowiska Gminy Wołów.
7. Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego, US we Wrocławiu,
8. Dane Urzędu Miasta i Gminy Wołów,
9. Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wołowskiego,
10. Dane statystyczne Energia Pro Koncern S.A., oddział we Wrocławiu,
11. „Powiaty w Polsce”, GUS,
12. Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wołowie,
13. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego,
14. Strategia Rozwoju Powiatu Wołowskiego,
15. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Wołowskiego.

Spis tabel:

Tabela nr 1 – Ruch naturalny ludności w Gminie Wołów w latach 1995-2002

Tabela nr 2 – Migracje w Gminie Wołów w latach 1995-2002

Tabela nr 3 – Powierzchnia lasów i lesistość gminy

Tabela nr 4 - Gospodarka wodna w Gminie Wołów w 2002r.

Tabela nr 5 – Sieć gazowa w Gminie Wołów w latach 1998 i 2002

Tabela nr 6 – Liczba stacji transformatorowych w Gminie Wołów

Tabela nr 7 – Zużycie energii elektrycznej w kWh w 1999r. i 2003r. w Gminie Wołów

Tabela nr 8 – Podstawowe dane dot. systemu odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków w Gminie Wołów w 2002r.

Tabela nr 9 – Kategorie dróg publicznych położonych w granicach administracyjnych

Tabela nr 10 - Przedsiębiorcy – osoby fizyczne zarejestrowane w ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Gminę Wołów

Tabela nr 11 - Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze KRUPGN-REGON

Tabela nr 12 - Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Wołów w 2002r. wg sekcji

Tabela nr 13 - Bezrobocie w Gminie Wołów – porównanie lat 2003/2004

Tabela nr 14 - Pracujący wg sektora zatrudnienia w Gminie Wołów w 2002r.

Tabela nr 15 - Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną (zadania własne i zlecone) w latach 2000 – 2003

Tabela nr 16 - Zestawienie pomocy mieszkaniowej udzielanej mieszkańcom Gminy Wołów w formie dodatków mieszkaniowych w latach 2000 – 2003

Tabela nr 17 - Liczba nauczycieli i dzieci w placówkach oświatowych na terenie Gminy Wołów w roku szkolnym 2004/2005

Tabela nr 18 - Średnia liczba uczniów w oddziałach w roku szkolnym 2004/2005

Tabela nr 19 - Liczba dzieci urodzonych w poszczególnych rocznikach z podziałem na obwody szkół

Tabela nr 20 - Zapotrzebowanie na mieszkania komunalne w Gminie Wołów

Tabela nr 21 - Zasoby mieszkaniowe w Gminie Wołów w 2002 r.

Tabela nr 22 - Efekty mieszkaniowe w Gminie Wołów w 2002 r.

Tabela nr 23 - Wskaźniki monitorowania i raportowania projektów

Tabela nr 24 – Źródła finansowania zadań na lata 2004-2006

Spis map i wykresów:

Mapa nr 1- Szlaki rowerowe Gminy Wołów na tle Powiatu Wołowskiego

Mapa nr 2- Położenie Gminy Wołów na tle głównych szlaków drogowych województwa dolnośląskiego

Mapa nr 3- Ważniejsze drogi na terenie Gminy Wołów

Wykres nr 1 – Glebowe klasy bonitacyjne gruntów ornych w Gminie Wołów

Wykres nr 2 - Struktura czytelników MiGBP w Wołowie w 2004 roku